

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Fakultet for samfunnsvitenskap
Institutt for landskapsplanlegging

Masteroppgave 2014
30 stp

Pedagogisk innhold i barnehagens utearealer Case: Vigelandsparken barnehage

Educational content in kindergarten grounds
Case: Vigelandsparken kindergarten

Simen Lund Rauan

PEDAGOGISK INNHOLD I BARNEHAGENS UTEAREALER
CASE: VIGELANDSPARKEN BARNEHAGE

BIBLIOTEKSIDE

Tittel: Pedagogisk innhold i barnehagens utearealer Casce: Vigelandsparken barnehage

Title: Educational content in kindergarten grounds Case: Vigelandsparken kindergarten

Forfatter: Simen Lund Rauan

Veileder: Anne- Karine Halvorsen Thoren, professor i landskapsarkitektur, Institutt for landskapsplanlegging, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Format: A3(297 x 420 mm)

Sidetall: 96

Opplag: 4 stk.

Emneord: barnehage, barn, pedagogikk, utforming, landskapsarkitektur, rammeplan, lekearealer, lekeplassutstyr, Oslo

Keywords: Kindergarten, children, education, design, landscape architecture, framework play areas, playground equipment, Oslo

Kilder: Fullstendig figur og litteraturliste finnes på side 94-95. Der ikke annet er oppgitt er figurer og illustrasjoner forfatterens egne.

FORORD

Denne masteroppgaven er skrevet høsten 2014 ved Institutt for Landskapsplanlegging (ILP), ved Norges miljø- og biovitenskapelige Universitet (NMBU). Den markerer avslutningen på mitt mastergradsstudium i landskapsarkitektur.

Under studietiden har jeg fått mer og mer interesse for planlegging for barn. Tidligere erfaringer jeg har fra arbeid i barnehager viser at det er lite arbeid med de faglige målene i utearealene.

Casestudiet i denne oppgaven er av Vigelandsparken barnehage i Oslo. Valget av nettopp denne barnehagen var på grunn av at barnehagen selv ønsket innspill om sine utearealer. Jeg tok kontakt med barnehagen i slutten av mai og avtalte arbeidet nærmere.

Jeg ønsker å takke veilederen min Kine Halvorsen-Thoren for gode samtaler og stødig veiledning gjennom oppgaven denne høsten.

Jeg vil også rette en takk til:

Askild Nilsen, for din tid, fine samtaler og innspill i prosessen av utformingen av prosjektet

Tine og Katrine ved Vigelandsparken barnehage som har engasjert seg for innsamling av data og samtaler i samarbeid med barna.

Bent Erik, for tålmodighet under studietiden og korrekturlesing i denne oppgaven.

Simen Lund Rauan // Desember 2014

SAMMENDRAG

Barn i barnehager er ute store deler av dagen. Tiden barna er ute brukes til frilek. I Norge har regjeringen nedsatt mål som barn i barnehagealderen skal erfare og lære før barnet når skolepliktig alder. Landskapsarkitekter og planleggere har liten kunnskap om hva disse målene inneholder og utearealene blir planlagt for frilek.

Ved å gi landskapsarkitekten innblikk i hva disse læringsmålene inneholder kan utearealene planlegges for å hjelpe barnehagen med å nå de pedagogiske målene.

Det er gjort en litteraturstudie av Rammeplanen for barnehagens oppgaver og innhold der det er sett på ulike pedagogiske mål.

En veileder Kunnskapsdepartementet og Hageselskapet har gitt ut for planlegging og utforming av barnehagens utearealer viser seg å ikke ta opp de pedagogiske målene i barnehagen.

Det er i denne oppgaven vist eksempler på elementer som bidrar til at barna får kunnskap og erfaring med de ulike pedagogiske temaer som er satt opp i rammeplanen. Videre vises det hvordan veilederen kan suppleres for å gi planleggerne innblikk i hva de pedagogiske målene er, og tilrettelegge for disse i utearealet.

Videre er det gjort en casestudie og lokale registreringer av Vigelandsparken barnehage i Oslo. I denne casen er det vist hvordan de pedagogiske målene kan kombineres i utemiljøet.

ABSTRACT

Children in kindergarten spend large parts of the day outside. Currently, the children use this time to spontaneous play.

In Norway, the government has set down goals that children in kindergarten age should experience and learn before they reach school age. Landscape architects and planners have little knowledge of what these goals include, and outdoor areas are planned for spontaneous play.

By providing landscape architect insight into what these standards include, outdoor areas can be planned to help the kindergarten reach the educational goals.

I did a literature study of the "Framework Plan for the Content and Tasks of Kindergartens". Here it is looked at various educational goals.

The Ministry of Education and Research and The Norwegian Garden Society have released a guide for planning and designing outdoor spaces in kindergartens. However, this guide does not address the educational goals of the institution.

This thesis contains examples of elements contributing to children gaining knowledge and experience of the various educational themes that are described in the framework plan. It also shows how the guide can be supplemented to provide insight to the planners regarding the educational goals, and how these can be facilitated in the outdoor environment.

Furthermore, I made a case study and local records of Vigelandsparken kindergarten in Oslo. In this case study, it is shown how the educational goals can be combined in the outdoor environment.

INNHALDSFORTEGNELSE

INNLEDNING

Bibliotekside.....	s. 5
Forord.....	s. 6
Sammendrag.....	s. 7
Abstract.....	s. 7
Innholdsfortegnelse.....	s. 8
Introduksjon.....	s. 10
Mål.....	s. 11
Problemstilling.....	s. 11
Case og avgrensning.....	s. 11

DEL 1

LITTERATURGJENNOMGANG

Barnehagens historie.....	s. 14
Pedagogiske retninger og deres syn på utearealet.....	s. 15
Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.....	s. 16
Fagområdene.....	s. 17
- Kommunikasjon, språk og tekst.....	s. 18
- Kropp, bevegelse og helse.....	s. 18
- Kunst, kultur og kreativitet.....	s. 19
- Natur, miljø og teknikk.....	s. 19
- Antall, rom og form.....	s. 20
Krav til innhold og utforming av barnehagens uteareal.....	s. 20
Sikkerhetsregler i barnehagens utearealer.....	s. 21
Universell utforming i barnehagen.....	s. 22
Vegetasjon i barnehagen.....	s. 23

DEL 2

IDEBANK

Innledning.....	s. 26
Kommunikasjon, språk og tekst.....	s. 27
Kropp, bevegelse og helse.....	s. 28
Kunst, kultur og kreativitet.....	s. 29
Natur, miljø og teknikk.....	s. 30
Antall, rom og form.....	s. 31
Veiledere og deres innhold.....	s. 32
Oppsummering.....	s. 33

DEL 3

CASE: VIGELANDSPARKEN BARNEHAGE

Avgrensning.....	s. 36
Om Vigelandsparken barnehage.....	s. 37
Et barn har hundre språk.....	s. 38
Reggio Emilia.....	s. 39
Vigelandsparken barnehage og Reggio Emilia.....	s. 40

ANALYSER

Introduksjon.....	s. 42
Soneinndeling.....	s. 43
Byggets funksjoner.....	s. 43
Gateparkering.....	s. 44
Solforhold.....	s. 44
Eksisterende elementer.....	s. 46
Eksisterende vegetasjon.....	s. 48
Overflater.....	s. 49
Tekniske grunnforhold.....	s. 50
Observasjoner.....	s. 51
Medvirkning.....	s. 54
Oppsummering.....	s. 55

DEL4

KONSEPT

Introduksjon.....	s. 58
Mulighetsstudie.....	s. 59
Visjon.....	s. 59
Vegetasjonstrategi.....	s. 59
Konsept: Natur, miljø og teknikk	
Scenario I.....	s. 60
Konsept: "De fem fagområder"	
Scenario I.....	s. 62
Senario II.....	s. 64
Drøfting av scenario og valg av konsept.....	s. 66

DEL5

DETALJERING

Introduksjon.....	s. 70
Illustrasjonsplan.....	s. 72
Teknisk plan.....	s. 74
DELOMRÅDE A.....	s. 76
DELOMRÅDE B.....	s. 84
DELOMRÅDE C.....	s. 86
Broen.....	s. 87
Materialbruk.....	s. 88
Vegetasjon.....	s. 89
Vintersituasjon.....	s. 90
Drift.....	s. 91

AVSLUTNING

Gjennomføring.....	s. 92
Oppsummering.....	s. 92
Egenrefleksjoner.....	s. 93

BIBLIOGRAFI

Litteraturliste.....	s. 94
Figurliste.....	s. 95

INTRODUKSJON

Gjennom arbeidet i denne masteroppgaven ønsket jeg å tilnærme meg kunnskap om utforming av utearealer i barnehager. Målet var å bruke rammeplanen som en veileder for å gi barna faglig påfyll i uteleken.

Valget av Vigelandsparken barnehage har en spesielle pedagogiske tilnærming av Reggio Emilia-filosofien, dette gjorde valget og arbeidet videre med casen enda mer spennende.

Gjennomføring

Denne masteroppgaven kan deles inn i fem deler.

- Del 1: Litteratur gjennomgang
- Del 2: Ideebank
- Del 3: Analyser og registreringer
- Del 4: konsept
- Del 5: Utforming

I den første delen gjorde jeg en litteraturgjennomgang, der fokuset var på barnehagens utvikling og det pedagogiske innholdet i utearealene.

I andre del kommer jeg, på bakgrunn av litteraturgjennomgangen, med ideer og eksempler som kan bidra til at barnehagene når sine pedagogiske mål.

I del 3 har jeg gjort landskapsanalyser og registreringer i felt, der jeg har observert barn og voksne i utearealet. Det er også gjort en medvirkningssamtale med barn fra ulike årstrinn i samarbeid med barnehagen, i tillegg til samtaler med de ansatte i barnehagen.

I den fjerde delen har jeg på bakgrunn av del 1 til 3 tatt opp to forskjellige konsepter og drøftet disse opp mot hverandre, før jeg i del 5 har prosjektert et forslag på hvordan fagområdene kan kombineres i Vigelandsparken barnehage.

MÅL

Målet for oppgaven er å vise hvordan utearealet kan bidra til å nå barnehagens pedagogiske mål.

PROBLEMSTILLING

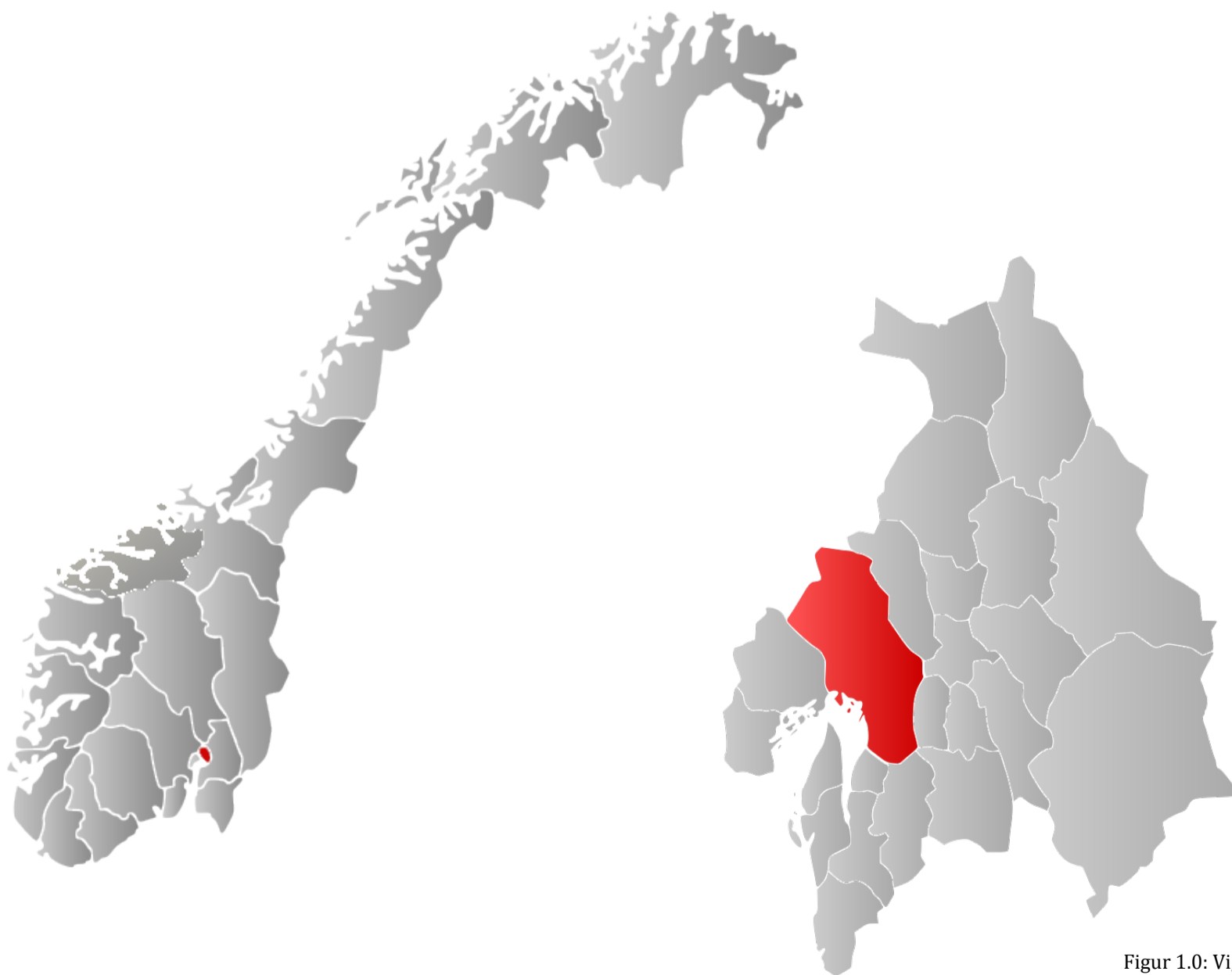
Hvordan kan rammeplanen for barnehagens oppgaver og innhold bidra til utforming av utearelene i barnehager.

CASE OG AVGRENSNING

Vigelandsparken barnehage har en Reggio Emilia-filosofi og ligger i Oslo kommune.

Delmål:

Hvordan kan rammeplanen og Reggio Emilia-filosofien bidra til å forme Vigelandsparkens uteareal?

Figur 1.0: Vigelandsparken barnehage ligger i Oslo kommune

DEL 1

BARNEHAGENS UTVIKLING

I dette kapitlet vil jeg kort gå gjennom utviklingen til barnehagen, noen pedagogiske retninger og deres syn på utearealet.

De første skildringene vi kan finne av noen form for barnehager er av Johan Amos Comenius som beskriver moderskolen fra 1600-tallet. Moderskolen skulle finnes i hjemmet og moren skulle forberede barna på skolegang.

Europa endres og industrialiseringen skyter fart. Fabrikkeieren Robert Owen etablerer på begynnelsen av 1800-tallet en institusjon i forbindelse med sitt bomullsspinneri der barna kunne være hele dagen når mødrene var på arbeid. (Wilhjelm, 2013, s. 50).

På midten av 1800-tallet etablerte tyske Friedrich Fröbel (1782-1852) et daghjem i Bad Blankenburg, i førte etasje i sitt eget hjem. Flere steder i Europa fulgte etter Fröbel. Institusjonene og daghjemmene flyttet inn i vanlige hus i byer og på landet, gjerne med store hager og frukttrær.

I Norge kan utviklingen av barnehagen sees i sammenheng med utviklingen i arbeidsmarkedet. Etter andre verdenskrig ble barnehagebygg inkludert i utbyggingen av drabantbyene. Behovet for barnehager økte betraktelig i løpet av 1970-tallet da flere og flere kvinner begynte å komme ut i jobbmarkedet. Helt frem til vår tid skulle barnehagebygget ikke skille seg ut, noe som strekker seg tilbake til Fröbel.

I 2005 gikk regjeringen til valg på full barnehagedekning i løpet av 2007, for barn over 1 år. Det ble satset stort, og utbygging av nye barnehager økte kraftig de neste årene. Barnehagene blir bygget i gamle, nedlagte fabrikker, i boligkvarterer, urbane strøk og mer eller mindre umulige og mulige tomter tas i bruk for å oppnå målet til regjeringen. Byggene får like mange ulike former og uttrykk som det finnes barnehager. I 2010 hadde regjeringen oppnådd løftet om barnehagedekning pr definisjon.

PEDAGOGISK TILBUD

Moderskolen på 1600-tallet skulle være i hjemmet og gjøre barna klar til skolen. Comenius laget et hefte som ble sendt ut til mødre. I heftet forklarte han mødrene at

Figur 1.1: Bilde viser barn som blir servert lunsj ut i hagen. Bildet er fra Old Manor Hous i England tidlig på 1940-tallet.

barna blant annet skulle kunne skille mellom ulike farger, dyr og planter og kjenne til sine nærmeste omgivelser (Wilhjelm, 2013, s. 27).

Institusjonene og asylene fortsetter denne opplysningen av barnet for å gjøre de skoleklare i ulike grader. Her hjemme i Norge var barnehagene også en forberedelse på skolestart helt frem til 2006 (Nilsen, 2014)

Først i 1975 kom barnehageloven der man tar opp barns behov. Barnehagen ble dermed en politisk sak fra 1980-tallet (Blom, 2004). Flere lover og forskrifter, som setter rammer for barnehagene fremover, begynner å ta form.

I 1996 kom den første rammeplanen for barnehagens innhold og retningslinjer, og barnehagen blir en samfunnsinstitusjon på linje med skolen. Rammeplanen sier lite om innholdet i barnehagen og er mer rettet mot styring og drift.

I 2006 kom dagens rammeplan, som har en klarere utdanningsrolle og inneholder retningslinjer om hva barnet skal lære. Det er nevnt sju fagområder barnet bør erfare og tilnærme seg under barnehagealder. Disse rollene skal jeg se nærmere på senere i denne oppgaven.

BARNEHAGER PÅ ANDRE SPRÅK:

Tyskland: Kindergarten
Danmark: Børnehave
Svergie: Barntädgård
Fransk: Jardin d'enfants
Spansk: Jardín infantil
England: Nursery school
Samisk: Mánáidgárdi

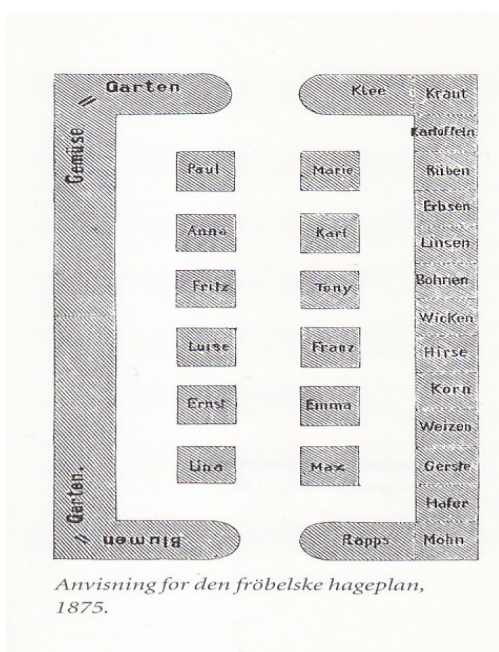
OWEN
1816

FRÖBEL
1840

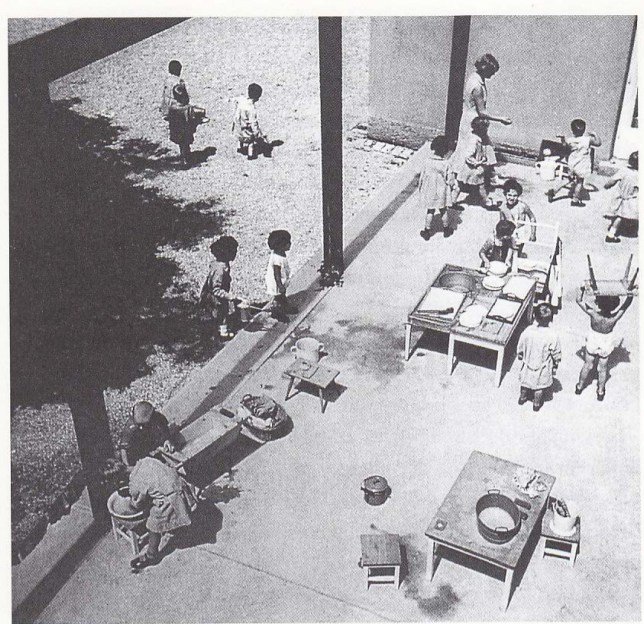
COMENIUS
1600-tallet

ASYLENE
1830

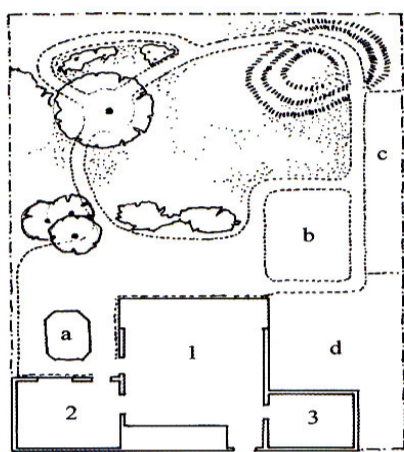
MONTESSORI
1900-tallet

Figur 1.2: Kobberstikk av Frøbels hage

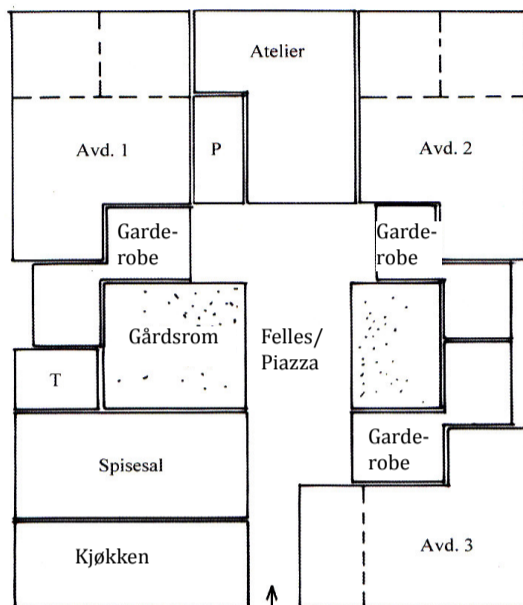

Figur 1.3: bilde av uteareale i en Montessoris barnehage.

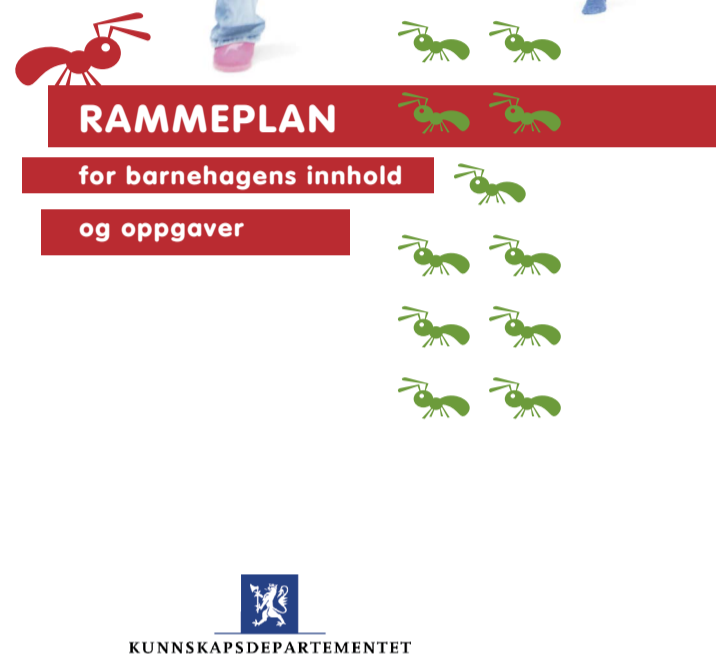

Skjematisk plantegning av steinerbarnehage. 1 hovedrom, 2 siderom, 3 garderobe, a sandkasse, b lekeredskaper, c småhager for barna, d område til å grave i.

Figur 1.4: Plantegning av en Steiner barnehages uteareal

Figur 1.5: Plantegning av en typisk Reggio Emilia bhg

Figur 1.6: Rammeplanen fra 2006

PEDAGOGISKE RETNINGER OG DERES SYN PÅ UTEAREALET

FRIEDRICH FRÖBEL (1782-1852) er den mest kjente pedagogen fra opplysningstiden. Han satte leken i fokus, og barnet skulle utvikle seg og styrke kroppen gjennom uskyldig og harmonisk lek. Lek og arbeid skulle kobles sammen og står i fokus innen hans pedagogikk. Kobberstikk (figur 1.2) fra hans barnehage viser at hvert barn har fått sitt eget bed der barna selv kan dyrke naturen og se virkningen av sin egen omsorg (Wilhelm, 2013, s. 32).

MARIA MONTESSORI (1870-1952) hadde fokus på hvert enkelt individ, i motsetning til Fröbel som så det allmenne. Alt av møbler og interiør skulle være tilpasset barnets høyde. Barn skulle lære huslige sysler og trene på å kle av og på seg. Utearealene sto i nær kontakt med rommene inne og barna skulle

ha fri tilgang til å gå ut og inn. Montessori er som Fröbel opptatt av naturen og beskriver utearealene slik:

“Har vi en gårdsplads, der var dyrket som en have, hvor børnene løber frit omkring under åben himmel, men desuden har vi en lang strimmel jord, som på den ene side er beplantet med træer, midten er en sti, og den anden side er opgravet jord til havebrug. Vi har delt denne sidste del i mange dele, en til hvert barn.” (Montessori, 1917, s. 138)

RUDOLF STEINER(1861-1925): Rudolf Steiners arkitektoniske syn er at alt skulle ha organiske former og kunstneriske utforminger som var formålstjenlige. Utearealene skulle peke mot et estetisk uttrykk, men også legge vekt på utviklingen av bevegelse og motorikk. Han mente at klatretrær og terrenget kunne oppmuntre mer til lek enn barnas leker, om man designet det slik at små veier snor seg rundt og leder til ulike rom (Grunelius, 1979, s. 51).

REGGIO EMILIA-FILOSOFIEN: I Reggio Emilia filosofien legger man vekt på at det estetiske uttrykk skal finne sin plass innenfor dagliglivet og at det fysiske miljøet spiller sin rolle som den tredje pedagog. De to andre pedagogene er barnet og den voksne. Det fysiske miljøet spiller en stor rolle og barnet skal få oppleve hvordan samfunnet rundt dem henger sammen. Det er beskrevet lite om uteområdet, men det er i stor grad hentet inspirasjon fra den italienske bystrukturens små gater og piazzaer (torg), gårdsrom som skal signalisere byens liv.

Jeg skal komme tilbake til Reggio Emilia senere i del 4.

I Norge er synet på utearealene godt plantet i norsk tradisjon, der man mener at den beste lekeplassen er i naturen. Dette ser ut til å ha vært gjennomsyret i barnehagene opp gjennom tiden.

STEINER
1920-tallet

BARNEHAGELOVEN
1975

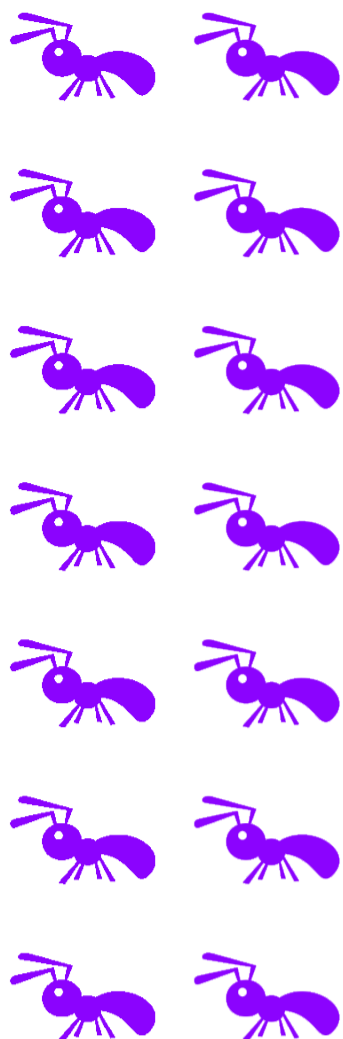
RAMMEPLANEN II
2006

REGGIO EMILIA
1947

RAMMEPLANEN I
1996

LØFTE OM
FULLBARNEHAGEDKNING
2005

OPPNÅDD FULL
BARNEHAGEDKNING
2010

RAMMEPLAN

for barnehagens innhold

og oppgaver

I dette kapitlet vil jeg kort oppsummere rammeplanen og noen av fagområdene. På grunnlag av dette vil jeg senere i del 2 vise hva vi som planleggere og designere kan ha i barnehagens uteareal slik at rammeplanens innhold også lettere kan benyttes ute. På denne måten kan barna tilnærme seg faget på eget initiativ og via lek.

Dagens rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver gjelder fra 1. august 2006. Målet i rammeplanene er å gi pedagoger og andre ansatte i barnehagevirksomheten en forpliktende ramme for planlegging og gjennomføring av barnehagens virksomhet (Kunnskapsdepartementet, 2006). Den legger i hovedsak vekt på føringer for barnehagedriften og er rettet mot barnehagepersonalet og styrere. Rammeplanens kapittel 3 presenterer ulike

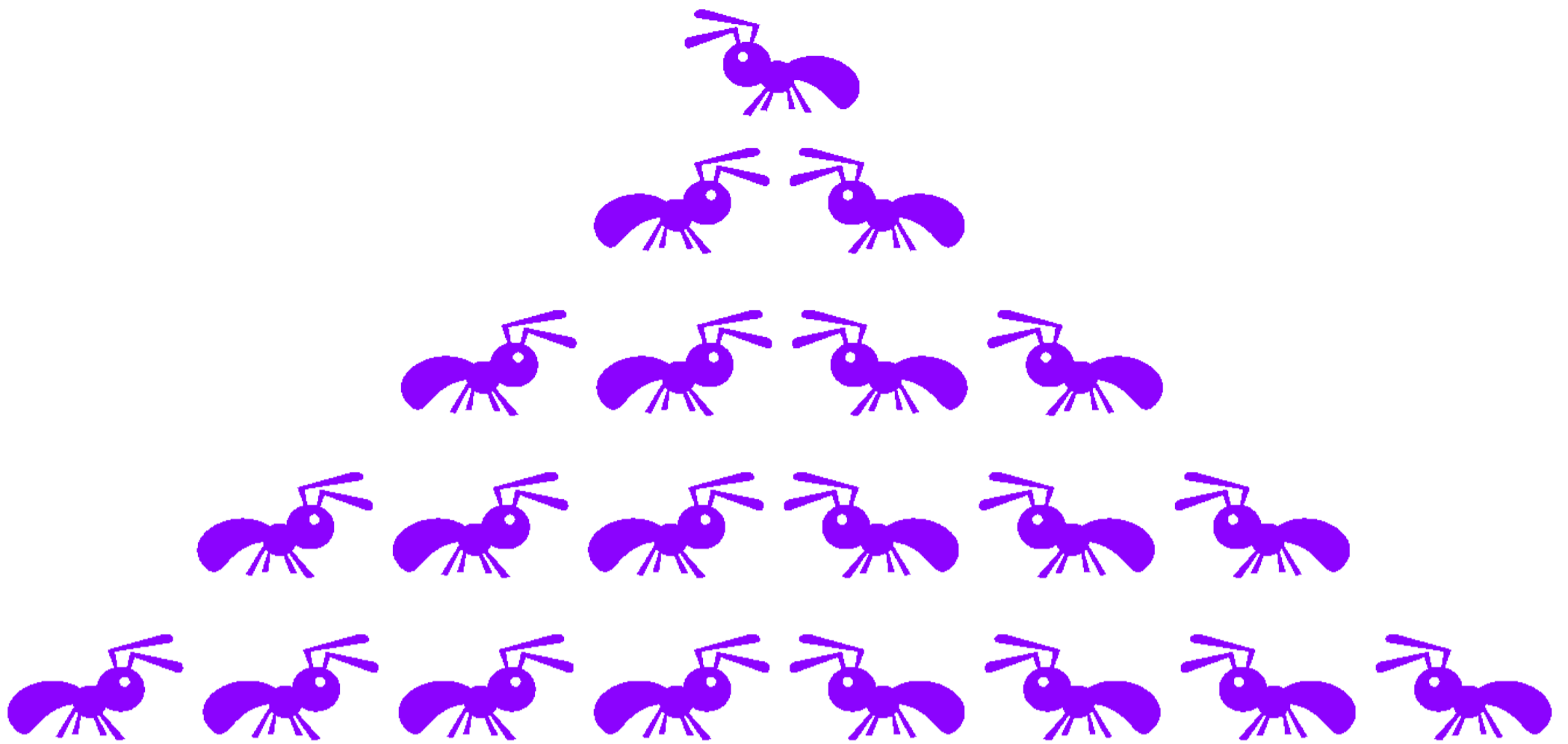
fagområder som det skal legges vekt på at barna skal få innsikt i og erfaringer med.

Rammeplanen gir ikke like detaljerte føringer for innholdet i barnehagen som en læreplan gir til skolens innhold. Rammeplanen er kun ment som veiledende for hva barna skal lære i barnehagealderen.

I følge rammeplanen skal barnehagen sikre et oppvekstmiljø som er tilpasset det enkelte barnets alder og funksjonsnivå på en helsefremmende og trygg måte. (Kunnskapsdepartementet, 2006, s. 7)

Barnehagen skal formes allsidig og variert slik at det kan tas hensyn til både hvert enkelt barn og grupper. Barnehagen skal fremme mestringsfølelse og trivsel. (Kunnskapsdepartementet, 2006, s. 18)

Rammeplanens funksjoner handler blant annet om at barnehagen skal formidle verdier, kunnskap, ferdigheter og holdninger, fremme lek, medvirkning og demokrati. I tillegg handler det om å gi omsorg og kulturelle faktorer i nærmiljøet (Søbstad, 2007, s. 75).

FAGOMRÅDENE

I rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver er det sju fagområder. Hvert fagområde er delt inn i ulike temaer som dekker et vidt læringsområde. Temaene opptrer sjeldent alene. Hvert fagområde har sine mål og må sees som prosessarbeid. Målene i rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver gir kun en pekepinn for arbeidet. Barnet skal tilegne seg informasjon om og få kjennskap til de ulike temaene. Arbeidet skal tilpasses barnets alder, interesser, barnegruppens sammensetning og andre hensyn som må tas for at alle skal kunne kjenne mestringsfølelse og progresjon av utfordringer.

Det er ikke sagt noe om hvordan de forskjellige fagområdene skal tilpasses og organiseres for de enkelte barna og barnegruppen. Dette er opp til barnehagene selv. Likevel skal dette bestemmes og nedfelles i de enkelte barnehagens årsplan.

De sju fagområdene må knyttes til både formelle og uformelle lærings situasjoner. (Kunnskapsdepartementet, 2006)

Jeg vil i denne oppgaven ta for meg noen av fagområdene og komme med forslag til hvordan utearealene kan brukes for å nå målene i rammeplanen. Enkelte av forslagene kan barnehagen selv gjennomføre uten store økonomiske midler, eventuelt med dugnad. Andre forslag kan kreve større investering og er rettet mot planleggere og designere som skal rehabilitere eller etablere nye barnehager.

Jeg har valgt å se bort fra fagområdene 5. Etikk, religion og filosofi og 6. Nærmiljø og samfunn i denne oppgaven, da disse fagområdene ikke er like anvendelige og overførbare til planlegging og utforming av barnehagens uteareal. Fagområde "Nærmiljø og samfunn" kan være aktuelt å se nærmere på når nye tomter for barnehageetablering skal vurderes.

FAGOMRÅDENE:

1. Kommunikasjon, språk og tekst
2. Kropp, bevegelse og helse
3. Kunst, kultur og kreativitet
4. Natur, miljø og teknikk
5. Etikk, religion og filosofi
6. Nærmiljø og samfunn
7. Antall, rom og form

På de følgende sider er det en kort oppsummering av hvert fagområde og tilhørende mål som er nedfelt av Kunnskapsdepartementet. For hvert fagområde har jeg uthevet stikkord og setninger som danner grunnlag for mitt arbeid senere. Disse ordene og setningene spilles det videre på når elementer og aktiviteter fremheves i hvert fagområde i del 2 av denne oppgaven.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

Det første fagområdet fokuserer på viktigheten av tidlig og god språkstimulering i barnehagen. Det nevnes både nonverbal og den verbal kommunikasjon for å utvikle et godt språk. Videre står det: Tekster er både skriftlige og muntlige fortellinger, lek med bokstaver, høytlesning, poesi, dikt, rim, regler og sanger.

MÅL:

Barnehagen skal bidra til at barna:

- Lytter, observerer og gir respons i gjensidige samhandlinger med barn og voksne
- Videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd
- Bruker sitt språk for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer, til å løse konflikter og å skape **positive relasjoner i lek og annet samvær**
- Får et positivt **forhold til tekst og bilde som kilde til estetiske opplevelser** og kunnskaper, samtaler, og som inspirasjon til fabulering og nyskaping
- Lytter til **lyder og rytmer** i språket og blir fortrolige med symboler som **tallsiffer og bokstaver**
- Blir kjent med bøker, sanger, bilder og media m.m.

For å jobbe i retning av disse målene står det i rammeplanen blant annet at barnehagen må tilrettelegges for:

- Meningsfulle opplevelser, og skape tid og rom for bruk av nonverbalt og verbalt språk i hverdagsaktiviteter, lek og i mer tilrettelagte situasjoner
- Skape et språkstimulerende miljø for alle barn og oppmuntre til å lytte samtale og **leke med lyd, rim, rytme** og fabulere med hjelp av språk og **sang**
- **La barn møte symboler som bokstaver og siffer** i daglige sammenhenger, og støtte barn initiativ når det gjelder å telle, sortere lese, lekeskrive eller til å diktere tekst
- Skape et miljø hvor barn og voksne daglig opplever spenning og glede ved **høytlesning, fortelling, sang og samtale**, og være seg bevisst hvilke estetiske og kulturelle verdier som formidles

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver,
kunnskapsdepartementet, 2006

KROPP, BEVEGELSE OG HELSE

Barn beveger seg mye i dagliglivet og uttrykker seg ofte gjennom kroppen. Fysisk aktivitet er særdeles viktig for utvikling av grov- og finmotorikk. Barnehagen er en viktig arena for å utvikle disse ferdighetene i løpet av småbarnsalderen. Det nevnes også viktigheten av å være ute i friluft og se og kjenne ulike årstider på kroppen, få erfaring og kunnskap om menneskekroppen og tilegne seg sunne vaner.

MÅL:

Barnehagen skal bidra til at barna:

- Får en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring
- Skaffer seg gode erfaringer med varierte og **allsidige bevegelser og utfordringer**
- Videreutvikler sin kroppsbeherskelse, **grovmotorikk og finmotorikk, rytme og motoriske følsomhet**
- Får gode erfaringer med **friluftsliv og uteliv til ulike årstider**
- Utvikler glede ved å bruke naturen til utforskning og kroppslige utfordringer og får en forståelse av hvordan en bruker og samtidig **tar vare på miljøet og naturen**
- Utvikler forståelse og respekt for egen og andres kropp og for at alle er forskjellige
- Få kunnskap om menneskekroppen og forståelse for betydningen av gode vaner og sunt kosthold.

For å jobbe i retning av disse målene står det i rammeplanen blant annet at barnehagen må tilrettelegges for:

- God planlegging og fleksibel tilrettelegging og utnyttelse av det fysiske miljøet, og vurdere hvordan nærmiljøet kan supplere barnehagens areal til ulike årstider.
- Tilrettelegge for og inspirere til trygg og **utfordrende kroppslig lek og aktiviteter for alle**, uansett kjønn og kroppslige, psykiske og sosiale forutsetninger
- Tilby lek og spill der barna er fysisk aktive og opplever glede og opplever glede gjennom mestring og fellesskap

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver,
kunnskapsdepartementet, 2006

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

Dette fagområdet er vidt og omfatter forskjellige uttrykksformer av bildekunst, håndverk, film, rytme og musikk, design, dans og drama. Barn skal ha mulighet for å uttrykke seg estetisk. Ved lek og utforsking skaper barn sin egen kultur ut fra egne opplevelser.

MÅL:

Barnehagen skal bidra til at barna:

- utvikle sin følsomhet til å lytte, iaktta og uttrykke seg gjennom allsidige møter med og refleksjon over kultur, kunst og estetikk
- styrke sin kulturelle identitet og sine personlige uttrykk
- ta i bruk fantasi, kreativ tenkning og **skaperglede**
- utvikle sin evne til å bearbeide og kommunisere sin inntrykk og gi varierte uttrykk gjennom skapende virksomhet
- utvikle elementær kunnskap om virkemidler, teknikk og form for å kunne **uttrykke seg estetisk i visuelt språk, musikk, sang, dans og drama**
- oppleve at kunst, kultur og estetikk bidrar til nærhet og forståelse.

For å jobbe i retning av disse målene står det i rammeplanen blant annet at barnehagen må tilrettelegges for:

- et bevisst forhold til samspillet mellom kunst, kultur og barnas lek
- sørge for at barn daglig har tilgang til (...) **bilder, instrumenter(...) variert materiale og verktøy for skapende virksomhet**
- sørge for en estetisk dimensjon i fysisk miljø og innhold

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, kunnskapsdepartementet, 2006

NATUR, MILJØ OG TEKNIKK

Fagområdet skal bidra til å skape en kjærlighet til naturen og forståelse av samspillet mellom natur og menneske. Det skal også bidra til å bli kjent med planter og dyr, vær, årstider og landskapet. Barnet skal også få kunnskap om hvor maten kommer fra og hvordan den produseres.

MÅL:

Barnehagen skal bidra til at barna:

- opplever naturen og undring over **naturens mangfoldighet**
- opplever glede ved å ferdes i naturen og få grunnleggende innsikt i natur, **miljøvern og samspillet i naturen**
- få erfaring med og kunnskap om **dyr og vekster og deres gjensidige avhengighet og betydning for matproduksjon**
- lære å iaktta, undre seg, eksperimentere, systematisere, beskrive og samtale om fenomener i den fysiske verden
- erfare hvordan teknikk kan brukes i leken og hverdagslivet

For å jobbe i retning av disse målene står det i rammeplanen blant annet at barnehagen må tilrettelegges for:

- Inkludere **friluftaktiviteter og utelek** i barnehagens hverdagsliv
- Benytte nærmiljøets muligheter for at barna kan iaktta og lære om dyrene som fisk, fugler insekter og ulik vegetasjon
- La barna få innsikt i **produksjon av matvarer**
- Gi barna begynnende **kunnskap om fødsel vekst, aldring og død**

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, kunnskapsdepartementet, 2006

ANTALL ROM OG FORM

Barnet skal via lek få muligheten til å utforske tall og telling, rom og former. Barn søker ofte en sammenheng og det skal oppmuntres til at barnet ser mønstre. Det er også lagt vekt på at barnet skal få en forståelse av avstander, mål og ulik vekt.

MÅL:

Barnehagen skal bidra til at barna:

- oppleve glede over å utforske og leke med **tall og form**
- tilegne seg gode og anvendbare matematiske begreper
- erfare, utforske og leke med form og **mønster**
- erfare ulike typer **størrelser**, former og **mål gjennom å sortere og sammenligne**
- **erfare plassering og orientering** og på den måten utvikle sine evner til lokalisering.

For å jobbe i retning av disse målene står det i rammeplanen blant annet at barnehagen må tilrettelegges for:

- sørge for at barna har tilgang til og tar i bruk ulike typer spill, **teknologi, tellemateriell, klosser, leker og formingsmaterieell og tilby materieell som gir barna erfaringer med klassifisering, ordning, sortering og sammenligning**
- gi barna impulser og erfaringer med design ved å utforske, oppdage og skape ulike former og mønstre
- legge til rette for at barna i lek og hverdagsaktiviteter får erfaringer med ulike typer mål. **Målenheter og måleredskaper** og stimulere barna til å fundere rundt **avstander, vekt, volum og tid**

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, kunnskapsdepartementet, 2006

KRAV TIL INNHOLD OG UTFORMING AV BARNEHAGENS UTEAREAL

De felles krav og formuleringer om innhold og utforming av barnehagens uteareal er i dag knappe og vage.

Det er opp til landskapsarkitekten og planleggeren å bestemme innhold og utforming av utearealet. Jeg vil her belyse noen av formuleringene om hvordan utearealet skal formes.

I barnehageloven § 2 heter det:

“Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfulle opplevelser og aktiviteter i trygge og samtidig utfordrende omgivelser.”

Her nevnes trygge, utfordrende omgivelser og mulighet for lek.

Rammeplanen beskriver hvordan innholdet i uteleken bør være slik:

“Barnehagen skal ha arealer og utstyr nok til lek og varierte aktiviteter som fremmer bevegelsesglede, gir allsidig bevegelseserfaring, sanseerfaring og mulighet for læring og mestring”

Videre sier rammeplanen at barnehagens innhold skal utformes slik at det kan oppleves meningsfylt for det enkelte barn og gruppen. Barnehagens omsorgs- og læringsmiljø skal fremme barns trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd.

FAKTA:

Veiledende norm for lekearealet inne er 4 kvadratmeter netto per barn over tre år og om lag 1/3 mer per barn under tre år. Utearealet i barnehagen bør være om lag seks ganger så stort som leke- og oppholdsarealet inne. Til dette arealet regnes ikke parkeringsplass, tilkjørselsveier og lignende. (Kunnskapsdepartementet 2012)

SIKKERHETSREGLER I BARNEHAGENS UTEAREALER

Lekeapparater og utstyr i barnehagen kan medføre alvorlige ulykker og skader. Barn har falt ned fra gjenstander, blitt hengende fast eller fått utstyr over seg. Det er derfor viktig at konstruksjoner og lekeapparater fungerer etter sin hensikt og ikke er til fare for brukeren (Kunnskapsdepartementet, 2006). Kravene ved lekeplassutstyr stilles i Forskriftene om sikkerhet ved lekeplassutstyr som er fastsatt med hjemmel i loven, uavhengig av hvor utstyret er plassert. Forskriftene har som formål å forebygge skader og ulykker (Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr, 1996).

Med lekeplassutstyr menes alle installasjoner med tilhørende underlag som er konstruert, produsert eller markedsført med hensikt til å bli brukt på lekeplasser. Med lekeplass menes ethvert areal som er tilrettelagt, naturlig eller opparbeidet, for barns lek. (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap 2008). Sportsutstyr, mål (fotballmål, håndballmål, osv.) og faste installasjoner/bygningsdeler som omfattes av Plan- og bygningsloven er unntatt fra forskriftene så lenge de ikke markedsføres som lekeplassutstyr (Forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr, 1996).

Forvaltningsansvaret for forskriftene er det Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) som har.

FYSISKE OG MEKANISKE EGENSKAPER
Voksne skal ha oversikt over alle nødvendige steder og mulighet til å nå eller hjelpe barn som kan trenge dette. Utstyr eller deler av metall som utgjør en stor risiko for frostskafer om vinteren og således varme om sommeren skal dekkes eller være behandlet med materiale som isolerer mot kulde og varme, slik at skader unngås.

KJEMISKE EGENSKAPER

Utstyr eller elementer/materiale skal ikke inneholde, danne eller avgi stoffer som er helseskadelige.

SIKKERHETSSONER

Det skal være en sikkerhetssone rundt hvert lekeplassutstyr. Det skal ikke settes noe innenfor disse sonene. Størrelsen på sikkerhetssonen fastsettes for hvert utstyr og må sees i sammenheng med fallhøyde. Sikkerhetssonene til lekeutstyret kan ikke overlape hverandre.

FALLUNDERLAG

Fallunderlagets hensikt er å redusere skade ved fall fra elementer til et minimum. Krav til fallunderlag trer i kraft ved fallhøyder på over 60 cm. Da skal dette

være støtdempende, og kravet øker med fallhøyden for det enkelte lekeapparat. Brukes sand og grus må det være en kornstørrelse innenfor gitte mål. Fjell, betong og asfalt skal ikke brukes som fallunderlag.

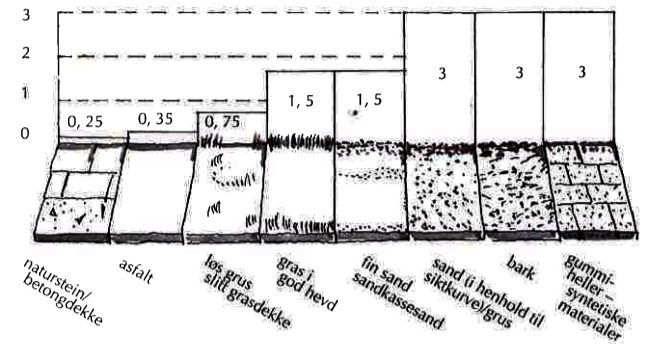
ÅPNINGER OG VINKLER

For å unngå skader skal alle kanter og hjørner være tilstrekkelig avrundet. Åpninger og avstander må ikke ha dimensjoner som utgjør fare for fastklemming eller kvelningsulykker. Generelt bør det ikke finnes åpninger i størrelsen 9-23 cm.

VEDLIKEHOLD

Eieren og anskaffer av lekeplassutstyret har ansvar for etterkontroll og vedlikehold av alle konstruksjoner og utstyr.

NORSK STANDARD gir retningslinjer for sikkerhet og er en veiledning til den som skal bygge lekeplassutstyr eller ha ansvar for vedlikehold.

Figur 1.7: Skjema over fallhøyde og ulike underlag

Figur 1.8:

Figur 1.9: Fastdimensjonerte åpninger mellom 9 og 23 cm skal ikke forekomme

Oversikt over standardene

- NS-EN 1176-1 Lekeplassutstyr – Del 1: Generelle sikkerhetskrav og prøvingsmetoder
- NS-EN 1176-2 Lekeplassutstyr – Del 2: Spesielle tilleggskrav til sikkerhet og prøvingsmetoder for husker
- NS-EN 1176-3 Lekeplassutstyr – Del 3: Spesielle tilleggskrav og prøvingsmetoder for rutsjebaner
- NS-EN 1176-4 Lekeplassutstyr – Del 4: Spesielle tilleggskrav til sikkerhet og prøvingsmetoder for svevebaner
- NS-EN 1176-5 Lekeplassutstyr – Del 5: Spesielle tilleggskrav til sikkerhet og prøvingsmetoder for karuseller
- NS-EN 1176-6 Lekeplassutstyr – Del 6: Spesielle tilleggskrav til sikkerhet og prøvingsmetoder for vippeutstyr
- NS-EN 1176-7 Lekeplassutstyr – Del 7: Veiledning for montering, ettersyn, vedlikehold og drift
- NS-EN 1177 Støtabsorberende lekeplassunderlag – Sikkerhetskrav og prøvingsmetoder.
- EN 1176 Del 1-7 Lekeplassutstyr og EN 1177 Støtabsorberende lekeplassunderlag, Sikkerhetskrav og prøvingsmetoder, har status som anerkjent norm fordi innholdet i standardene nå er det samme i hele Europa

UNIVERSELL UTFORMING I BARNEHAGEN

Fakta

Universell utforming defineres som:

Universell utforming er utforming av produkter og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming (Miljøverndepartementet, 2007)

Gjennom uteaktiviteter kan barn med funksjonshemming få muligheter for trening, stimulering, læring og fysisk aktivitet, og dermed få andre sansestimuleringer enn de får innendørs (Miljøverndepartementet, 2007). Aktiviteter og inntrykk som stimulerer syn-, høre-, føle-, smak- og luktesansen er en grunnleggende forutsetning for videre utvikling og læring. En nærhet til naturen, elementene jord, ild, luft, vann og årstidsvariasjonene, gir et unikt utgangspunkt for mangfold i opplevelser.

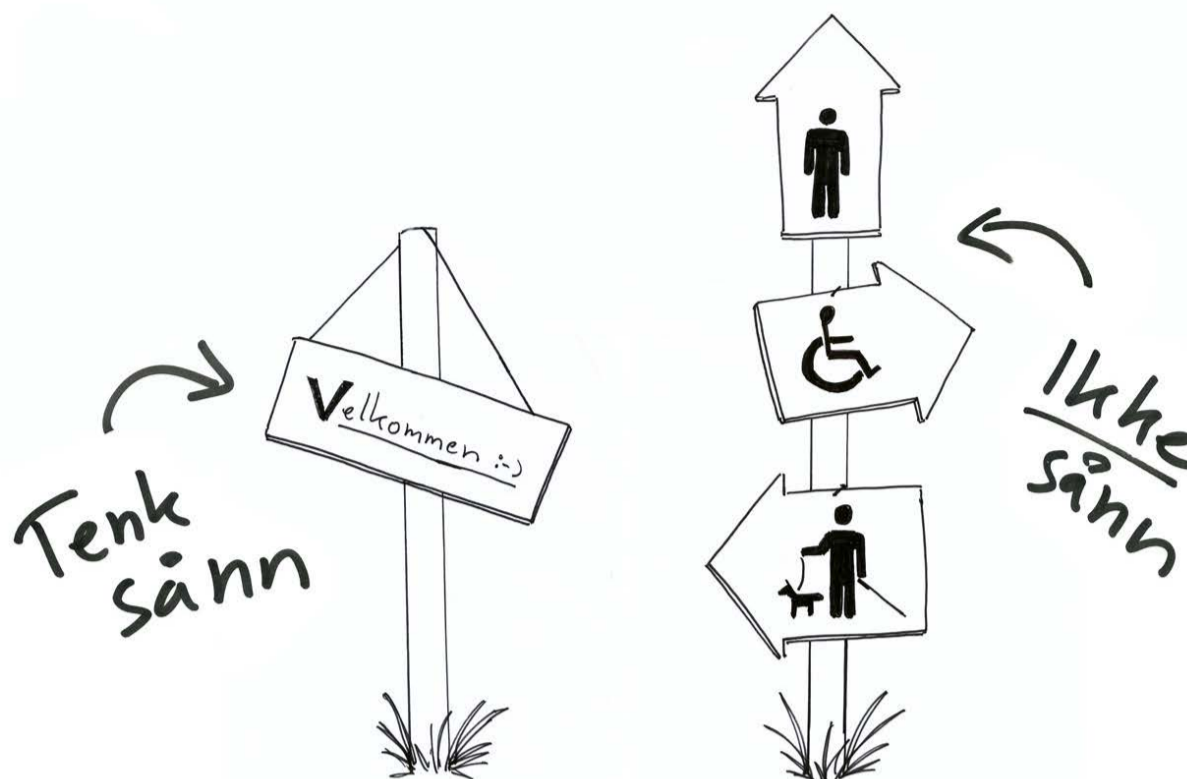
Det vil være ulike hensyn å ta avhengig av funksjonsutfall. Nedenfor gis en gjennomgang av viktige hensyn å ta for de fem hovedgruppene:

• BEVEGELSESHEMMEDE

Barn med bevegelsehemming kan ha mangler på kontroll over egen kropp. Disse barna kan lett bli utsatt for skader, men kan klare seg bedre i et mer skjermet område med mindre forstyrrelser, som lav hellingsprosent og plass til større snuradius. Barn kan også ha større behov for hjelp til å gå på ujevnt underlag. Det må også tilrettelegges for bruk av rullestoler. Eksempel på tiltak her kan være å heve sandkassen slik at man kan kjøre rullestolen inntil sandkassen, eller innunder slik at det blir et bord. Det skal også tilrettelegges for at en ledsager kan være med og får plass i for eksempel sklia eller huska.

• SYNHEMMEDE

Utearealet bør tilrettelegges for barn med synshemming. Det er da viktig med klare farger og markeringer av lekeapparatene, samt kontrastfulle underlag der for eksempel kanter ikke går i ett med hverandre slik at barnet kan snuble. Lekeapparatene bør også være lette å se og lett tilgjengelige.

Figur1.10:

• HØRSELHEMMEDE

Et godt utgangspunkt for hørselshemmede barn er at barnehagens uteareal er plassert i en støyfri sone. Mindre soner med skjermvegger og le gir mulighet for kommunikasjon i mindre grupper og hindrer støy fra andre lekende barn. Dette er et viktig tiltak som alle barn trenger.

• UTVIKLINGSHEMMEDE

Lekeplassen bør tilrettelegges for å stimulere barnets sanser, og være kupert i forskjellige grader slik at også de fysiske ferdighetene kan stimuleres.

• ASTMATIKERE OG ALLERGIKERE

Pollen er det som har størst innvirkning i barnehagens uteareal. Or, hassel og bjørk er de treartene som flest reagerer på. I tillegg har man samtlige gressarter og burot. Det bør ikke plantes gressenger og rakletrær nær barnehagen. Det bør også unngås å plante sterkt duftende planter.

Bevegelse er vesentlig for de fleste aktiviteter og leken er viktig i barnehagen. Barn med funksjonshemming har like stort behov som andre barn å oppleve glede og mestring (Barne- og familiedepartementet, 2000). I følge Nebelong, Forsberg og Romby er lekeplasser som er bygd for å være velfungerende for barn med

funksjonshemming bedre for alle. (Nebelong, 2013, s. 24-27) Det er ofte lettere å orientere seg og bevege seg. Åpninger er større og man kommer bedre inn og rundt på lekeplassen.

Det trekkes et skille mellom menneskeskapte forhold og naturgitte forhold. Universell utforming i loven gjelder ikke naturgitte forhold, det vil si omgivelser som ikke er gjenstand for utforming fra menneskers side.

VEGETASJON I BARNEHAGER

Det er viktig å tilrettelegge grønne miljøer for alle, også for barn i barnehagealder. Et grønt miljø har påvirkning for helseeffekten og er viktig for vekst og utvikling (Helsedirektoratet, 2010).

Når man planlegger vegetasjon i barnemiljø er det flere ting man må ta høyde for. For eksempel bør man ikke plante allergifremkallende eller giftige planter nær lekearealer. Vegetasjon med torner må ikke plantes i barnemiljøer. Noen plantesafter er irriterende på huden når solen treffer på saften. Bær og blomster kan være giftige. Mange av disse er fargerike, og barn synes ofte det er spennende å smake på og plukke fargerike vekster. Alvorlige forgiftninger forekommer sjelden, og som regel skal det store doser til, men små barn tåler mindre enn voksne og får lettere symptomer som utslett, vondt i magen, diare og kvalme (Schul, 2007, s. 92).

I utearealene i barnehager bør man velge trær og busker som er hardføre og robuste. Planter som tåler knekk og brekkasjer er å foretrekke. Det bør plantes hardføre frukttrær da disse ofte har lave grener og er fine klatretrær i tillegg til frukten. Vegetasjon som tiltrekker seg insekter og fugler kan også anbefales i og nær barnemiljøer.

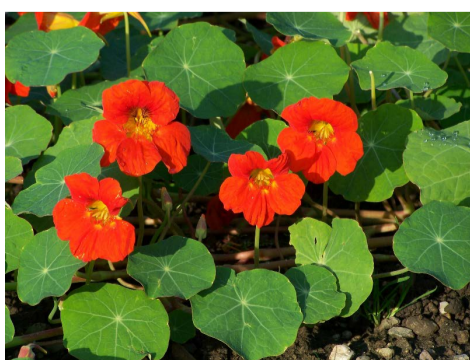
Skogsvegetasjon er en verdifull ressurs som må tas vare på i alle barnemiljøer om dette er mulig.

Figur1.11: Toppspirea

Figur1.12:Rognebær

Figur1.13: Blomkarse

NYTTEVEKSTER

Å skape en egen dyrkningsplass til barna der de kan dyrke grønnsaker og frukt skaper en nærhet til naturen og barna får en forståelse av matproduksjon. Hageselskapet og Landbruks- og matdepartementet har gitt ut en veileder om dyrking av grønnsaker i barnehager. (Landbruks- og matdepartementet, Hageselskapet 2006). Det er viktig at ugress som ofte vokser frem ved dyrkningsplassen lukes bort da disse har en del allergener. Bærbusker trenger lite vedlikehold og er godt egnet.

FORM

Det bør plantes vegetasjon med stor variasjon i vekstform, bladform, farger og taktile egenskaper. Trær med fruktkapsler og kongler som faller ned er spennende for barn og kan brukes i lek. Vegetasjon med forskjellig bladstørrelser bør det også legges vekt på. Det er to helt forskjellige opplevelser å base i store lønneblader på høsten enn små myke blader fra spirea. Busker som kryper langs bakken og snor seg rundt blir et spennende kratt og danner små rom som barn kan leke og gjemme seg i. Busker og trær som vokser i paraplyform og henger danner små og spennende rom i vegetasjonen.

Figur1.14: Barlind

Figur1.15:Snøbær

Figur1.16: Bjørk

Figur1.17:Lønn

ÅRSVARIASJONER

Vegetasjonen må ha en variasjon gjennom året. Det bør tenkes på blomstring til ulike tider og fargespill gjennom året. Det bør også tilrettelegges for vegetasjon som er spennende vinterstid. Vintergrønne planter eller vegetasjon som beholder bladverket gjennom vinteren kan brukes som levegg og skjerming for vær og vind.

SKYGGE

Behovet for skygge på lekeområdene er stort når solen er på sitt høyeste. Soleksponering i ung alder kan føre til økt risiko for hudkreft i voksen alder (Boldemann, Blennow et al. 2006). Vegetasjon er et element for å skape blondeskygge i lekeområdet. I skygge fra trær og busker kan barn leke og være beskyttet for UV-stråling. Det bør derfor planlegges med vegger av vegetasjon. Et tre passer fint til skygge i sandkasseleken der de aller yngste barna ofte leker.

GIFTIGE PLANTER

Barlind	- Taxus
Gullregn	- Laburnum
Liguster	- Ligustrum
Snøbær	- Symphoricarpos
Klematis	- Clematis spp.
Liljekonval	- Convallaria majalis
Ridderspore	- Delphinium spp.
Tulipan	- Tulipa spp.
Påskelilje	- Narcissus

ALLERGI

Bjørk	- Betula spp
Hassel	- Corylus
Burot	- Artemisia vulgaris
Seljeslekta	- Salix

Gressarter

VEGETASJON SOM KAN ANBEFALES

Rogn	- Sorbus
Agnbøk	- Carpinus betulus
Lønn	- Acer spp
Furu	- Pinus
Gran	- Picea
Kornell	- Cornus
Lerk	- Larix
Svartsurbær	- Aronia
Mure	- Potentilla spp.
Spirea	- Spiraea
Villvin	- Parthenocissus

Frukttrær (eple, pære, kirsebær osv)
Bærbusker (solbær, rips, bringebær osv)

DEL 2

INNLEDNING

IDÉBANK

I denne delen har jeg på bakgrunn av fem fagområder i rammeplanen for barnehagens oppgaver og innhold, sikkerhetsregler for lekeapparater og universell utforming, kommet med eksempler og ideer på elementer og aktiviteter som det bør planlegges og tilrettelegges for i barnehagen, slik at barna stimuleres i forhold til fagområdene i utemiljøet. Dette er kun et utvalg, og det er bare fantasien som setter grenser for innholdet, men det vil likevel gi en pekepinn på hva hvert fagområde inneholder. Forslagene og i ideene er utarbeidet etter min tolkning av rammeplanen.

Jeg gir her en oversikt over mulige elementer som er egnet til de ulike aktivitetene.

- Elementer er forslag til fysiske elementer og lekeapparater som dekkes av fagområdet.
- Aktiviteter som det bør planlegges plass til under utformingen kan for eksempel være at der er stor nok plass til ballspill osv.

Flere av forslagene overlapper hverandre, og under hvert fagområde nevner jeg dem som er viktigst for fagområdet. Til slutt er det en oppsummering over elementer og aktiviteter som viser hvordan de overlapper fagområdene. Det er ikke nødvendig å planlegge med alle anbefalingene, men det bør planlegges med flere forskjellige elementer og aktiviteter fra hvert fagområde for å få et variert og spennende lekeområde for barnehagebarn. Elementene som planlegges i en barnehage bør være multifunksjonelle, slik at de kan knyttes til flere fagområder. Statiske elementer som kun kan brukes på én måte, og ikke innbyr til barns fantasi, bør unngås i størst mulig grad. Eksempel på dette kan være vippedyr.

Bildene som vises er kun ment som illustrasjon på elementer og aktiviteter som er omtalt.

Elementene og aktivitetene kan også være en aktuell liste for planlegging av offentlige anlegg i for eksempel parker og mer private lekeområder som er tiltenkt barn i barnehagealder.

Til slutt har jeg sett på Veilederen for utforming av barnehager som Kunnskapsdepartementet (2006) har utarbeidet, og jeg har supplert med noen punkter som jeg mener mangler.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

Under dette fagområdet har jeg tolket rammeplanen og kommet opp med elementer og aktiviteter som kan knyttes opp mot det som beskrives i rammeplanen.

Rollelek: Elementer som oppfordrer til rollelek vil stimulere kommunikasjonsevnen og språket til barna. Elementer som små hytter og hus som man kan leke typiske rolleleker som "mor og far", gjemme seg og bo i er godt egnet for denne type lek. Rekvizitter som biler, nedgravde trebåter, butikkvinduer og bensinpumper er elementer som kan brukes på varierte måter og i ulik lek.

Lydrør som settes ned i bakken er en morsom aktivitet for barn. De kan for eksempel rope inn i et rør og lyden forsvinner og kommer ut av et annet rør på andre siden av en busk. Et annet eksempel på dette kan være en megafon som er fastmontert i bakken.

Krittavle på vegg: Det kan legges til rette for å male en eller flere flater på husvegger, boder og andre kanter som eventuelt har noe tak over. Ved et slikt element kan barna

leke, skrive bokstaver og kommunisere med bilder og tegninger til hverandre. De voksne kan også skrive små beskjeder eller tegn på tavlen.

Tekst malt i bakken er også en måte barna kan omgås med bokstaver og ulike symboler daglig. Klatreelementer, eller "hjemmesnekrete" bokstaver av for eksempel trestubber og planker, er også fine elementer som barn kan bruke på varierte måter.

Samlingssteder i forskjellige størrelser og form bør alltid planlegges i lekearealer for barn. Slike plasser kan være både små og trange romdannelser og store, åpne plasser med sittekanter rundt slik at mange kan samles.

Scene med tilhørende tribune er fine samlingsplasser i større grupper. Barn og voksne får oversikt over publikum og kan lett kommunisere til hverandre. Samlingsplasser kan også som nevnt være i små rom. Et eksempel på dette kan være at en voksen tar med seg en liten barnegruppe, samles i en båt og har en samlingsstund her med sang, rim og regler med temaet båt og

hav. Andre små samlingsplasser kan være i skyggen under et tre.

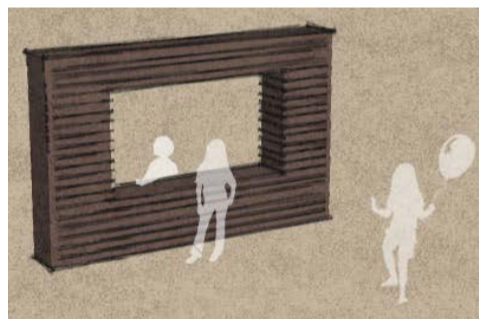
Språk og kommunikasjon vil bli brukt i all lek mellom barn, og er et tema som går på tvers av alle fagområdene.

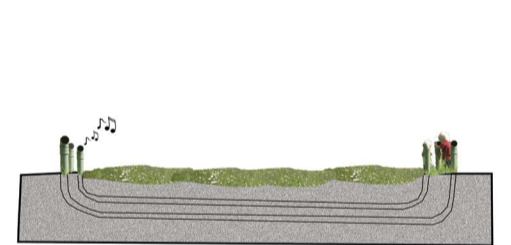
Figur 2.1: Rollelek

Figur 2.2: Rollelek

Figur 2.3 Rollelek

Figur 2.4: lydrør

Figur2.5: krittavle

Figur2.6: bokstaver malt i bakken

Figur 2.7: samlingssted

Figur 2.8 samlingssted

Figur 2.9: samlingssted med scene

Figur 2.10: samlingssted med scene

Figur 2.11: samlingssted og terrengform

KROPP, BEVEGELSE OG HELSE

Elementer som det planlegges for bør ha et stort fokus på dette fagområdet, da barn i barnehagealder utvikler sine viktigste motoriske egenskaper i denne alderen.

Terrengformer må det i ulik grad planlegges for i alle barnehager. Disse terrengformene kan inngå i terrengvoller som også kan benyttes som tribune rundt et samlingssted. Det bør også være ulike stigningsforhold på terrenget slik at barna kan tilpasse seg sitt nivå. Terrengformer gjør lekearealet mer spennende for barn, og det viser seg at barn er mer aktive når lekearealet er i ulike nivåer fremfor flate lekeplasser (Fjørthoft, 2010). Det stimulerer til at barn kan løpe over, hoppe opp og ned, rulle, krabbe og stupe kråke. Dette er aktiviteter som stimulerer både grov- og finmotorikk.

Elementer som kan klatres over og under bør også inngå i en barnehage. Disse kan kombineres med for eksempel sykkelveier eller broer over vannrenner.

Forskjellige taktile egenskaper stimulerer sansene og følelsen av å gå, sitte og ta på ulike underlag. Bruken av naturelementer er også tiltak man kan knytte til dette

fagområdet, som steiner i ulike størrelser, trestubber, planker og store trær. Dette er elementer som barn kan klatre på, balansere og hoppe fra element til element. Små frukttrær er spennende og utfordrende å klatre i.

Også om vinteren bør man tenke at man ikke skal måke alle områder og man kan samle deler av snøen i hauger inne på lekearealet slik at man får en ekstra dimensjon til akebakke eller terrengform som barna kan klatre, løpe og hoppe på.

Klatrevegger bør også være i ulike vanskelighetsgrader. Undersøkelser viser at for de yngste barna er vertikale klatrevegger for utfordrende. Det viste seg at det er lettere å klatre i vegger og nett som har helning. (Norbeck, 2013, s. 53)

Trampoline er også et morsomt element som det er mulig å ha i barnehagene. Disse kan graves ned og plasseres i en løype så barna kan hoppe fra trampoline til trampoline. De må ha en slik størrelse at det kun er plass til ett barn på nettet om gangen, så man ikke gir sprett til andre.

Åpne plasser er også viktig å planlegge for med tanke på kropp og bevegelse. Slike plasser brukes til blant annet ballspill, løping, hoppe tau, sykling, dansing osv.

Duftende og smakende vegetasjon er også tiltak man kan planlegge med for å stimulere sansene. Barn synes alltid det er spennende å kunne samle inn blader og bær, og smaker gjerne på dette for å utforske smakene. Det bør derfor planlegges med vegetasjon som legger til rette for dette.

Andre ting man bør huske på er å sette av tilstrekkelig areal for sykkelfelt, ballspill, ski, aking og andre vinteraktiviteter. Aktiviteter som å rulle, krabbe, hinke og hoppe paradisk på ulike underlag og helninger gir variert motorisk stimulans.

Figur 2.12: Trampoliner på rekke slik at barn kan hoppe bortover en strekning

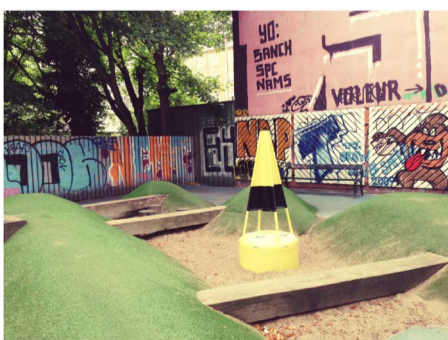
Figur 2.13: Klatrenett kombinert montert i bakken og kombinert med terrengform

Figur 2.14: Gummidekk gravd ned i bakken er fine sitte- og klatreelementer

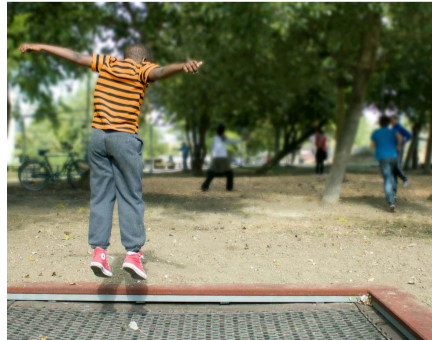
Figur 2.15: Sklie integrert i bakken

Figur 2.16: Terrengformer med balansebommer

Figur 2.17: Klatrenett

Figur 2.18: Trampoline gir både balanse og erfaring med kroppens bevegelser

Figur 2.19: Et liggende tre kan bli et spennende klatreelement og brukes til ulike fantasileker

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

Kunst, kultur og kreativitet er tema som ofte blir brukt ute i barnehagen av barna på eget initiativ. Likevel er det elementer som vi planleggere kan legge til for å stimulere barns fantasi og kreativitet.

Barnehagebarn former og utforsker materialer hele tiden. Sandkasselek er ypperlig for å bruke hendene til å forme de lekreste sandslott og kaker.

Det bør være plass til å kunne stille ut bilder og tegninger som barn selv har laget. Husvegger og gjerder er fine steder å plassere dette. Kunst kan også henges i trærne inne på barnehageområdet.

Gjenbruk av byggemateriale stimulerer til kreativitet. Det bør tilrettelegges for plass der barna kan bygge, stable og omorganisere ulike typer materiale.

Barnehager kan søke om kunststøtte til utearealet gjennom ulike fond. Det bør da legges vekt på kunst/skulpturer, figurative og nonfigurative, som kan plasseres i barnehagen og være klatre- og sittelementer.

Vannlek bør det også tilrettelegges for, det er både estetisk og beroligende å høre vann renne, sildre, fosse, buldre, dryppe osv. Vann kan brukes til mange forskjellige leker. Barna kan samle det i bøtter og kopper, bruke det i sandlek eller styre vannet med å bygge opp små demninger.

Instrumenter bør det planlegges med. Disse kan gjerne være plassert i forbindelse med en scene og tribune. Forskjellige tykkelser og materialer av rør som står opp fra bakken i ulike høyder vil gi ulike toner om man slår dem med for eksempel en pinne. Da kan noen barn spille og lage et band, mens andre barn kanskje vil danse. Instrumentene kan da også benyttes under teater osv. i forbindelse med scenen.

Plasser der man kan tegne og male med ulike kritt og streke opp i grusen er også noe man bør planlegge for.

Elementer som oppfordrer til rollelek inngår også i dette fagområdet (se s. 27).

Trær og busker med bær eller kongler, ulike type grenformasjoner, bladform og bark er spennende for barn å pille på. Disse tingene kan igjen brukes som elementer og rekvisitter i ulike rolleleker eller kreativ formgiving.

Figur 2.20: Byggemateriale som barn kan forme og konstruere

Figur 2.21: Båte som kan oppmuntre til rollelek. Båtem kan også være et samlingspunkt

Figur 2.22: Små hytter og hus som bar kan leke og "bo" i.

Figur 2.23: Figurer og skulpturer som innbyr til klatring.

Figur 2.24: Figurer og skulpturer som innbyr til klatring.

Figur 2.25: Figurer og skulpturer som innbyr til klatring.

Figur 2.26: Små hytter og hus som bar kan leke og "bo" i.

NATUR, MILJØ OG TEKNKK

Fagområdet natur, miljø og teknikk er et fagområde som inneholder mange av landskapsarkitektens elementer, og det er bare fantasien som setter grenser for forming med terreng og vegetasjon.

Det er i alle tilfeller viktig å planlegge med ulik vegetasjon. Busker og trær kan brukes som leegger og støydempere mot veier og andre utsatte områder. Vegetasjonen kan avgrense og dele opp rom i rommet. Vegetasjonen bør ha ulik vekstform, bladform, blomstringstider og årsvariasjoner. Det bør også innpasses med vegetasjon som er vintergrønn. Hardføre stauder er også godt egnet i slike miljøer.

Tilgang til en kjøkkenhage/dyrkingsplass i barnehagen vil gi en forståelse av matproduksjonen og naturens gang, fra man sår et frø til man høster grønnsakene. Det samme gjelder frukttrær, hvor barna vil kunne observere treets utvikling, samtidig som det er et spennende klatreelement.

Vegetasjon og områder som inviterer til økt dyreliv bør planlegges i eller i nærheten av barnehagen. Man må være oppmerksom på veps og andre uheldige insekter, men

sommerfugler, fugler og andre insekter bør være tilstede for å få en forståelse og undring over naturen.

Fuglekasser og fuglebrett som barna selv har vært med på å lage, kan settes ut og vil tiltrekke seg fugleliv.

Det bør også planlegges for lek med vann. En vanntank eller en takrenne kan brukes for å samle opp regnvann, som barn og voksne kan tappe fra. En værstasjon er også et element som kan få barnet til å undre seg over og få et innblikk i vær og vind.

Naturelementer som ulike typer bergarter kan være plassert ut. Det bør da legges vekt på at strukturen kommer tidlig frem. Trestubber og nedhuggede trær kan plasseres ut som klatreelementer. Vekt der barn kan undres over masse og tyngde.

En vekt kan plasseres i barnehagens uteareal, der barn kan undres over masse og tyngde. Barna kan utforske vekt ved å plassere ulike gjenstander og veie disse opp mot hverandre. For eksempel kan en bøtte med sand veies mot en stein eller andre leker. En slik lek vil øke forståelsen av tyngde og masse til ulike materiale.

Det bør planlegges områder der barn kan utfolde seg med gjenbruksvarer og løse byggematerialer.

Figur 2.27: Ulike vannleker er spennende og tiltrekker barns oppmerksomhet

Figur 2.28: Byggemateriale som barn kan forme og konstruere

Figur 2.29: Ulike taktile overflater er spennende og utfordrer sanseinntrykket

Figur 2.30: Naturelementer og klatre-stokker er spennende for barn

Figur 2.31: Et liggende tre kan bli et spennende klatreelement og brukes til ulike fantasileker

Figur 2.32: Grønnsaksdyrking er en spennende og fin aktivitet med barna

Figur 2.33: Barn danner rom og stier i vegetasjone

Figur 2.34: Planter og elementer som tiltrekker seg dyreliv tilfører området et rikere biologisk fangfold

ANTALL, ROM OG FORM

Det er flere elementer som kan planlegges for at barnehagebarn kan få en forståelse av og innblikk i dette fagområdet. Noen av disse kan være:

Labyrint. Denne kan være utformet av busker, pinner eller være malt på bakken.

Ulike romdannelser. Trange, små romdannelser i rommet er fine å gjemme seg i, og passer for rolige leker i mindre grupper skjermet fra andre barn. Store, åpne plasser kan brukes til mer utagerende lek. Rommene kan også ha ulike former. Vegetasjon bør plantes slik at barn kan bruke den aktivt. Barn vil krabbe inn under busker og lage varierte og spennende stier og huler.

Sortering av ulike former og farger gir også muligheten til å telle. Kulerammer nær et butikkvindu kan oppfordre til telleleker.

Høyde- og lengdemåler er spennende elementer som kan være malt på bakken eller husveggen, alternativt som løse elementer som kan flyttes på.

Vekt som barn kan undres over masse og tyngde kan også være aktuelt for dette

fagområdet se mer om dette på side 30.

Paradis og andre talleker som er malt eller tegnet i bakken gir stimulans både til finmotorikk, tallforståelse, regler og form.

Ulike geometriske former kan integreres i elementene, som firkantet sandkasse, runde trestubber, trekantede elementer osv. Barna kan bruke sandkassen til å lage forskjellige former med sanden. Kongler og steiner er også elementer som kan brukes i formleker, sorteres og telles

Det bør planlegges områder der barn kan utfolde seg med gjenbruksvarer og løse byggematerialer, da barna selv kan være med på å danne former og rom.

Figur 2.35: Plassdannelser som gjør det mulig for barn å tegne opp paradis eller andre talleker på bakken.

Figur 2.36: kuleramme som barn kan leketelle med og sortere "kulene"

Figur 2.37: Barn danner rom og stier i vegetasjone

Figur 2.38: Elementer som danner små rom og ulike geometriske figurer

Figur 2.39: Små hytter og hus som bar kan leke og "bo" i.

Figur 2.40: labyrint er spennende for barn og utfordrer retningsansen

VEILEDERE OG DERES INNHOLD

Veilederen som Kunnskapsdepartementet og Hageselskapet har gitt ut om utforming av barnehagens utearealer går hovedsakelig ut på å veilede planleggere i valg av tomt, og plassering av barnehagebygget på den valgte tomte. Veilederen forklarer også sikkerhetsregler og forskrifter i barnehagens utearealer. Veilederen tar kort for seg noen retningslinjer om detaljering av utearealet, som for eksempel type belegg på gangarealer. Barns medvirkning og drift av utearealet er også tatt med.

Til slutt kommer veilederen med noen anbefalinger om hva barnehager kan tilby av innhold. Punktene i denne listen legger stor vekt på krav til praktiske ting som soveplass, boder og vaskemuligheter, bilparkering osv. Jeg har tatt med de punktene som har særlig betydning for utearealene.

Ser man bort fra de praktiske punktene i veilederen kan man flette fagområdene

i rammeplanen inn i denne. Listen til veilederen bør utvides med flere elementer og aktiviteter som det bør legges til rette for i barnehagene.

Mange av anbefalingene som jeg har kommet med i denne oppgaven kan suppleres med dagens veileder, da jeg mener veilederen ikke tar opp de pedagogiske sidene ved rammeplanen. Etter min gjennomgang av rammeplanen viser det at veilederen er mangelfull, og jeg har derfor supplert listen.

Det er bare kreativiteten som setter grenser for elementer og aktiviteter som en barnehage kan tilby. Likevel er det viktig å tilby noe faglig i uteleken. Det er også viktig at man i størst mulig grad planlegger med multifunksjonelle elementer da dette stimuler barns kreativitet og bruken av uteleken. Planleggeren må kjenne til

fagområdene og bør i størst mulig grad etterstrebe å planlegge barnehagene med tanke på disse, på best mulig måte for barnet. Det bør derfor fremkomme i en slik veileder hva disse fagområdene er og deres innhold. Dagens veileder nevner fagområdene, men sier ingenting om hva de inneholder eller at det bør tilrettelegges for frivillig lek og læring med tanke på det faglige innholdet.

Jeg har supplert listen nedenfor med punkter i rød tekst som jeg mener burde vært med på listen i dagens Veileder for utforming av barnehager fra Kunnskapsdepartementet.

VEILEDERENS SJEKKNINGSPUNKTER FOR INNHOLD AV BARNEHAGER:

- Sandkasse
- Vannlek
- Små plasser med skjerming og ro
- Natur/vegetasjon
- Ballspill
- Mulighet for sykling
- Sklie
- Huske
- Klatrestativ
- Vippe
- Konstruksjonslek
- Aking og skigåing
- Samlingsplasser og amfi
- Ildsted
- Kjøkkenhage/dyrkingsplass
- Soveplass for de minste
- Spyleplass for regntøy og leker
- Drikkevann
- Boder for løst lekeutstyr
- Lavvo og gapahuk
- Lysthus
- **Taktile overflater**
- **Terrengformer**
- **Instrumenter/lydspill**
- **Kunstelementer**
- **Værstasjon**

OPPSUMMERING

Elementer/aktiviteter	Kommunikasjon, språk og tekst	Kropp, bevegelse og helse	Kunst, kultur og kreativitet	Natur, miljø og teknikk	Antall, rom og form
Krittavle	●		●		
Tekst/bokstaver malt i bakken	●	●	●		
Bokstaver som klatreelementer	●	●			
Lydrør/telefon	●		●	●	
Megafon	●		●	●	
Butikkdisk/båt/buss/bensinpumpe osv	●				
Amfi/samlingsted	●		●		
Scene	●		●		●
Lesekrok	●		●		●
Terrengformer		●		●	●
Elementer til å krabbe under/over		●			
Steiner		●		●	●
Trestubber		●	●	●	●
Trampoline		●		●	
Åpen flat plass		●	●		●
Ulentterreng		●		●	
Spindelnev		●		●	
Klatrenett/buldreveg		●			●
Spiselig vegetasjon	●	●		●	●
Ballspill	●	●			●
Akebakke		●		●	●
Skiaktivitet		●	●	●	
Sykkelaktivitet		●			●
Barnekunst utstilling	●		●		●
Instrumenter	●		●		
Byggemateriale			●	●	●
Vannlek		●	●	●	●
Mangfoldig vegetasjon			●	●	
Kunst/skulpturer som lekeelementer		●	●		
Kjøkkenhage/dyrkingsplass	●	●	●	●	●
Fuglekasser				●	
Værstasjon	●			●	●
Ulike taktile overflater	●	●	●	●	●
Bålplass	●		●	●	
Vippe		●		●	
Sandlek/forme	●		●	●	●
Vekt				●	●
Labyrint					●
Små rom i rommet	●		●		●
Gjemmesteder	●	●	●	●	●
Sortere ulik form og farger	●			●	●
Tall malt i bakken	●				●
Paradis	●	●			●
Høyde- og legdemåler	●	●		●	●
Klokke	●				●
Ulike geometriske former	●			●	●

Tabellen over er en oppsummering av elementer og aktiviteter som jeg har kommet med i denne delen av oppgaven. Tabellen viser hvordan de foreslåtte ideene er tolket og overlapper de ulike fagområdene.

DEL 3

AVGRENSNING:

Vigelandsparken barnehage er delt opp på to tomter der den ene tomten ligger vegg-i-vegg med Vigelandsmuseet mens den andre ligger i krysset Solheimsgaten og Nobels gate (markert med tykk strek). Det er sistnevnte jeg vil ta utgangspunkt i denne delen av oppgaven og arbeide videre med.

Figur 3.1: Prosjektområdet vises med tykk rød strek

BAKGRUNN OM VIGELANDSPARKEN BARNEHAGE

Figur 3.2: Vigelandsparkenbarnehagen sett i fra sør. Utearealet fremstår som grønt og frodig.

OM VIGELANDSPARKEN BARNEHAGE

Vigelandsparken barnehage ble etablert i 1981 og er en kommunal barnehage i bydel Frogner i Oslo. Barnehagen er fordelt på to tomter (se s. 36) og er en avdelingsbarnehage med fem avdelinger med 62 barn fra 1-6 år. De fem avdelingene har fått navn etter skulpturer til Gustav Vigeland i Vigelandsparken. Barnehagen har tre avdelinger med barn fra 1-3 år; Monolitten, Sinnataggen og Labyrinten, og to avdelinger med barn fra 3-6 år; Soluret og Livshjulet. Det er 19 ansatte fordelt på barnehagelærere, barne- og ungdomsarbeidere, assistenter og en leder.

Barnehagen har et samlet uteareal på ca. 2186 kvm fordelt på de to tomtene. Labyrinten: 862 kvm og hovedavdelingene: 1324 kvm

Barnehagen ligger tilbaketrukket og i et rolig strøk av bydelen som omkranses av ambassader, boliger, Vigelandsmuseet og Frognerparken. Barnehagen har kort vei til grønne lunger og gode turmuligheter som blir flittig brukt. Som et ledd i miljøarbeid har barnehagen ”adoptert” en skog, Frognerbekken, som besøkes gjennom hele året.

Barnehagens pedagogikk er forankret og inspirert av arbeidet i Reggio Emilia. Mer om dette på side 41.

Utearealene har ikke vært oppgradert på de 30 årene barnehagen har eksistert, med unntak av små endringer og vedlikehold.

De siste årene har barnehagen hatt en miljøprofil og blitt med i ReMida-prosjektet, bruker mye gjenbruksmateriale og lar barna få leke og bygge med disse selv i både ute- og innelek.

FAKTABOKS

ReMida

En bevegelse som startet i Reggio Emilia, Italia. Senterets oppgave er å samle inn kasserte materialer, feilvarer og gjenbruksmateriale fra ulike fabrikker og bedrifter, og tilbyr dette til kreative og utdannings-prosjekter. Senteret jobber med å se på materiale som en ressurs og ikke avfall.

Bydel Frogner startet i 2011 et prosjekt med stasjoner hvor privatpersoner kan levere inn ulike materialer.

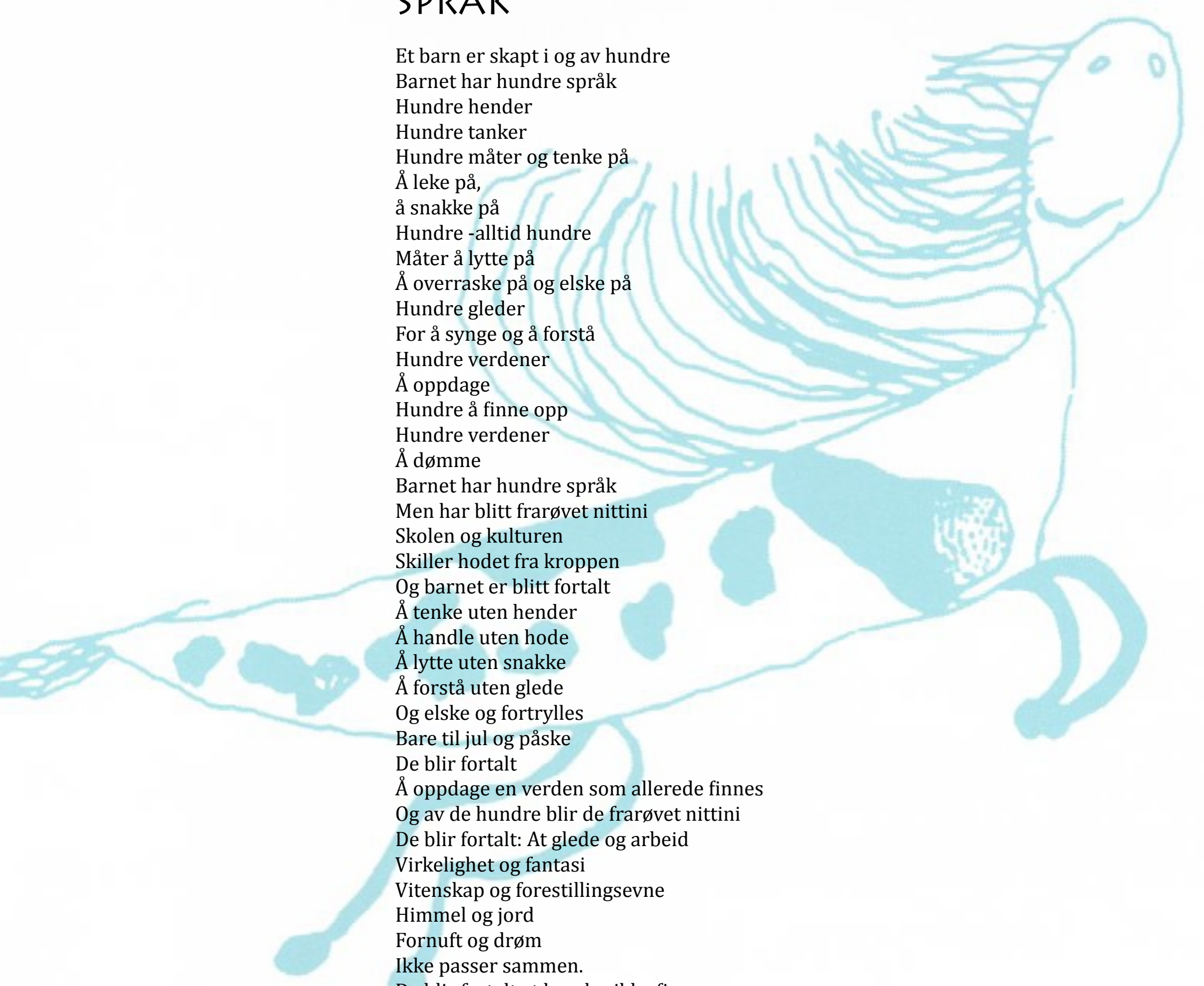
BARNEHAGENS VISJONER

Oslo kommunes visjon for Oslo-barnehagene: Oslobarnehagen - landets beste

Bydelens visjon for sine barnehager er: Mulighetenes verksted

Vigelandsparken barnehages visjon er: Vi gjør hverandre gode

ETT BARN HAR HUNDRE SPRÅK

Et barn er skapt i og av hundre
Barnet har hundre språk
Hundre hender
Hundre tanker
Hundre måter og tenke på
Å leke på,
å snakke på
Hundre -alltid hundre
Måter å lytte på
Å overraske på og elske på
Hundre gleder
For å synge og å forstå
Hundre verdener
Å oppdage
Hundre å finne opp
Hundre verdener
Å dømme
Barnet har hundre språk
Men har blitt frarøvet nittini
Skolen og kulturen
Skiller hodet fra kroppen
Og barnet er blitt fortalt
Å tenke uten hender
Å handle uten hode
Å lytte uten snakke
Å forstå uten glede
Og elske og fortrylles
Bare til jul og påske
De blir fortalt
Å oppdage en verden som allerede finnes
Og av de hundre blir de frarøvet nittini
De blir fortalt: At glede og arbeid
Virkelighet og fantasi
Vitenskap og forestillingsevne
Himmel og jord
Fornuft og drøm
Ikke passer sammen.
De blir fortalt at hundre ikke finnes.
Men barnet sier:
visst finnes hundre

- Loris Malaguzzi

Figur 3.3

REGGIO EMILIA

Den pedagogiske Reggio Emilia-filosofien oppsto i byen med samme navn som ligger i nordvest-Italia. Byen er kjent for sine gode kommunale barnehager. Etter andre verdenskrig endret Italia seg stort. Det var slutt på fascismen, noe som ga innbyggerne nytt håp om fremtiden. Byen ble hardt rammet av krigen og ødeleggelsene var store.

Da krigen var slutt begynte folk i byen å bygge en institusjon for barn av gamle mursteiner fra ruinene etter bombingene. På frivillig dugnadsarbeid hadde byen rensert mursteiner og bygget sto ferdig etter åtte måneder. Førskolelæreren Loris Malaguzzi, som hadde studert psykologi under krigen, hørte om barnehagebyggingen og kom fra nabobyen for å hjelpe til. Han ble senere kommunalsjef for barneinstitusjoner i Reggio Emilia, og kommunen overtok barnehagen

Det var stor kamp og kommunen ble motarbeidet både på regionalt nivå og av den katolske kirken, som ville beholde monopol på barneoppdragelse. Først i 1963 overtok kommunen offisielt ansvaret for barnehagen. (Barnehageforum.no)

Pedagogisk filosofi

Filosofien er forankret i en respekt for barnet og i en overbevisning om at barnet er født intelligente, med trang til utforskning og med hundre forskjellige måter å kommunisere på.

Praksisen i en Reggio-barnehage kjennetegnes av forskende barn og voksne. Det er bygget på et fundament om at individet, sammen med andre, konstruerer sin egen kultur og sin egen kunnskap (www.barnehageforum.no). Det er en pedagogikk som er i stadig utvikling, i takt med samfunnets endringer og ut fra det enkelte barnets behov.

Dokumentasjon står sterkt i Reggio Emilia-filosofien. Observasjoner dokumenteres og deles med alle. Dette er et viktig kommunikasjonsverktøy for å skape en demokratisk møteplass i samfunnet. Dokumentasjonen skal gjøres lett tilgjengelig for barn og foreldre slik at man kan kommunisere rundt den, se en fortelling av hva som har skjedd og hva veien videre vil bringe.

Den tredje pedagog

Det fysiske miljøet og oppfatningen og opplevelsen av dette regnes som den tredje pedagog i Reggio Emilia-filosofien. Hvordan barns nysgjerrighet utfordres av, setter rammer og gir muligheter i det fysiske miljøet rundt. Derfor er det viktig at rom og arenaer er innbydende og interessante slik at barn får erfare trygghet i samfunnet.

Oppbyggingen av arkitektoniske rom i barnehagen

Organiseringen av rommene i barnehagen kan speile seg i byens strukturer og illustrere mulighetene for å møtes. Små gater brukes

som oppholdssteder og åpner seg mot torg hvor mennesker kan møtes for å utveksle ideer og prate. De små piazzaene (torgene), som har eksistert i den italienske byen siden middelalderen, viser en form for demokrati som barnehagene skal bygges på og er viktige kommunikasjonsareal.

Barnehagene i Reggio Emilia ble oppført med et stort fellesområde i midten av bygget, og små avdelinger og indre rom rundt dette fellesområdet. Barnehagene inneholdt også atelier, kjøkken og felles spiseområde.

Atelieret er en viktig del av barnehagen, der barnas sinn får utløp, og man ser ingen motsetninger mellom fantasi og virkelighet. I italienske Reggio Emilia-barnehager er det en egen kunstfaglig person som har ansvar for atelieret og for utforming av visuelt materiale som blir laget i barnehagen. Dette materialet inngår som en del av barnas læringsprosess. (Wallin,1997)

Reggio Emilia har ingen klare pedagogiske retningslinjer som kan kopieres til andre steder, men man kan la seg inspirere av filosofien og tankene fra praksisen i Italia. Vigelandsparken barnehage har latt seg inspirere av disse tankene og setter dokumentasjon og kunst høyt på listen over fokusområder.

VIGELANDSPARKEN BARNEHAGE OG REGGIO EMILIA

Vigelandsparken barnehage har hentet inspirasjon, grunntankene, filosofien og arbeidsmåtene fra arbeidet i Reggio Emilia. Barnehagen har utviklet innholdet ut fra kultur og de ansattes forutsetninger på dette feltet, samt "Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver". Her vil jeg gå kort gjennom hvordan Vigelandsparken barnehage jobber med Reggio Emilia-filosofien.

Høsten 2011 ble barnehagen med på et prosjekt startet av bydel Frogner; "Pedagogisk dokumentasjon". Dette er et av de viktigste arbeidsverktøyene i Reggio Emilia-filosofien. Barnehagen fortsatte med dette arbeidet også etter at prosjektet var over. Dette fremmer ulike oppfatninger og åpner for kritisk og reflekterende praksis i barnehagen.

SYNET PÅ BARN: Barnehagen jobber med å se hvert enkelt barn og tillate følelser, der ingen følelse er feil. Barnehagen mener at barn er verdifulle, sosiale og kompetente

individer, og at det å gi barnet tid til sin indre forskertrang, samt utvikle empati, er viktige deler av arbeidet.

PROSJEKTER:

Barnehagen jobber aktivt med ulike prosjekter der barna kan ta del i å utvikle prosjektreningene.

STASJONER:

Barnehagen vil ha et spennende tilbud med lek og aktiviteter som er tilpasset barnets alder og interesser. Det er derfor etablert stasjoner som endres og tilpasses det fysiske miljøet og barnegruppene gjennom året. Uteleken skal likestilles med leken inne.

DE TRE PEDAGOGENE:

For at barna skal kunne ta egne valg og ha mulighet til å forske og finne egne løsninger, jobbes det mye med stasjonene, som er tilpasset barna i barnehagen og ulike aktiviteter.

"Det viktigste vi kan lære fra Reggio Emilia er den genuine troen de har på barna og at barna finner sin egen vei til læring."

FAKTABOKS

ARBEIDET MED FAGOMRÅDENE

Arbeidet med fagområdene knytter seg mot Reggio Emilia ved å koble filosofien til innholdet i rammeplanen. I virksomhetsplanen for Vigelandsparken barnehage har de beskrevet arbeidet med de forskjellige fagområdene slik:

Kommunikasjon, språk og tekst

I Reggio Emilias filosofi brukes begrepet "sitte på hendene". Det innebærer å gi barna ekstra tid. Da vi vet at det tar lengre tid for et barn å oppfatte/fortolke et budskap, blir dette spesielt viktig i all kommunikasjon med barn. Barna møter voksne rollemodeller som bevisst bruker språket. Vi benevner, teller, bruker begreper og gir barna utfordringer så de har noe å strekke seg etter.

Kropp, bevegelse og helse

Det er viktig å gi barna allsidige motoriske utfordringer. Barns tidlige samspill er basert på kroppslige uttrykk. På denne måten lærer barna seg selv og andre å kjenne.

Kunst, kultur og kreativitet

Ulike materialer er tilgjengelige for barna, blant annet maling, ReMida-materiale, sakser, limpistoler osv. Barna skal enkelt kunne gi uttrykk for hva de trenger, eller selv finne frem det de trenger til sine kreative uttrykk.

Natur, miljø og teknikk

Vi tar utgangspunkt i barnas nysgjerrighet, interesser og forutsetninger og gir dem opplevelser i form av turer, prosjekter, kildesortering og andre aktiviteter.

Antall, rom og form

For de yngste barna vektlegger vi antall, former, farger og størrelse mens vi leker, går på tur, har forming eller i hverdagsaktiviteter. Når det gjelder de eldre barna bruker vidisse områdene bevisst i samlinger og prosjektarbeid. Ettersom barna blir eldre skal tall og bokstaver være synlige på avdelingen slik at de også kan bruke dem på eget initiativ. (Vigelandsparken barnehage, 2011).

INTRODUKSJON ANALYSER

På de neste sidene i dette kapitlet beskrives registreringer som er gjort av Vigelandsparken barnehages utearealer, og de premisser som ligger til grunn. Det er også gjort registreringer i feltet som danner grunnlag for bruken av utearealet og arbeidet mitt videre i utformingen (del 5).

Jeg begynner først med analyser som viser soneinndelinger og funksjoner i bygget, for å få en forståelse av hvor barn og voksne oppholder seg.

Videre er det sett på sol og skygge på tomten. Dette for å kunne planlegge i forhold til solens bevegelse gjennom dagen og årstidene. Valget av tidspunkt er gjort på grunnlag av utetiden i barnehagen.

Deretter har jeg valgt å registrere eksisterende lekeapparater og elementer som finnes i barnehagens uteareal i dag. Videre følger registreringer av dagens vegetasjon og overflater. Tilstanden i de ulike registreringene blir også belyst.

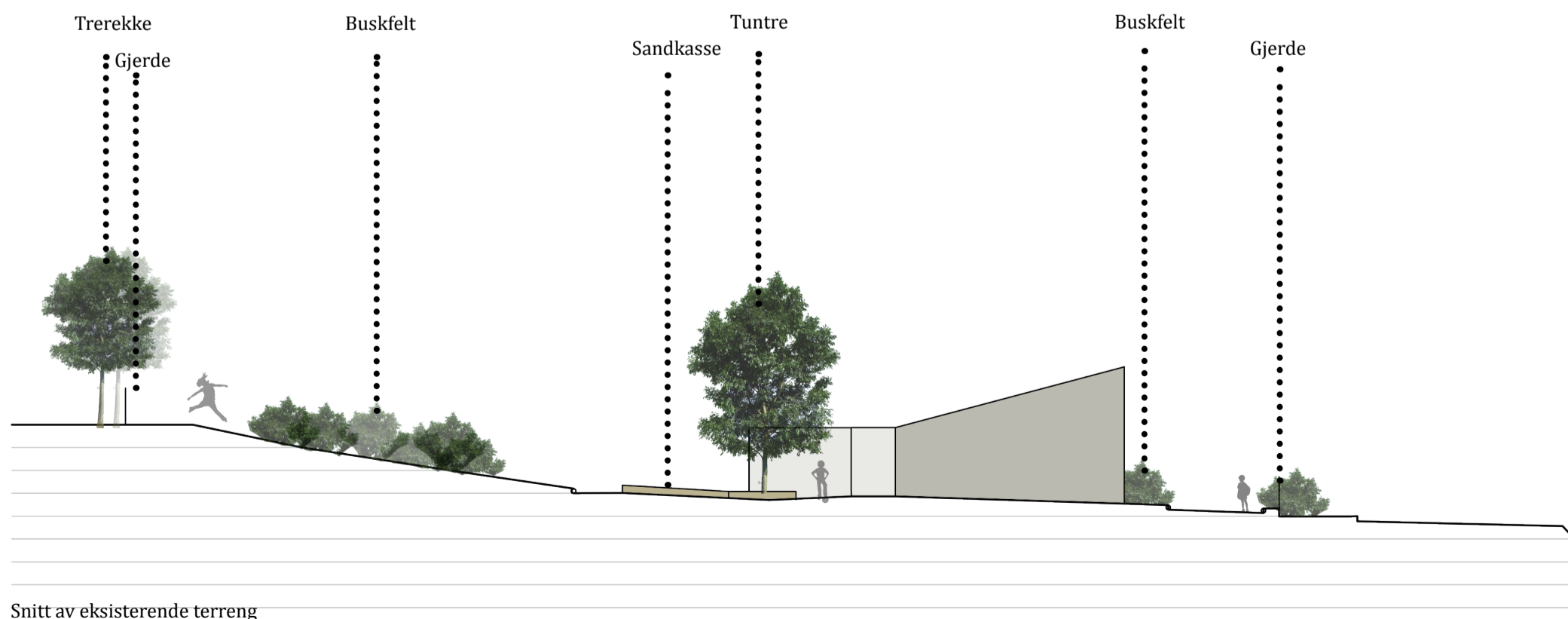
Etter landskapsanalysen har jeg gjort registreringer av bruken i barnehagens uteareal. Under disse registreringene var jeg i barnehagen til ulike tidspunkt og

observerte hvor barn og voksne befant seg i området. Resultatet av barnas lek og bevegelser vises i kart. Observasjonene ble gjort i perioden mellom 18. august og 12. september. Jeg observerte barns bevegelser, hvor de oppholdt seg, hva de lekte med og hvilke områder som ble lite brukt av barna. I perioden hadde jeg flere samtaler med de ansatte og fikk et større innblikk i hvordan de opplevde at utearealet ble brukt gjennom året.

Gjennom hele denne perioden var det et godt og varmt sommervær som førte til at barna var ute store deler av dagen.

I slutten av denne observasjonsperioden hadde jeg en samtale med fem barn i alderen 3 til 6 år. I forkant hadde jeg laget en modell av barnehagen. Denne ble brukt under samtalen der jeg, i samarbeid med en av de ansatte, spurte barn om deres syn på lekeområdet.

Til slutt i dette kapitlet har jeg oppsummert disse registreringene i to kart, der jeg trekker frem kvaliteter og utfordringer i barnehagen.

Snitt av eksisterende terreng

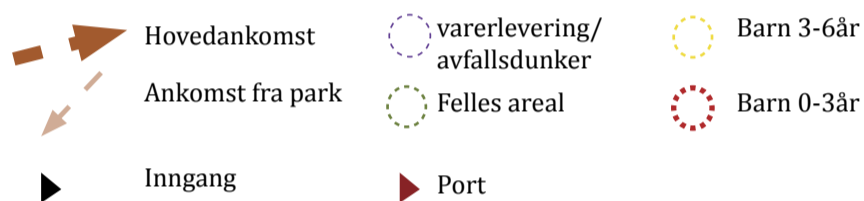
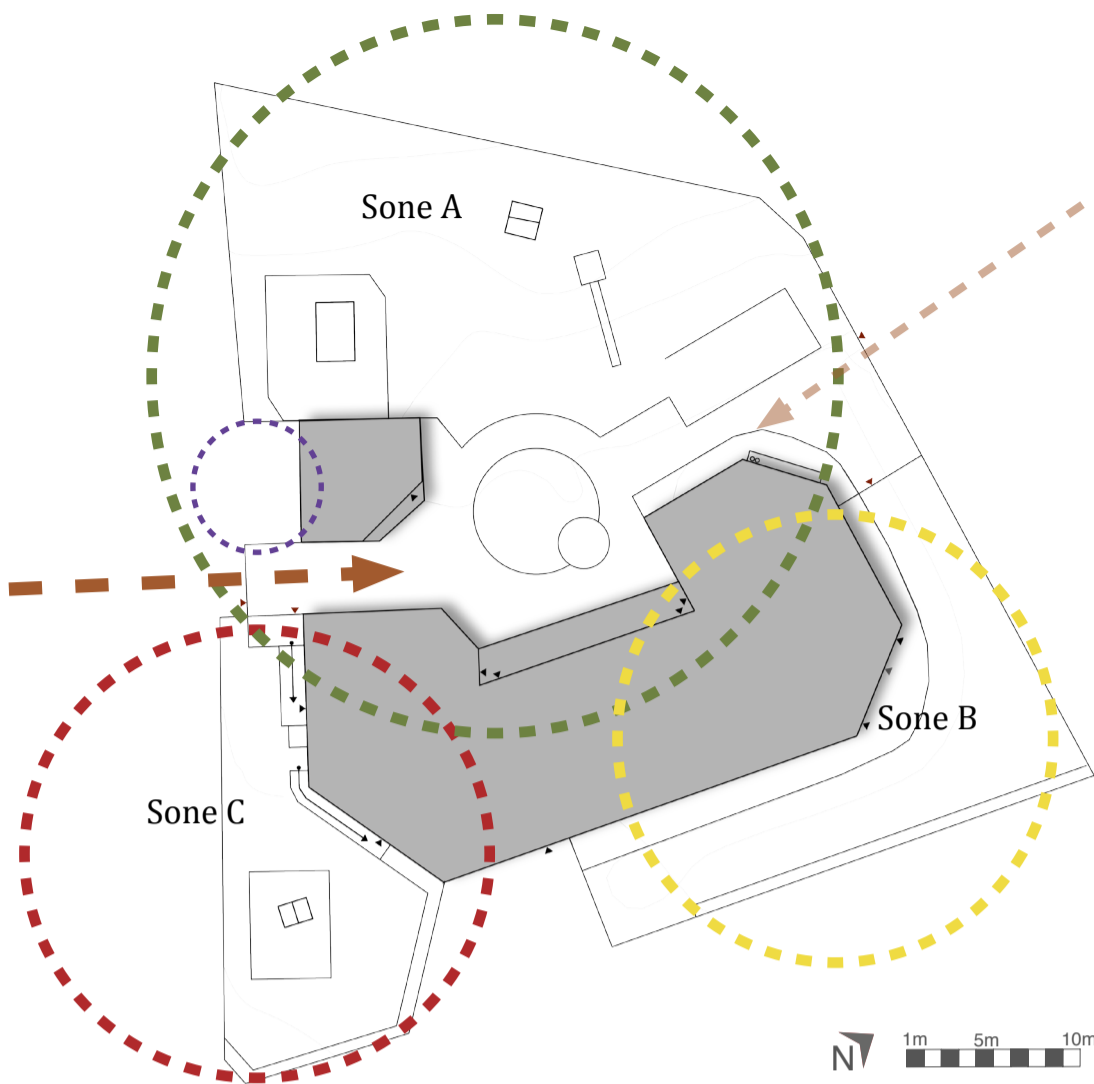
SONEINNDELING

Barnehagen er delt inn i tre uteområder som er avskilt med gjerde og en port. Område A er størst og også det mest brukte utearealet. Det er i dette delområdet de aller fleste lekeapparatene og elementene befinner seg i dag. I dette området er hovedatkomsten til alle avdelingene, samt varelevering. Store deler av sonen er i hellende terreng.

SONE A: er hovedutearealet til de eldste barna i barnehagen, men blir også brukt mye av de yngste.

SONE B: er tiltenkt for de eldste barnegruppene, området har en lav grad av programmering og blir lite brukt av barna.

SONE C: er utearealet for de minste barna og ligger i en svak bakke. Området inneholder en stor sandkasse som tar store deler av området.

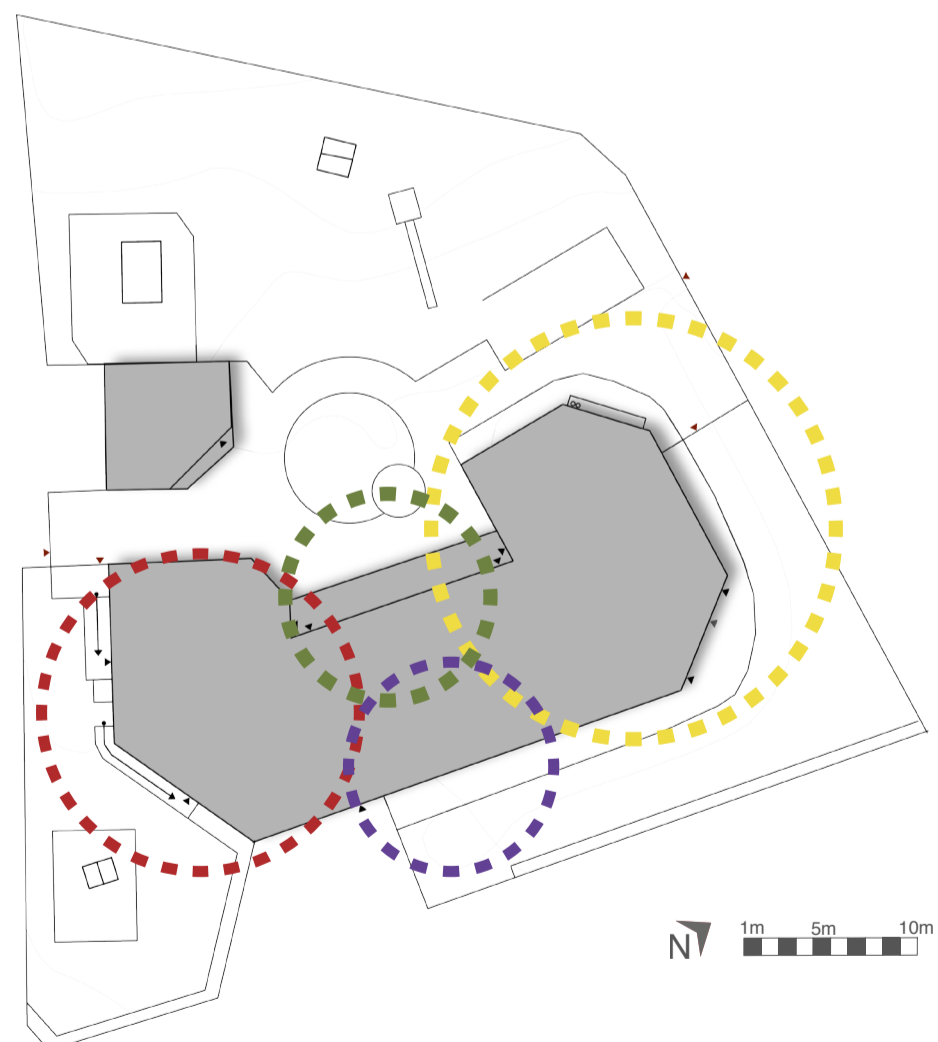

BYGGETS FUNKSJONER

Bygget er delt opp for fire avdelinger, der to avdelinger for barn mellom 0-3 år ligger i sørenden av bygget, og to avdelinger for barn mellom 3-6 år ligger på nordsiden av bygget. Mellom disse avdelingene ligger det kontorer, kjøkken, garderobe for de ansatte og møterom/pauserom.

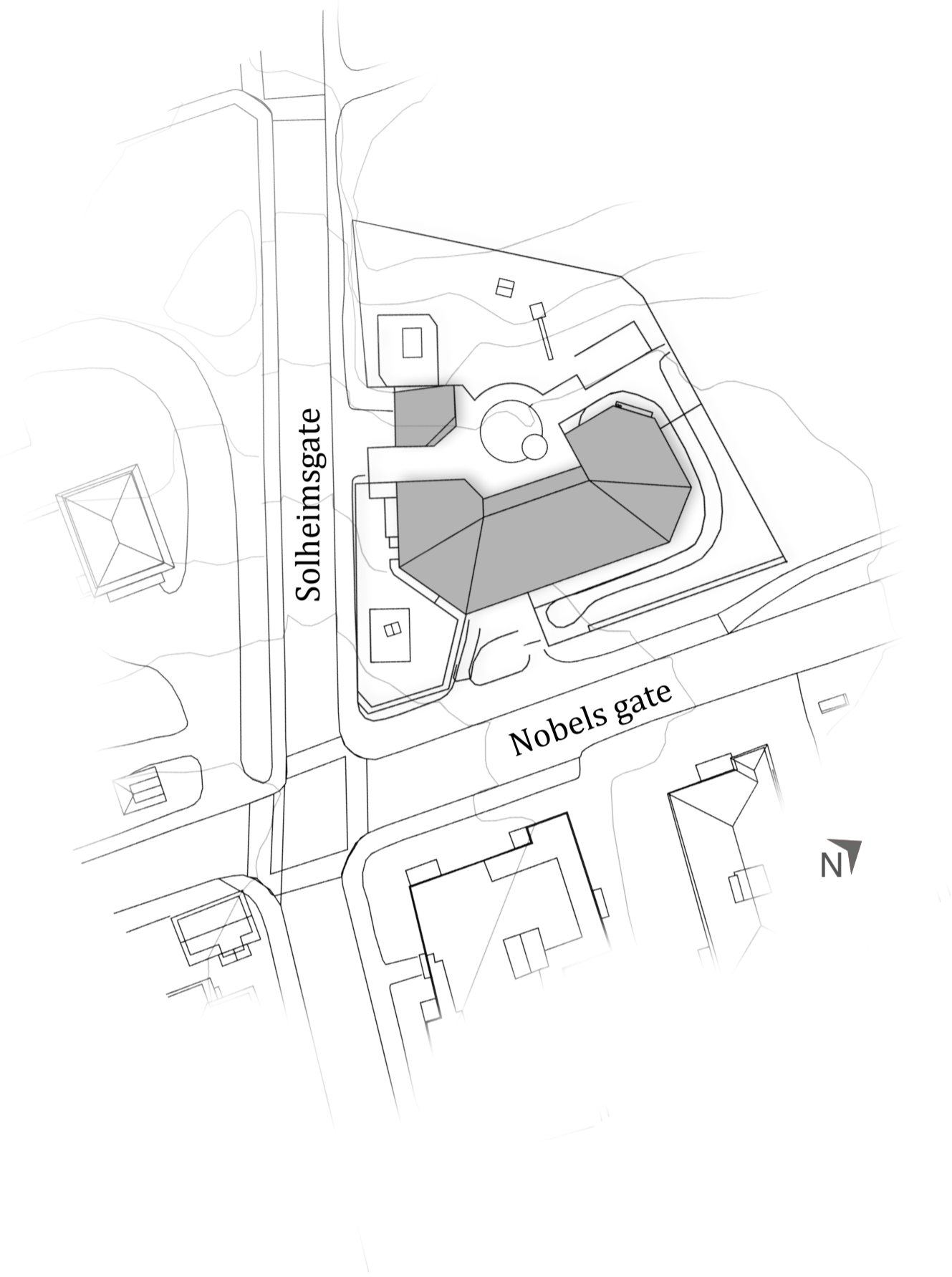
Alle avdelingene har egne inngangsdører og mulighet for utganger via branndør/verandadører ut til lekearealene.

I kjelleren er det et tilfluktsrom som i dag leies ut til en kunstner. Tilfluktsrommet blir delvis brukt som lager /atelier. I forbindelse med tilfluktsrommet i kjelleren er det en ekstra rømningsvei på nordsiden, med trapp opp til bakkenivå. Denne trappen er dekket med en rist slik at det ikke er mulig å falle ned eller oppholde seg i trappen. Det er også to store lufterør på nordvestsiden av bygget. Disse funksjonene må ikke dekkes til av sikkerhetsmessige grunner.

GATEPARKERING

Indre by i Oslo kommune har ingen krav til parkering på egen tomt. Det stilles heller ingen parkeringsplasser til disposisjon for barnehagen. Dette kan søkes om, men Vigelandsparken barnehage har ikke gjort dette. Utenom dette gjelder vanlig gateparkering i området. Solheimsgate er enveiskjørt med parkering på nordsiden, mot barnehagen. Dette er av sikkerhetsmessige grunner, da boligen til den amerikanske ambassade ligger rett overfor barnehagen.

SOLFORHOLD

Solforholdene rundt bygget er variert. Lekearealet har store deler av dagen sol gjennom hele året. Vegetasjonen skaper stort sett ikke skygge på utearealene, med unntak av trerekken som står i sør og gjør deler av sone C skyggefull.

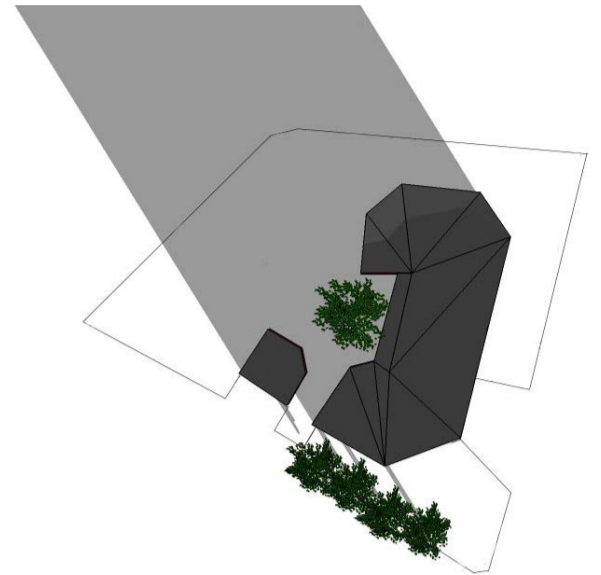
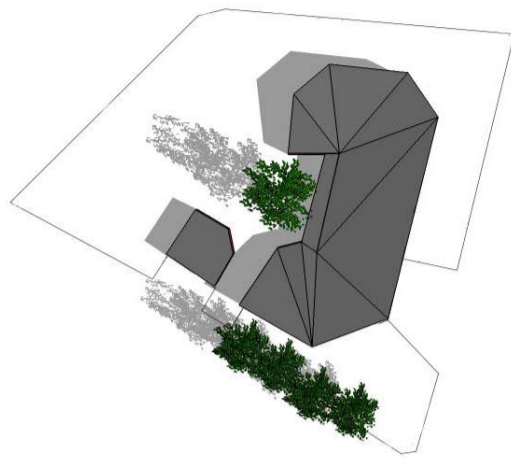
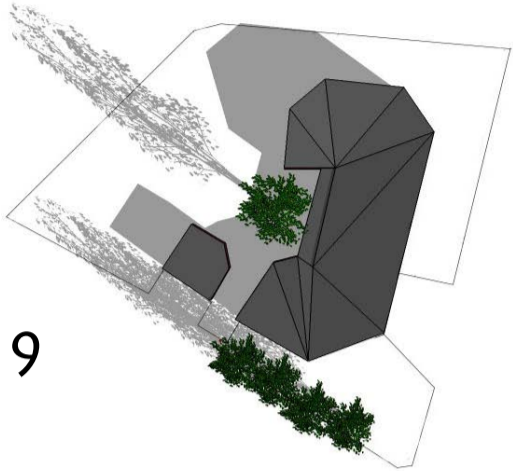
Tidspunktene for analysene er gjort med tanke på når barna er ute i de ulike årstidene. Sommertid står solen høyt og barna er ofte ute store deler av dagen. Høst, vinter og vår er utetiden noe mindre og begrenser seg til kortere økter på formiddagen, eventuelt også på ettermiddagen.

VÅR

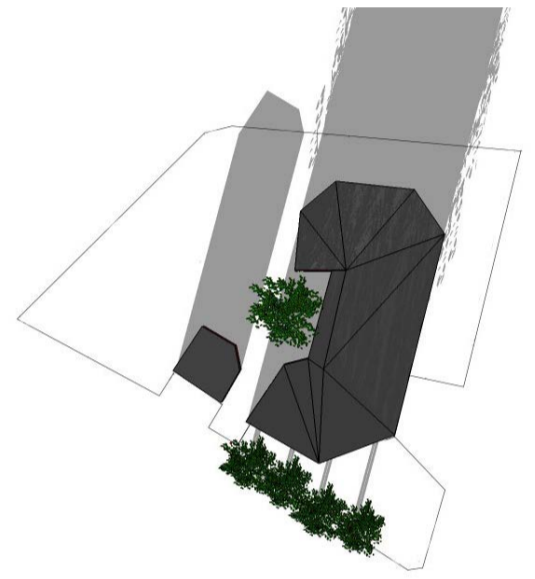
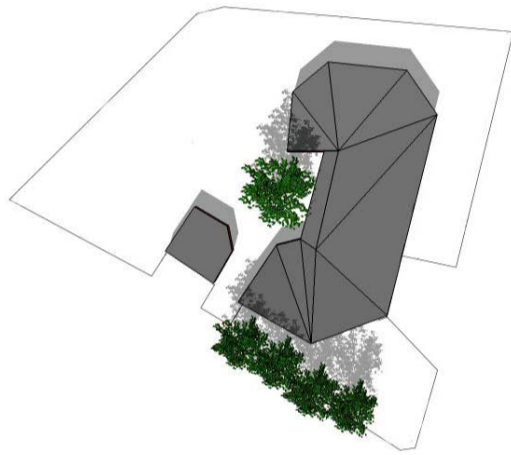
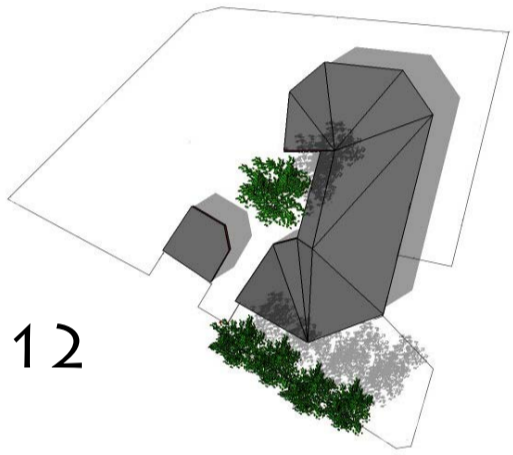
SOMMER

VINTER

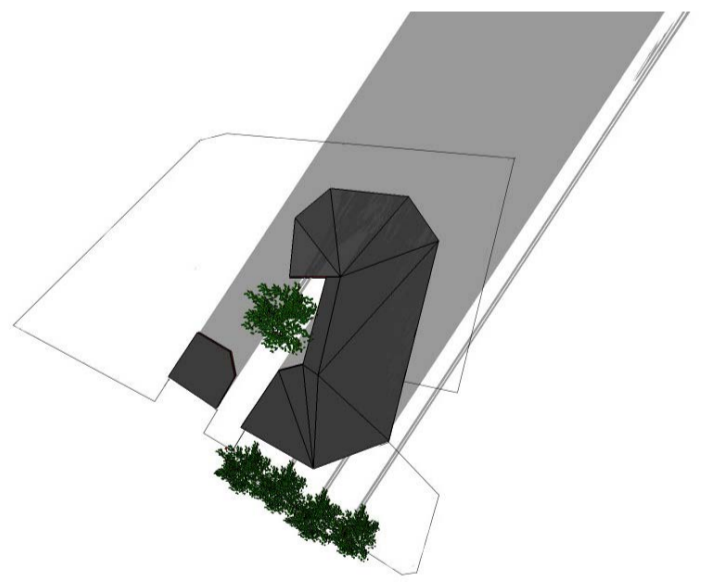
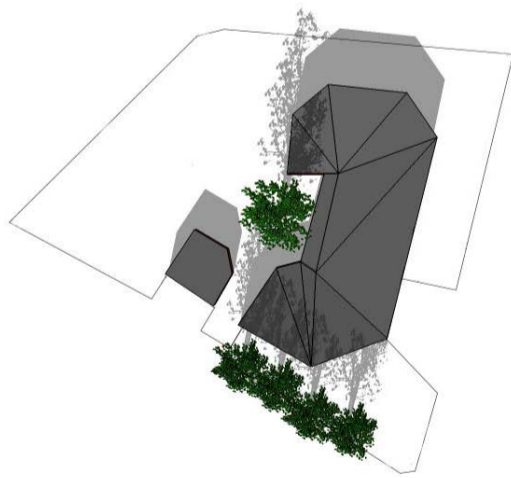
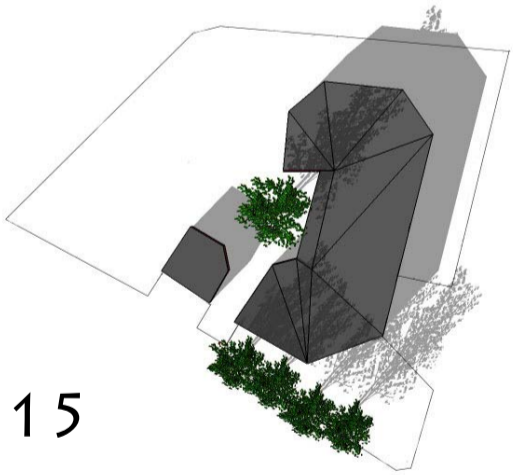
KL 9

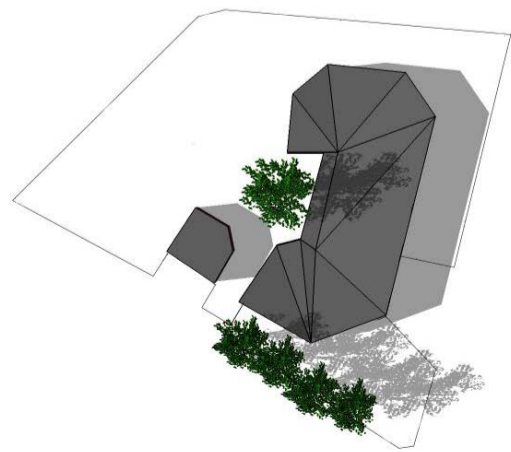
KL 12

KL 15

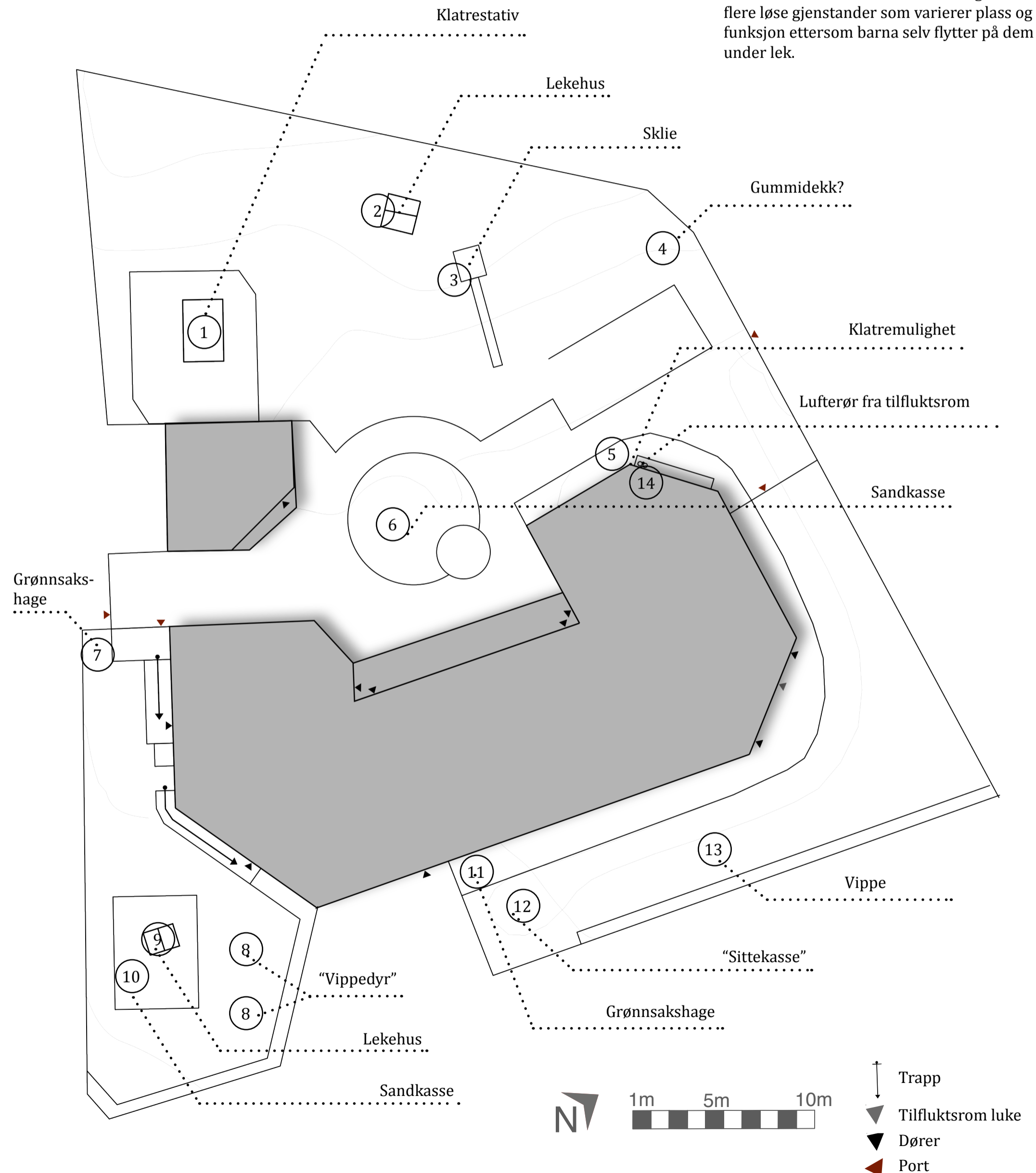
KL 17

EKSISTERENDE ELEMENTER

EKSISTERENDE ELEMENTER

Eksisterende elementer er elementer og lekeapparater som er mer eller mindre fastmontert i barnehagens uteareal. I tillegg til de faste elementene har barnehagen flere løse gjenstander som varierer plass og funksjon ettersom barna selv flytter på dem under lek.

1 Klatrestativet er populært

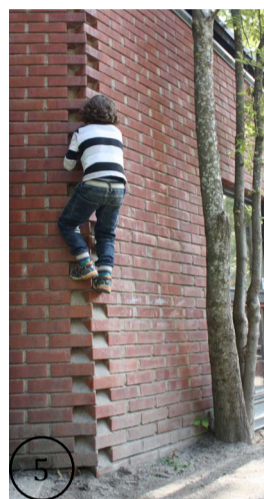
2 Lekehuset blir godt brukt og bærer preg av alder. Flere bord er dårlige og huset er i ferd med å falle fra hverandre.

3 Sklien er også populær, dekket rundt er dermed meget slitt.

4 Gummidekkene blir lite brukt.

5 Veggene i barnehagen innbyr til klatring

6 Sandkassen er stor og vanskelig å komme opp i for de yngste barna. Det blir dratt med mye sand inn på avdelingene pga plasseringen.

7 Dyrkningskasse ved småbarnsavdelingen

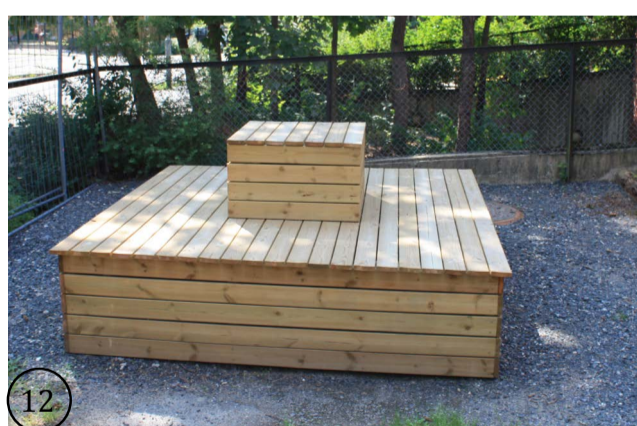
8 Vippedyr ved småbarnsavdelingen. Vippene er slitt og mangler fotstøtter.

9 En stor og fin sandkasse ved småbarnsavdelingen. Kantene er i dårlig forfatning.

11 Dyrkningsbed. Plasseringen er den mest skyggefulle plassen i barnehagen.

12 Benken ble bygget av foreldrene i barnehagen. Plasseringen er noe uklart

13 Vippen er ufrosvarlig da den mangler et håndtak og gummidekk.

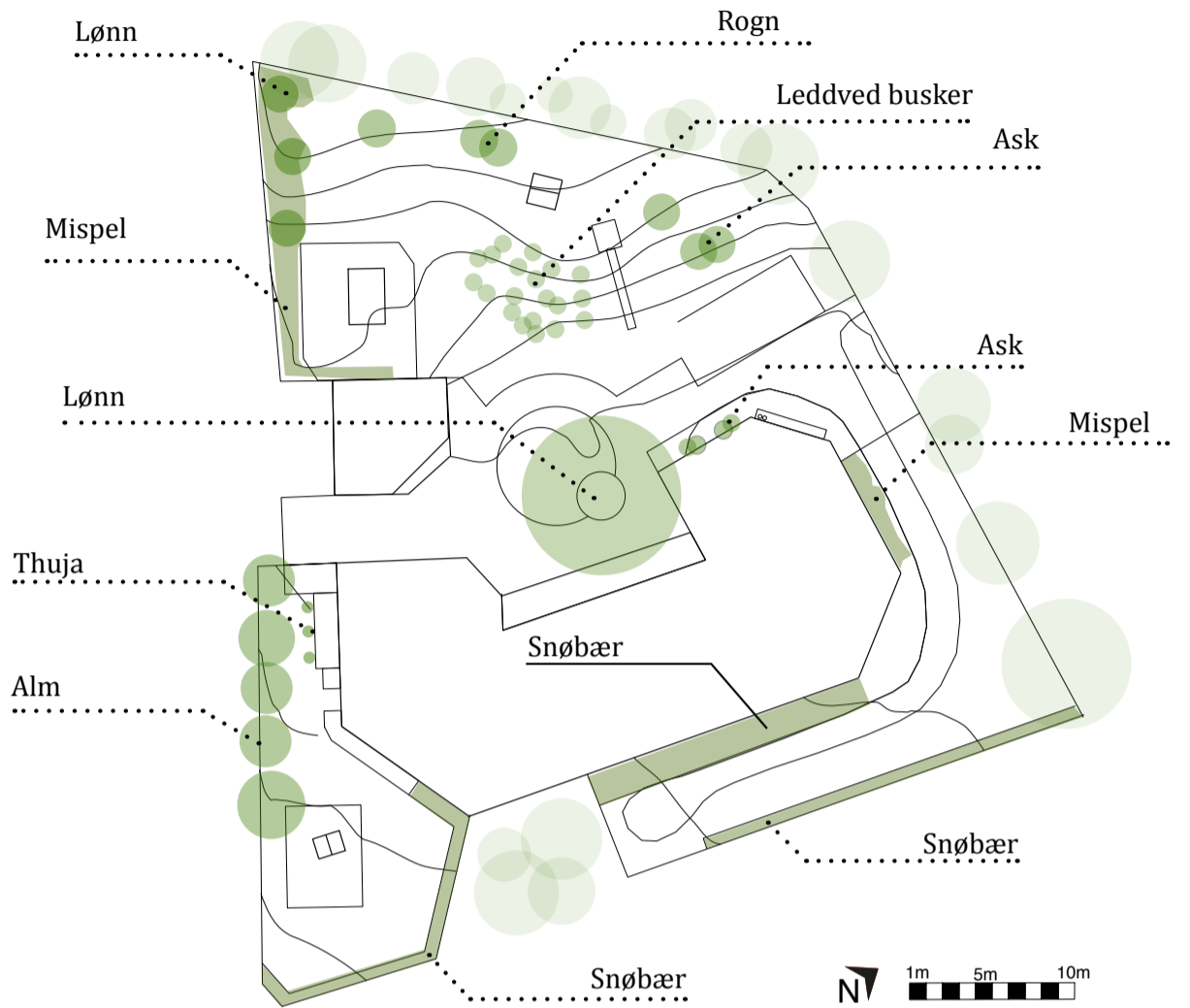

14 Lufterør fra tilflutsrommet i kjelleren av barnehagen. Rørene brukes som slagverk.

EKSISTERENDE VEGETASJON

VEGETASJON

Vegetasjonen i barnehagen består for det meste av løvfellende trær og busker, og artsmangfoldet kan sees i sammenheng med Frognerparken. Det er kun tre vintergrønne Thujaer som vokser i "hagen" til de yngste barna. De største trærne, lønn og alm, står på sørsiden av barnehagen. På vestsiden er det arter som ask, rogn og lønn. Barnehagen har et stort tuntre, lønnetre, midt i sandkassen. I busksjiktet finnes det leddved, snøbær og mispelarter. Barnehagen har ikke mange store trær på vest- og nordsiden, men oppleves som tett og frodig på grunn av trær som står utenfor gjerdet. Disse trærne hører til Frognerparken, og skjøttes av bydelene/ bymiljøetaten. Her er det store trær av lønn, rogn og hestekastanje. Heller ingen av disse er vintergrønne

Tuntreet er en stor lønn som gir en fin blondeskygge i sandkassen og ved inngangen

Thuja

Lønn i tresjiktet og busksjiktet mispel

Store og tette snøbærbusker

Leddvedbusker fremstår som noe monoton vegetasjon.

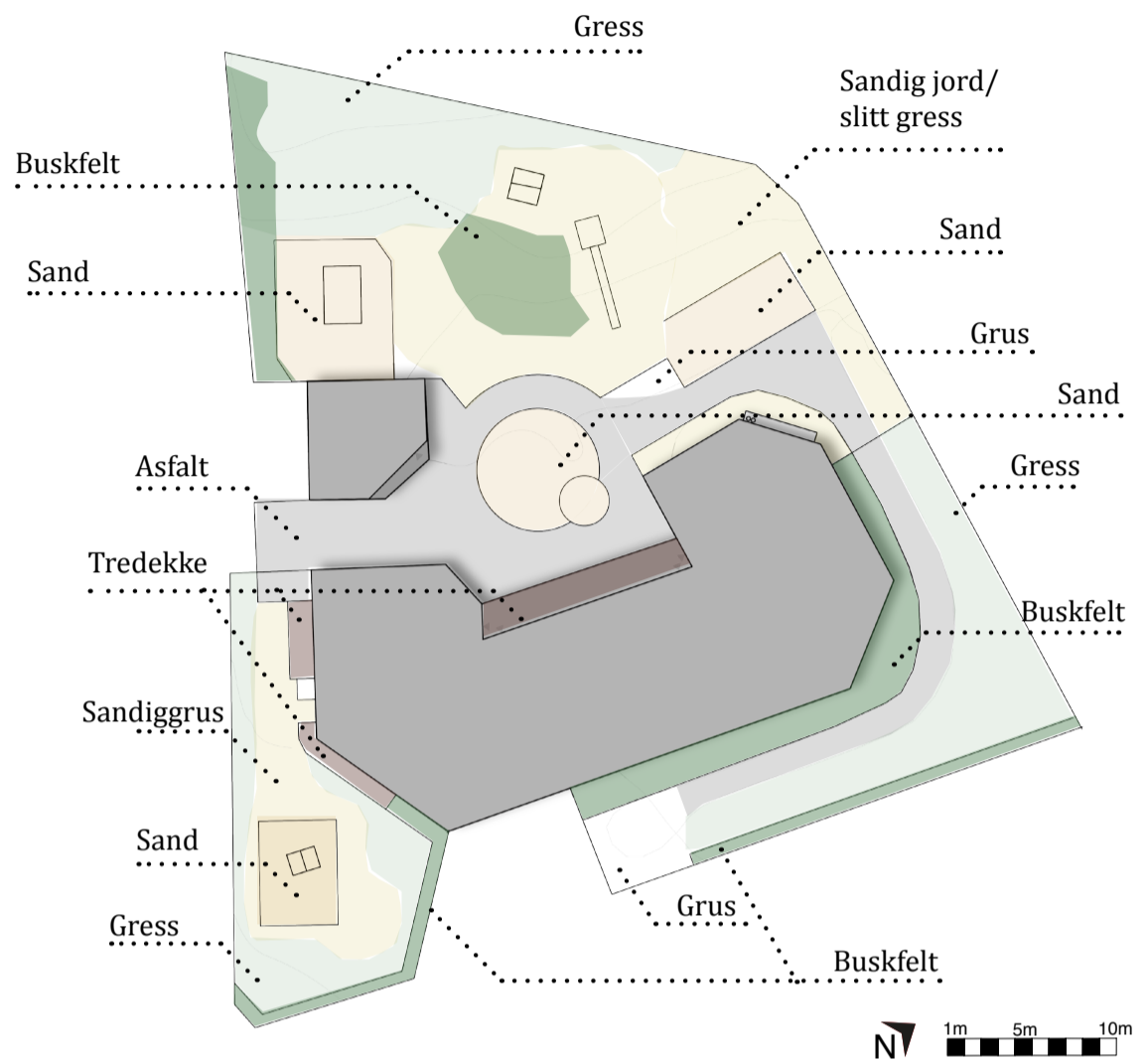

Store snøbærbusker med innslag av mispel og pilbusk

OVERFLATER

OVERFLATER

Overflatene i utearealet består for det meste av gressflater og asfalt. Gressflatene i vest har den utfordringen at de ligger i en bakke, og kombinert med høy slitasje ender overflaten opp som nedtråkket og slitt. I bakken blir overflatene opplevd som sandig jord og enkelte deler av området sliter med erosjon grunnet høy slitasje og nedbør. Det er mye sand, både i sandkassen og på de overflatene der det opprinnelig var gress, noe som også ses på de asfalterte områdene. Det er benyttet tømmerstokker i overgangene mellom asfalt, gress og sand. Slitasjen er sterk på enkelte materialer og bærer preg av sin alder. Spesielt sees dette på tømmerstokkene som er i direkte kontakt med jord.

Detalj overgang mellom asfalt og grus.

Bildet viser eksempel fra området der det er sandig jord og slitt gress. området er ofte utsatt for erusjon under store nedbørsmengder

Detalj: overgang mellom asfalt og tredekke ved innvgangen i vest.

kantene til sandkassen er høye og vanskelig og kommer over for mindre barn. sandkassen er overfylt med dand og mye havner deremed utenfor.

Tømmerstokk som ligger på bakken som en overgang til forskjellige overflater som denne er den mest brukte i barnehagen.

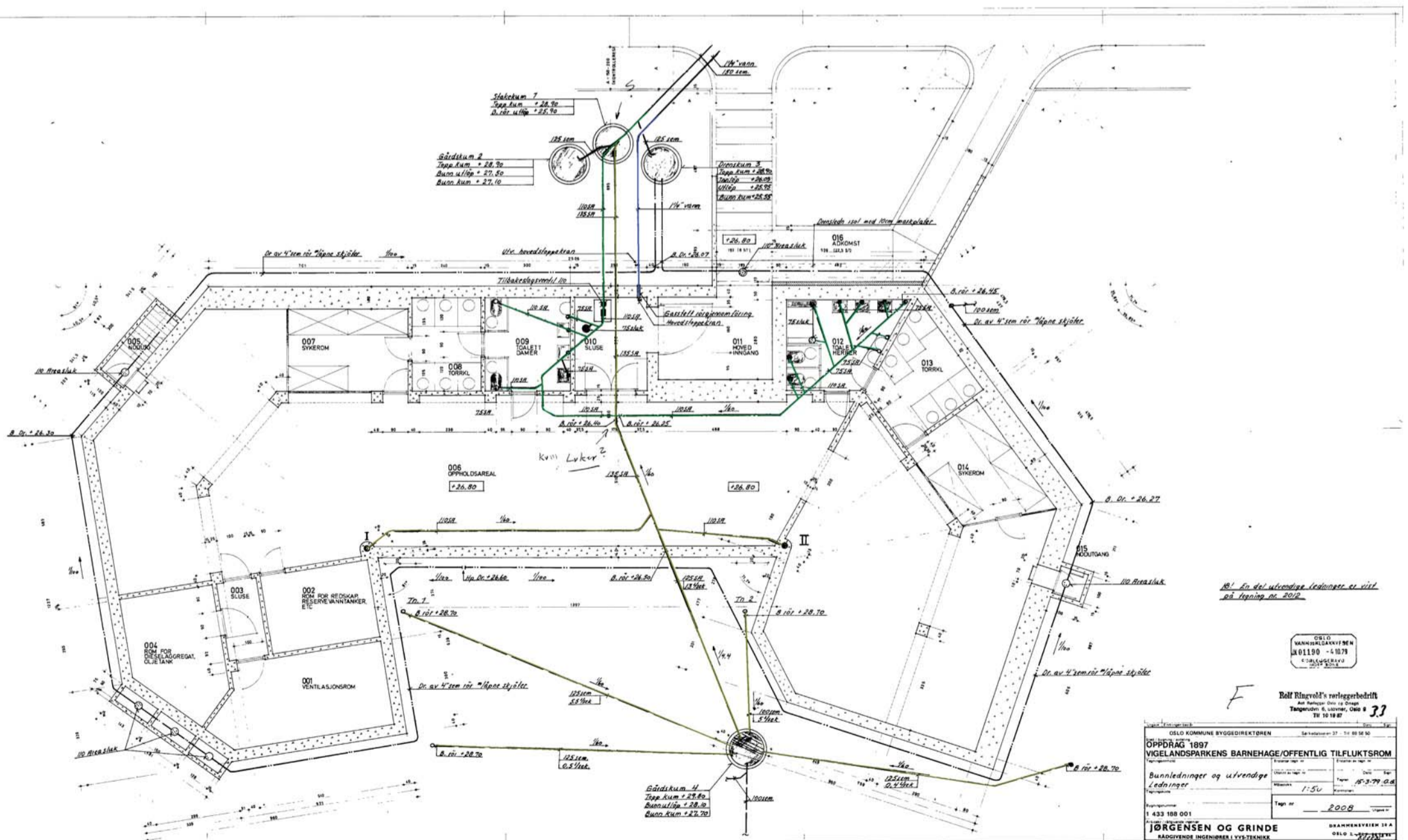

Dessverre er det dårlig vedlikehold flere slitte overfalter som dette.

TEKNISKE GRUNNFORHOLD

Ved prosjektering av et område må man ta hensyn til flere faktorer. Blant annet er det viktig å vite om grunnforholdene og rørledninger som går i bakken ved eventuell graving, og før konstruksjoner bygges. Oslo kommune har per dags dato ingen felles oversikt over slike forhold, og hver entreprenør er selv ansvarlig for å innhente slik informasjon. Jeg har i forbindelse med denne oppgaven prøvd å komme i kontakt med flere selskaper, men har ikke lykket med å få tilstrekkelig informasjon fra alle parter. Deres begrunnelse for ikke å gi ut slik informasjon til privatpersoner er sikkerhet for terror, konkurransehensyn osv. Det jeg har lykket med å innhente er registreringer fra Vann- og avløpsetaten i Oslo. Disse opplysningene viser avløpsledninger slik de var planlagt. Se figur 3.4.

Figur 3.4: Planen nedenfor viser det kumlokk og vann og avløpsrør på tomten til Vigelandsparken barnehage. Plasseringen av rør og kumlokk vil ha betydning for hvor man kan foreta inngrep i terrenget/grunnen.

INNLEDNING

OBSERVASJONER

I denne delen av registreringsarbeidet har jeg gjort observasjoner av barna og hvor de beveger seg og leker i utearealet. Det er også gjort observasjoner på hvilken lek de lekte hvor.

Observasjonene ble gjort i løpet av fire uker på sensommeren. Været var varmt og godt, og det var bare én av dagene i løpet av denne perioden det regnet. Det regnet da på natten, slik at det var litt vått på bakken da barna var ute og lekte. Været betyr mye for hvordan barna bruker utearealet og hva de leker. Er været varmt og det er mye sol, søker barn ofte til skyggeområder. Mange barn blir ofte mer passive i leken når det er mye nedbør. Etter nedbørsperioder er derimot leken på et høyere nivå, og barn søker gjerne vanddammer og sølepytter til å leke i og rundt.

I betegnelsen rollelek mener jeg lek der barnet later som om det er en annen enn seg selv, og som om sted, tid, ting eller omgivelser er noe annet enn det det i virkeligheten er.

Metode:

Under observasjonene satte jeg meg på en benk med ryggen til småbarnsavdelingen og så utover sandkassen og skråningen i vest, til ulike tidspunkt og dager gjennom perioden. Det ble gjort en forenklet barnetråkkanalyse der jeg valgte ut ett barn og fulgte med på hvor barnet beveget seg. Hvert barn fikk en strek der det forflyttet seg i en periode på 5-10 minutter. Dette gjentok jeg til alle barna fikk hver sin strek. Ut fra dette så jeg hvor guttene beveget seg sammenlignet med jentenes bevegelser i lekearealet. Dette ble gjort for både de yngste og eldste barna.

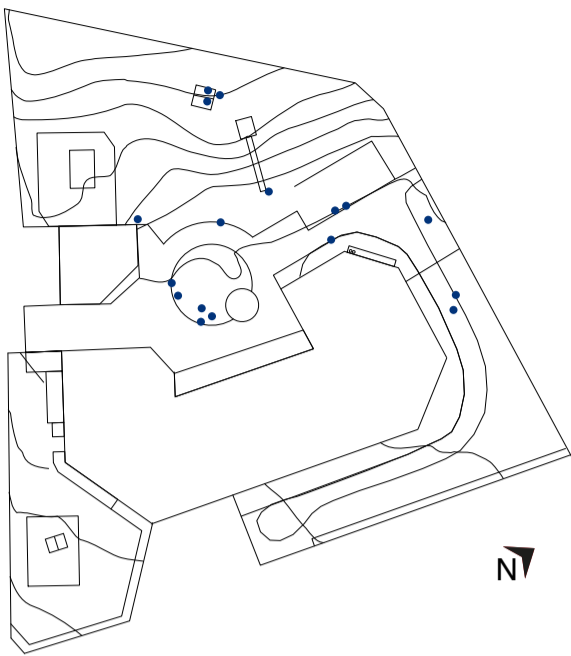
Uken etter observerte jeg hvor de oppholdt seg over tid. Jeg brukte samme fremgangsmåte som over, og satte ned et punkt for hvert barn der det oppholdt seg i en periode på 5 minutter eller lenger.

Jeg gjorde også registreringer av hvilken lek de lekte på de forskjellige områdene av tomten. Dette gjorde jeg for å se hva barna lekte med og er opptatt av. Det viser også hvordan området brukes i dag.

Til slutt hadde jeg en medvirkningsamtale med barna der vi snakket om hvordan de opplever utearealet i barnehagen. Jeg hadde på forhånd laget en modell av barnehagen, og vi satt rundt et bord og pratet om det å leke ute og pekte i modellen. Denne samtalen hadde jeg i samarbeid med en av pedagogene i barnehagen.

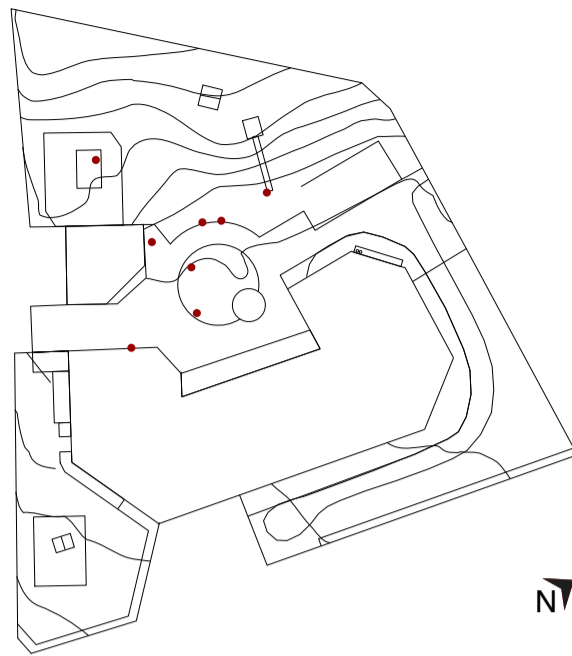
HVOR LEKER BARNA?

GUTTER

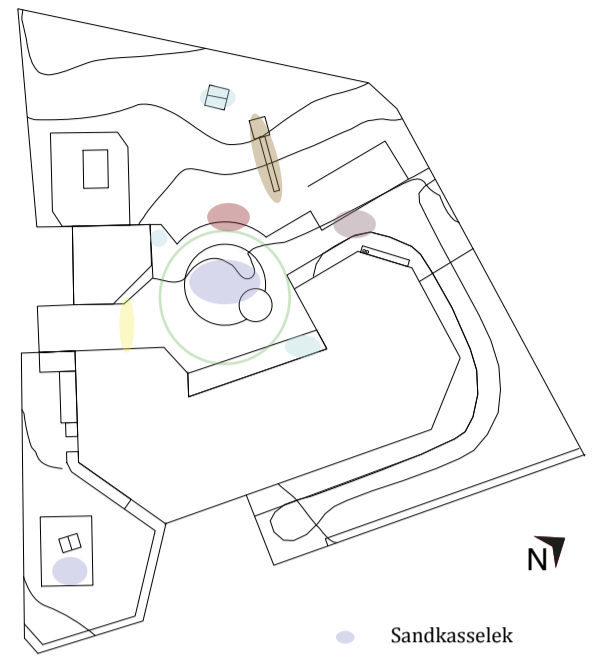
Registreringene er basert på hvor barna oppholdt seg over en periode på 5min eller mer

JENTER

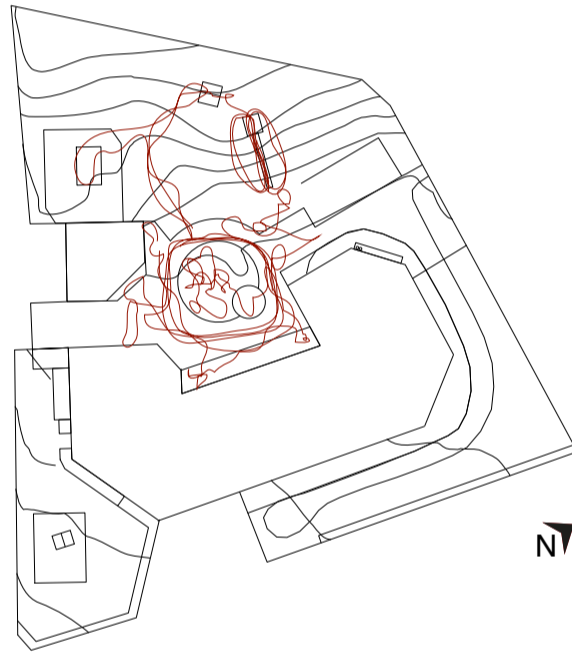
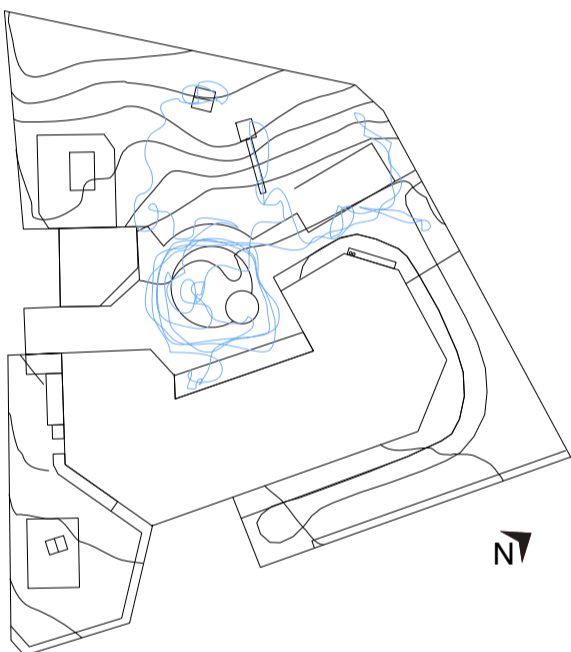
Registreringene er basert på hvor barna oppholdt seg over en periode på 5min eller mer

HVILKEN LEK?

- Sandkasselek
- Høytlesning
- Rollelek
- Sykkel
- Sklilek
- Sitte på fange til de ansatte
- Vannlek(regnvann)

BEVEGELSER

DE YNGSTE BARNA

Etter å ha observert barna leke ute i barnehagen til forskjellige tider på dagen i en to-ukers periode, har jeg fått et innblikk i hvordan uteområdet blir brukt i dag, og vil oppsummere dette her.

Utenfor avdelingen til småbarna er det et avgrenset område som kun er beregnet for denne gruppen. Dette området er avskilt fra resten av uteområdet.

Leken til de aller yngste barna foregår mye nær utgangsdøra. Flere barn beveger seg ikke stort lenger enn der de blir plassert av de ansatte når de kommer ut, og sitter der til de skal inn, typisk i sandkassen.

I de ukene jeg observert ble ikke deres eget uteareal (sone C) tatt i bruk. Barna var kun i det felles området (sone A) av barnehagen. Problemet her er sandkassen. Den har for høye kanter for mange av de yngste barna. Høyden som varierer fra 30- 50 cm er i det

høyeste laget for barn som ikke mestrer å klatre over denne kanten. Det er en kant rundt hele sandkassen slik at det er like vanskelig å komme ut av den som opp. Dermed blir barna enten i eller utenfor sandkassen.

Det fine med sandkassen er det store lønnetreet som står i enden. Dette treet lager blondeskygge og skjermer for sterk sol når barna oppholder seg i sandkassen. Barna som lekte utenfor sandkassen holdt seg nær veggene på barnehagen. Enkelte barn løp rundt på asfalten og lekte i søledammen som lå igjen etter nattens regn.

I denne delen av barnehagen er det lite de yngste egentlig kan ta seg til. De følger de voksne i hælene, blir dyttet på litt for store sykler som de ikke rekker ned til pedalene på, leker rundt sklia eller graver i sandkassa.

Barna får ikke lov til å bevege seg mot

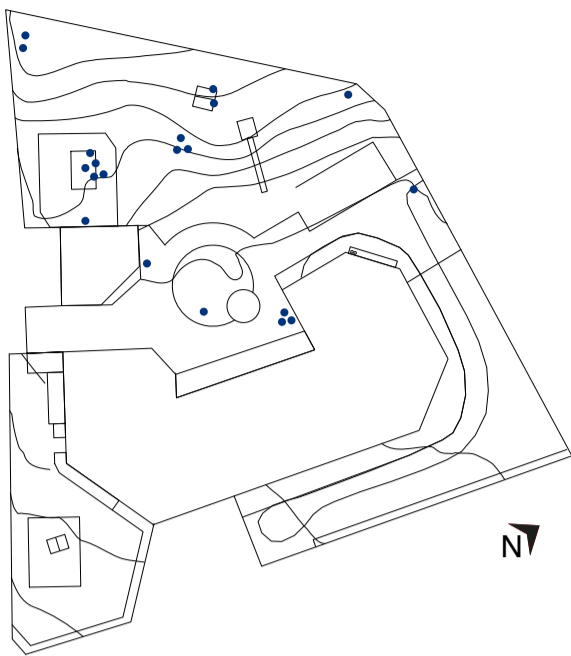
inngangen av barnehagens område. Her står alle vognene oppstilt og noen barn sover her. Det er satt opp to "stoppskilt" for å markere at man ikke skal leke bak disse.

Skillet mellom område A og B har en port. Noen av de yngre barna syntes det var spennende å krabbe under porten, som har en klaring på 40 cm over bakken, og selv utforske det avlukkete området.

Dessverre ble ikke de yngste barnas eget område brukt under observasjonen, og jeg har dermed et dårlig grunnlag for å bedømme hvordan dette området blir brukt. Dette området består av en stor sandkasse med et lekehus og en liten gressflekk, med to vipper og et tett buskfelt rundt gjerdet.

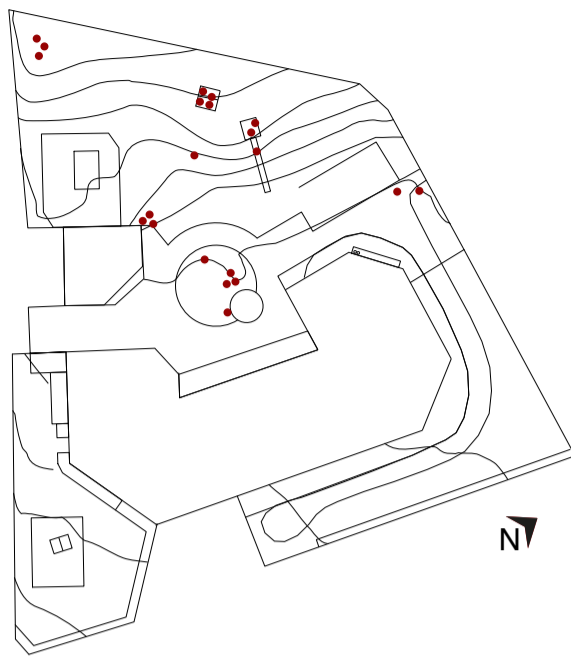
HVOR LEKER BARNA?

GUTTER

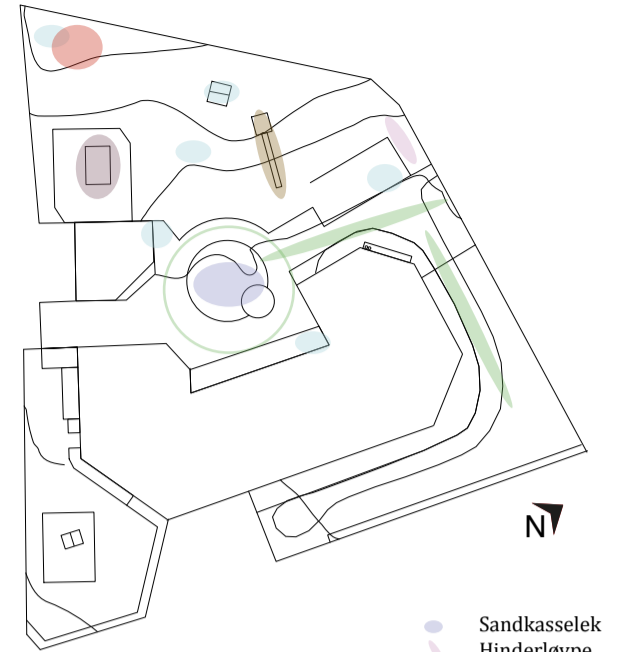
Registreringene er basert på hvor barna oppholdt seg over en periode på 5min eller mer

JENTER

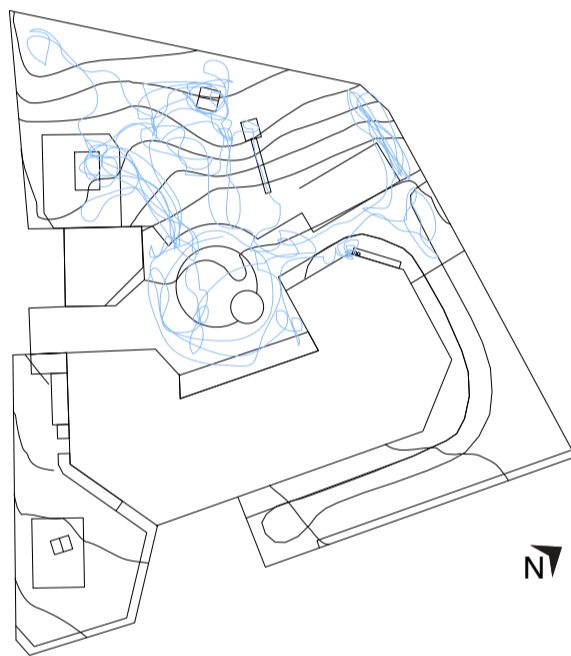
Registreringene er basert på hvor barna oppholdt seg over en periode på 5min eller mer

HVILKEN LEK?

- Sandkasselek
- Hinderløype
- Musikk/dans
- Rollelek
- Sykkel
- Klatrelek
- Skli

BEVEGELSER

DE ELDSTE BARNA

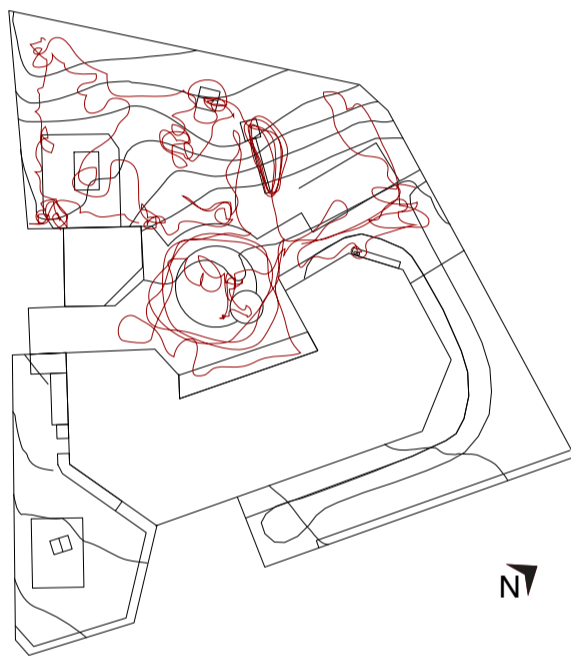
Om sommeren er utetiden litt annerledes enn om vinteren for de aller fleste barn i barnehagen.

De større barna bruker uteområdet mye på formiddagen og er dermed ute samtidig som de yngste. Det vil si at hele barnehagen er ute samtidig i område A, ettersom de to andre områdene ikke brukes.

Dette ser ikke ut til å få store konsekvenser for leken. De yngste holder seg mye sammen med de voksne, og tett til inngangen og sandkassen som nevnt tidligere. De eldre barna leker lengre fra utgangsdøra. Disse barna har større radius på lekeområdet.

Det er svært få som sitter stille i sandkassen over lengre tid.

Jentene leker ofte roligere leker og bruker ikke store arealer. Leken går ofte i rollespill rundt lekehuset og inni buskene. Guttene løper mer rundt og har en lek som

beveger seg over større areal enn jentene.

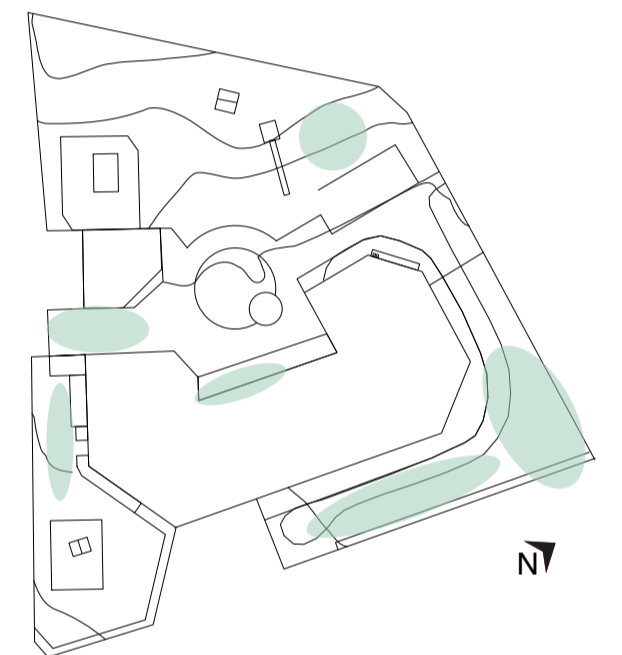
Klatrestativet er populært for begge kjønn. Også barnehagens vegger innbyr til å klatre på.

En av de ansatte tar med seg gitaren ut og setter seg på en stubbe under et tre for å spille og synge. Dette er populært og flere barn strømmer til for å synge med, danse eller bare høre på.

Buskene er også gode gjemmesteder, med mulighet for å snike seg bort, fortelle hemmeligheter eller drive med rollespill.

Det blir stadig små forandringer i utearealet da personalet er flinke til å tilføre nye elementer og forandre på eksisterende. Den ene dagen er et gummidekk gravd ned i sandkassen, og flere barn klatrer over og gjennom. En annen dag ble det satt ut mursteiner på en europall, som barna kunne

LITE ATTRAKTIVE STEDER

flytte og stable på. Det ble også sagt ned et tre. Stammen ble kuttet i mindre stokker og barna fikk leke med disse. Flere av materialene kommer fra ReMida-prosjektet.

Området i øst(Sone B) blir ikke brukt. Barna synes det er et lite attraktivt område, og det er svært lite å ta seg til der. Området er avskilt med en stengt port. Personalet begrunner dette med at det er mye veps i området i denne perioden og vil holde området lukket. Det er også lite oversiktlig, og helt umulig å se fra sandkassen, der det er en tedens til at de voksne samles. Fra sandkassen har man oversikt over hele området som er tilgjengelig for barna.

Likevel har personalet fornyet området ved å male hvite striper på asfalten, og i samarbeid med barna har de laget trafikklys. Dette syntes barna var veldig gøy. Dessverre har ikke barna fått lov til å bruke området og heller ikke prøvd ut det de har vært med på å lage i noen stor grad.

Figur 3.5: Modellen som ble brukt under samtalen med barna

MEDVIRKNING

Tirsdag den 16. september 2014 gjennomførte jeg i samarbeid med avdelingsleder på Soluret en samtale i barnehagen med fem barn mellom 3 og 6 år.

Det ble utarbeidet en arbeidsmodell i målestokk 1:150 i forkant som ble benyttet til samtalen. Dette gjorde det lettere å snakke om uteplassen med barna. Barna gjenkjente barnehagen etter hvert og pekte og forklarte hvor ting kunne være i modellen.

Under samtalen om utelek og plassen ble det tatt opp spørsmål som; "Hvor er det spennende å leke?", "Er det noen steder som er skumle eller mindre attraktivt å være?", "Er det noen leker som hadde vært gøy å ha i barnehagen som ikke er her i dag?" osv.

Barna kom med flere gode ideer, noen mer fantasifulle og mindre gjennomførbare enn andre. Likevel kan mange av de mest fantasifulle ideene spilles videre på, og noen kan kanskje gjøres realistiske.

Ett av de ønskene som ble tatt opp flere ganger i løpet av samtalen var lek med vann. Barna ytret at de kunne tenke seg flere former for lek med vann. Her kom det store ideer, fra vannfeller for tyver til rørsystem som man kunne styre vannet med og samle

opp og hente i bøtter for å ta med, til andre områder i barnehagen.

Sandslott var også ønsket. Dette gikk etter hvert over i prinsesseslott og gjerne flere slik at man kunne reise på besøk til hverandre og spise "kaker" og drikke "brus". Guttene kunne for eksempel få et superhelt-hus.

De ansatte i barnehagen har malt opp hvite striper på asfalten og sammen med barna har de laget et trafikklys. Barna synes dette var spennende men ønsket seg flere skilt og gjerne et større område å sykle på, da dette sykkelfeltet er lite og befinner seg bak barnehagen, og ikke alltid tilgjengelig for barna på grunn av personalets regler for hvor man oppholder seg ute.

Det kom også frem at barna synes sykkelområdet var kjedelig på grunn av at det var så flatt. Det var mer interessant å sykle i skråningen der det er bakke og man får litt større fart. " Det hadde også vært gøy med tunneler som man kan krype inn i, eller en bru til å sykle over. Da kunne noen kledd seg ut som et troll og gjemt seg under brua og ta oss når vi sykler over" – Martin (5år).

Det eksisterende klatrestativet er populært, men for de største barna er dette litt lite og det kunne gjerne vært både høyere og

mer utfordrende. Noen av barna foreslo hengebru og noe til å krype inn i.

Det er forsøkt flere tiltak fra personalets side om å gjøre området øst i mer attraktivt, som å bygge en " sittekasse". Barna synes dog dette er kjedelig, til tross for at de aldri er der.

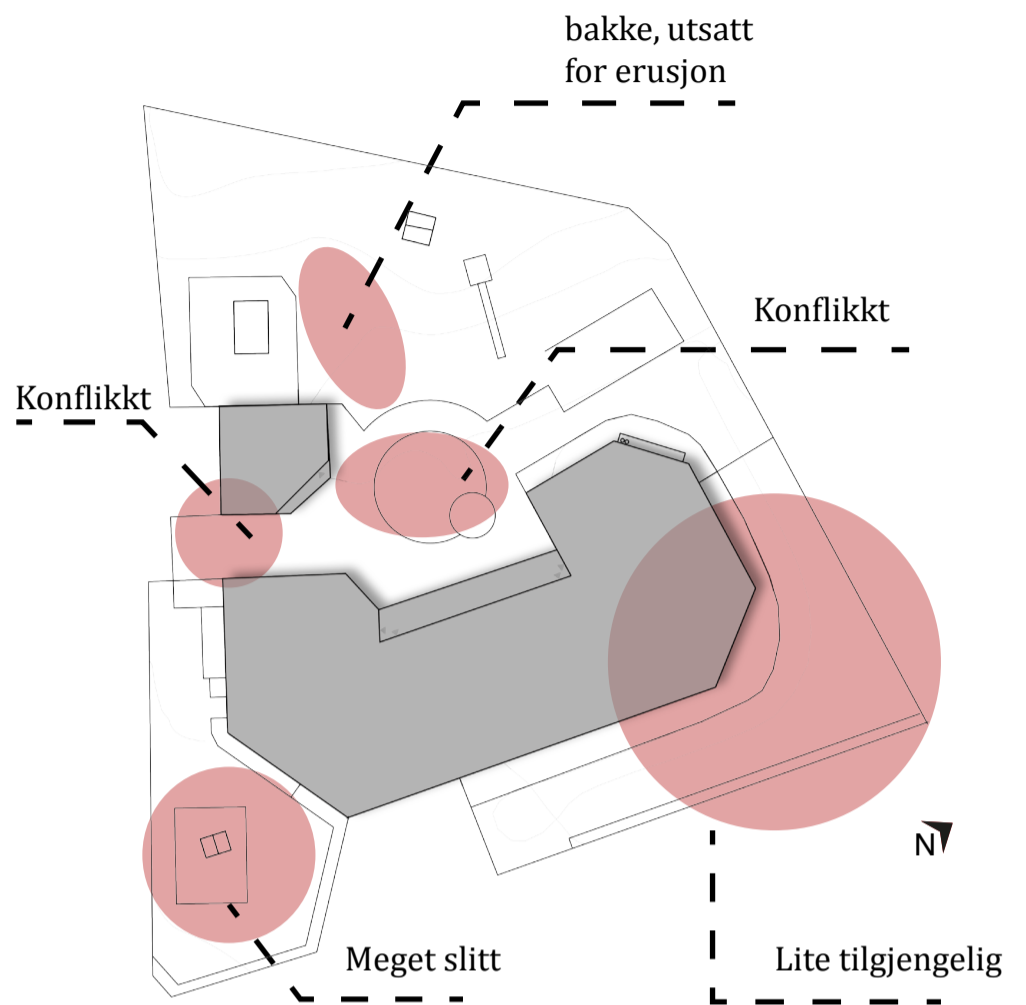
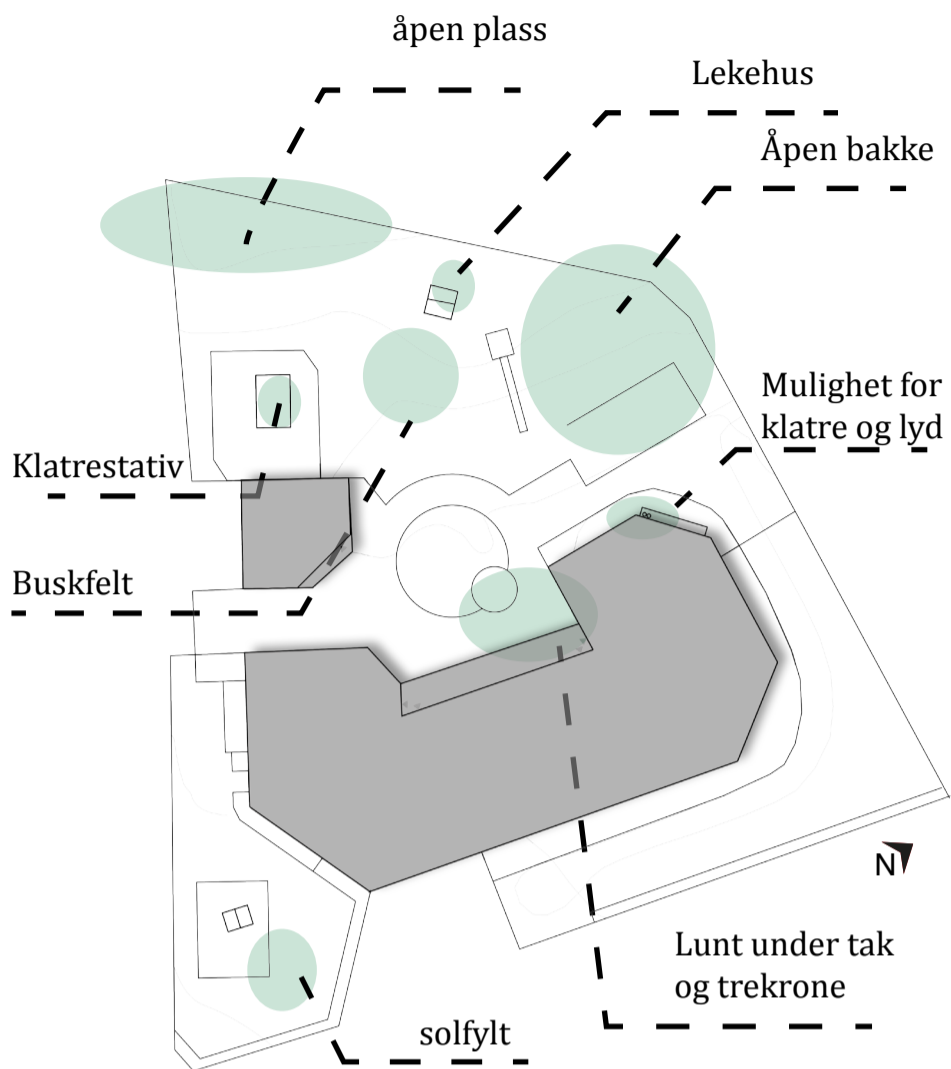
Trampoliner var også noe som opptok flere av barna. Det skulle være flere etter hverandre, slik at man kunne forflytte seg rundt ved å hoppe fra trampoline til trampoline.

Om vinteren blir det fort isete i bakken når alle skal ake og bakken blir veldig skummel. Ofte bruker de voksne å ta med barna utenfor gjerdet og ake i bakken i parken.

Barnehagen har tatt bort huskene av sikkerhetsmessige grunner, da disse var gamle og mørkne. Barna savner huskene til tider, men kjeder seg ikke selv om de er borte.

Barna kom opp med at det hadde vært gøy med et diskotek og en plass der man kunne danse og synge. "Et tre med diskokule, og lys som lyser på det og det kommer mange forskjellige farger... Sånn at vi kan danse under treet og være på diskotek."

OPPSUMERING

KVALITETER

Utearealet har flere gode kvaliteter i dag. Blant annet har barnehagen flere store, åpne rom. Barnehagen er generelt heldig og har en bakke i øst som kan by på flere forskjellige aktiviteter og motorisk utfordring blant barna. Midt i bakken ligger det et større buskfelt som også er populært å leke i. Dette reduserer også risikoen for erosjon. Ellers er lekehuset og de åpne plassene flittig brukt. Klatrestativet som er der i dag er svært populært blant barna i alle aldre, og veggene i barnehagen innbyr også til klatring.

UTFORDRINGER

Utearealet bærer preg av alder og lite vedlikehold. Det er mange lekeapparater og elementer som er godt slitt og gir et pjuskete uttrykk. De aller fleste kanter mellom myke og harde flater er trestokker som er råtne.

Ankomstpartiet er et konfliktfyllt område. Her settes barnevogner på dagen slik at de yngste kan sove, og man må gå sikksakk mellom barnevognene for å komme seg inn og ut av barnehagen. Dette er også i konflikt med sikkerhetsregler for brann og beredskap.

Sandkassen er problematisk i den forstand at den er vanskelig for de yngste barna, som bruker den mest, til å komme seg opp og ned fra. Den tar også opp stor plass ved inngangspartiet og fører med seg masse sand inn på avdelingene. Området øst i barnehagen har barna sjelden tilgang til. Dette skyldes at personalet ikke har oversikt over dette området fra fremsiden av barnehagen.

DEL 4

INTRODUKSJON

MULIGHETSSTUDIE

I denne delen vil jeg presentere to konsepter som kan tilpasses i Vigelandsparken barnehage med utgangspunkt i rammeplanen.

I det første konseptet vil jeg vise konsekvensen av kun å ha fokus på ett av fagområdene i en barnehage. Konsept nummer to viser hvordan alle de fem fagområdene som er gjennomgått i denne oppgaven kan kombineres i Vigelandsparken barnehage.

I det første konseptet har jeg rendyrket fagområdet som heter natur, miljø og teknikk. For dette konseptet har jeg vist ett scenario.

Scenario Natur, miljø og teknikk:

I dette scenariet har jeg grovt fremstilt hvordan Vigelandsparken barnehage kan rendyrke temaene natur og miljø i utearealet.

I konsept to har jeg kombinert de fem fagområdene og viser to scenarioer;

Scenario Omfattende inngrep:

Her har jeg vist hvordan barnehagen kan rehabiliteres med utgangspunkt for i fem fagområdene. Dette forslaget krever store inngrep med terrengforming og større økonomiske rammer enn neste scenario.

Scenario Dugnadsånd:

Dette scenarioet tar utgangspunkt i scenarioet "omfattende inngrep". Her viser jeg noen enkle grep som barnehagen selv kan utføre på dugnad, i samarbeid med foreldreutvalget og de ansatte i barnehagen. Grepene som er foreslått i dette scenarioet kan gjøres med minimalt budsjett.

I denne delen vil jeg vise hvordan prinsipper og elementer fra del 2 kan kombineres i begge konseptene.

Til slutt vil jeg drøfte de mulighetene jeg har kommet frem til, og velge ett av dem som jeg går videre med i del 5.

MULIGHETSSTUDIE

Ved å planlegge for de fem fagområdene i utearealet i barnehagen kan man kombinere lek og læring i utetiden. Uteleken bør i størst mulig grad være frilek. Planlegges det med elementer som kan knyttes opp mot fagområdene stimuleres læring og mestringsfølelse.

Jeg vil derfor i disse mulighetsstudiene se på hvordan dette lar seg gjøre å forme

utearealet med tanke på de mål som er satt i rammeplanen. Valg av konseptet Natur, miljø og teknikk er på bakgrunn av landskapsarkitektens fag, det er i dette fagområdet jeg mener vi har den største kunnskapen, om blant annet vegetasjon, og forming med dette. Veilederen legger også stor vekt på at barnehagene bør bestå av mest mulig natur, og støtter dette konseptet.

VISJON

Visjonen for scenarioene er å skape et faglig innhold i barnehagens uteareal på grunnlag av fagområdene i rammeplanen.

VEGETASJONSTRATEGI

Vegetasjonsstrategiene for de tre scenarioene vil være omtrent like. Det må planlegges med vegetasjon som er hardfør og tåler sterk slitasje. Busker som setter rotskudd er meget godt egnet til bruk i utearealer som har høy slitasje, og er utsatt for tråkk og kniping av greiner og blader.

Det bør også være et mangfold av vekster i alle sjikt som bunndekkerne, busker og tresjikt. Det bør også være en frodighet og variasjon med tanke på blomstring gjennom ulike årstider. En kombinasjon av løvfellende busker og trær, stauder, urter og vintergrønne vekster skal det også være. Med en kombinasjon av dette kan man

benytte vegetasjonen som le og skjerming for sur og kald vind om vinteren, og skygge om sommeren når solen er på sitt varmeste.

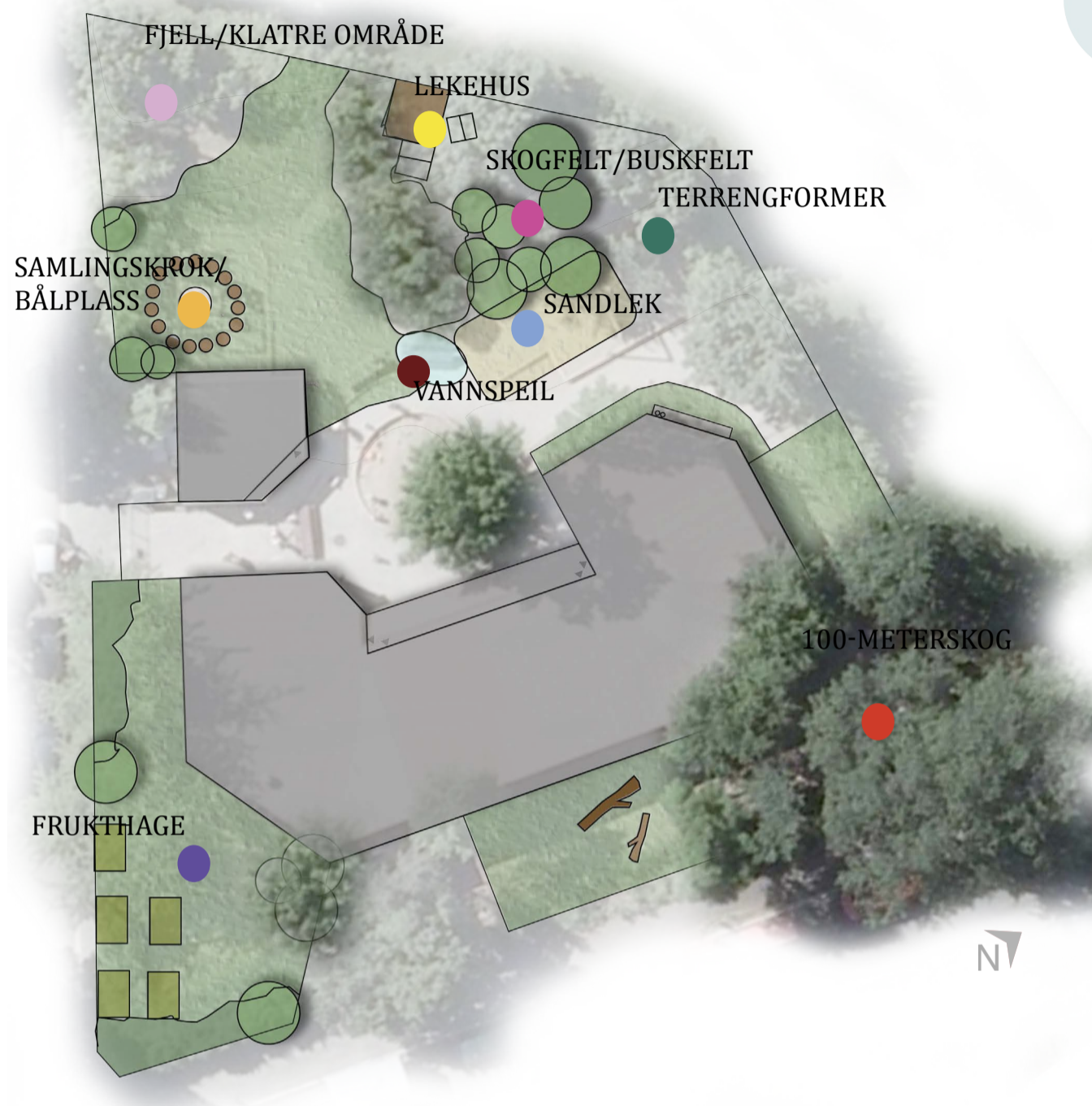
Vegetasjonen skal være variert også når det gjelder blad- og vekstform, farge og form.

Det bør være et rikt innslag av nyttevekster slik at barna selv kan gå på oppdagelse og plukke bær og spiselige blader i kopper og hender.

Det skal etterstrebnes i hovedsak å plante norske arter.

KONSEPT: NATUR, MILJØ OG TEKNIKK

SCENARIO I

FUNKSJONER I PLANFORSLAGET

FJELL/KLATREOMRÅDE

I dette planforslaget er det bygget opp en imitasjon av fjell med ulike geologiske bergarter, størrelse, fasonger og taktile overflater. Det bør legges vekt på å danne terrengform med muligheter for klatring.

SKOGFELT/BUSKFELT

Dagens buskfeltet blir i dette forslaget supplert med et lavt tresjikte som barn kan danne små rom under. De kan lukke med seg kongler, nøtter, blader og bruke de i leken som rekvisitter eller bruke til forming

LEKEHUS

Det bør legges til et ekstra lekehus, gjerne i form av gapahuk eller tipi. Det er foreslått en treplattung med vanntank som samler opp nedbørsvann. Barna kan selv tappe vann fra tanken og samle det i bøtter, eller la vannet renne ut i en bekk som går gjennom buskfeltet og samles opp nederst i bakken i et vannspeil.

TERRENGFORMER

Det bygges opp terrengformer som barna kan løpe, hoppe eller rulle over. Terrengformene kan også brukes som akeplass om vinteren og er generelt velegnet for grovmotorisk utfoldelse.

HOVEDGREP

Dette planforslaget er basert på et konsept som tar for seg fagområdet Natur, miljø og teknikk. Planforslaget her er tilrettelagt med hovedvekt på dette fagområdet.

Hovedgrepene i dette planforslaget er å lage en naturlig tomt. Tomten planlegges for å få et naturpreg og vil stå i kontrast til Vigelandsparken, utenfor gjerdet. Det er foreslått å imitere naturen mest mulig ved å lage et lite fjell med ulike geologiske bergarter. Barna vil da kunne få et "naturlig" område å klatre på, hoppe ned fra og utforske de ulike bergartene med tanke på struktur, farge og overflater.

Videre er det forslag om et rikt vegetasjonsmangfold, hovedsakelig av vegetasjon som hører naturlig hjemme i

den norske naturen. Det legges også vekt på biologisk mangfold og det bør etableres elementer og vegetasjon som tiltrekker seg for eksempel insekter og fugler. Det kan for eksempel bygges opp insekthoteller av kvister og bark lagvis, slik at det blir små hulrom der insektene kan bo.

Enkelte av byggets innganger er i dette forslaget flyttet. Dette gjelder de to inngangene i sør. Ved å fjerne disse frigjør man store arealer der det tidligere har vært trappekonstruksjoner. I denne delen er det foreslått å lage en frukt- og grønnsakhage som får et strammere uttrykk enn resten av

barnehagen. Hagen vi gi barna et innblikk i hvordan mat produseres og hvor avhengig denne delen av naturen er av menneskene.

I den østre delen (sone B) ligger det i forslaget å etablere en 100-meterskog med tett vegetasjon. Der kan det være hinderløyper og plass til at barn kan leke og bygge med kvister og greiner.

Scenariot har omfattende inngrep i terrenget og vil ta tid å bygge og etablere, med tanke på vegetasjonen som bør vokse og herdes for å motstå slitasje.

VANNSPEIL
Vannspeilet ligger nedenfor buskfeltet og vil være fylt med vann etter store nedbørmengder, eller når det slippes ut vann fra vanntanken over buskfeltet. Vannspeilet vil kunne få en fin effekt der buskene henger over vannet. Vannspeilet bør kunne utformes slik at det også kan brukes når det ikke er vann i det. Ved legge vann nær sanden vil man kunne kombinere både vann- og sandlek.

100-METERSKOG
Bak barnehagen i nord er det i planforslaget etablert en 100-meterskog. Her bør det plantes store og små trær i forskjellige kvaliteter. Det bør være rikt med kvister og grener som kan brukes til å bygge hytter og hus. Det kan i et slikt område også spennes opp tau mellom trærne og danne flere hinderløyper og balanseøvelser.

FRUKTHAGE
Frukthagen med dyrkningskasser er lagt til den sørligste delen av tomten. Tynner man ut rekken med de store asketrærne vil dette bli den mest solfylte plassen og passe godt til dyrking av grønnsaker og bær. Det bør plantes små frukttrær. Ved å beholde gjerdet unngår man risikoen for at barn tramper ned vegetasjonen i dette området.

SANDLEK
Sandkassen er flyttet bort fra hovedinngangen. Med et slikt tiltak unngås det at sand blir dratt med inn i barnehagen.

SAMLINGSKROK/BÅLPASS
Det er foreslått å legge en bålpass bak boden. Dette stedet vil også være en fin samlingsplass til store og små grupper, som kan brukes til høytlesning og andre aktiviteter.

KONSEPT: "DE FEM FAGOMRÅDER" SCENARIO I OMFATTENDE INNGREP

FUNKSJONER I PLANFORSLAGET

- **SCENE/SAMLINGSKROK**
 Det er foreslått å lage en scene med amfi/tribune i den nordre delen av barnehagen. Det kan integreres en sklie i dette området.
- **LEKEHUS**
 I dette forslaget ligger det at lekehuset flyttes og suppleres med et nytt bygg som barn kan "bo" og gjemme seg i. Ved å flytte husene til dette området får barna mer utsikt og oversikt over de andre barna i utearealet.
- **BUSKFELT**
 Buskfeltet flyttes og tar dermed opp en del av det bratteste terrenget. Det beplantes busker som tåler hard slitasje og har varierende form og farge. Buskfeltet vil utformes av barna ved slitasje og tråkk. Det vil dannes ulike rom og stier på grunnlag av dette.
- **SANDKASSE**
 Sandkassen bør flyttes fra hovedinngangen slik at man i størst mulig grad unngår å dra sand inn i bygget. Sandkassen bør ha trinnfri inngang. Kantene i sandkassen bør være brede nok til å sitte på og ha sand på, da barn gjerne bruker kantene som underlag for å lage "sandkaker". Sandkassen for de yngste foreslås også flyttet lengst ned i hjørnet, med vegetasjon rundt.
- **TORG**
 Det foreslås å lage en åpen plass/torg ved barnehagens inngang. Dette vil også fungere som et samlingspunkt. Man kan hente former fra den italienske byen med mange små og store torg.
- **BALANSE/NATUR**
 I hagen bak barnehagen er det foreslått å legge et nedhugget tre. Det må plasseres slik at det ikke kan vippe og/eller bevege på seg. Dette er et fint element der barn kan se barken og mose på stammen. Motorikken utfordres ved balanse- og klatreferdigheter.

HOVEDGREP

I scenario I er det utarbeidet et planforslag som tar utgangspunkt i konseptet som kombinerer de fem fagområdene fra rammeplanen.

I dette planforslaget er det sett på hvordan elementer og aktiviteter som er foreslått i del 2 kan settes sammen i Vigelandsparken barnehage og bygge opp under fagområdene.

Hovedgrepene i planene går ut på å løse konflikten med barnevogner og soveplass ved inngangspartiet. Det er også sett på hvordan sandkassen kan flyttes slik at man reduserer mengden sand som dras inn i bygget. Det er hentet inspirasjon fra Reggio

Emilia-filosofien om oppbyggingen av barnehagen og sammenligningen med den italienske bystrukturen. Det er lagt flere små og store rom som åpner seg som en piazza (torg) og samlingspunkter der man kan møtes for å prate og vise seg frem. De store rommene vil også være med på å gi plass til aktiviteter som trenger stor arealplass, som ballspill.

Øverst i vest er det planlagt en aktivitetsstreng. Det er et område som kan utfordre barn i både grovmotorikk og finmotorikk, med blant annet balanseaktiviteter, hopping, rulling og løping.

Bak barnehagen er det i dette forslaget en hage som barn og voksne kan trekke seg tilbake til. Det er også foreslått å lage en grønnsakhage i dyrkekasser. Det er i tillegg foreslått et lysthus.

I området for de yngste barna er det lagt vekt på sandlek som byr på forming og bygging. Det er også foreslått et område til bord slik at måltidet kan spises ute, skjermet fra resten av barnehagen. Denne aktiviteten er dermed lagt i området som er svært solfylt.

SOVEPLASS/VOGNOPPSTILLING

I dette forslaget er det sett på hvordan boden kan bygges ut og dermed gi plass til barnevogner og en utesoveplass for de yngste barna. Ved å utvide boden vil man også rydde opp i søppelkassene og vareleveringen som i dag fremstår som et rotete område ved inngangen. Forslaget må formes slik at man unngår konflikt i inngangspartiet.

LYSTHUS

I frukthagen bør det ligge et lysthus, her kan det settes inn benker og kan være et fint sted å spise lunsjen på ut på fine dager. Det kan også være lunt på dager med mer ruskevær.

TREPLATTING

I området for de yngste barna bør det legges en platting til å sette små bord til utelunsjen. Denne plassen kan også være god å ha om vinteren. Plattingen kan også være fin å legge pledd på og la de aller yngste barna krabbe på den.

AKTIVITETSTRENG

Øverst i barnehagen er det i dette forslaget en aktivitetsstreng med ulike terrengformer. Underlaget skal variere i hardhetsgrad. Det foreslås også å legge inn små trampoliner som er nedgravd i dekket.

GRØNNSAKSHAGE

Det er foreslått å sette opp større plantekasser enn det barnehagen har i dag. De bør også flyttes til den mest solfylte plassen i området. Grønnsakskassene bør være hevet over bakken så man unngår at barn løper over og trækker ned grønnsakene.

FRUKTHAGEN

I barnehagens østre del foreslås det å plante frukttrær og -busker. Ved å ha dette innenfor et avgrenset område unngås det at slitasjen er like høy som i resten av barnehagen. En frukt- og grønnsakhage vil gi barnet en forståelse av matproduksjon og naturens gang. Det bør også sås gress på flatene.

GRESSFLATE OG -BAKKE

Det foreslås å jevne ut bakken i vest slik at den blir mindre bratt. Nederste del bør også utformes slik at det blir en flate der man kan bygge med gjenbruksmaterialer (ReMi-da), og om vinteren kan det være plass hvor man kan bygge og forme med snø.

KONSEPT: "DE FEM FAGOMRÅDER"

SCENARIO II DUGNADSÅND

FUNKSJONER I PLANFORSLAGET

- SCENE/SAMLINGSKROK**
 I den vestre delen av tomten kan det bygges en enkel treplattung som kan benyttes til scene eller sitteplattung under andre former for lek. Det bør også skjæres ut trestubber som barna selv kan være med og male, før de settes i en ring slik at man får en halvsirkel med sitteplasser rundt scenen.
- LEKEHUS**
 Lekehuset bør rustes opp, og det er foreslått å bygge et hus/gapahuk ved siden av det eksisterende slik at det kan bli en liten by. Rolleleken som skjer i dette området får dermed flere rekvisitter å spille på.
- BUSKFELT**
 Buskfeltet foreslås å bevares, men det bør tilføres med ny vegetasjon som varierer i form og farge fra dagens busker. Busker som setter rotskudd og som tåler sterk kniping bør vektlegges.
- SANDKASSE**
 Det er i dette forslaget foreslått å skjære hull på én side av den store sandkassen ved hovedatkomststien, slik at man kan komme trinnfritt opp i sandkassen. Denne åpningen bør være lengst unna inngangen. Det er foreslått å lage en treplattung som går litt inn i sandkassen, slik at det blir en kant der barna kan leke og bygge med sand. I området for de minste bør sandkassen flyttes og pusses opp, da dagens sandkasse ikke er innbydende.
- TREPLATTING**
 Det foreslås å bygge en lav treplattung i området for de minste. Her kan man plassere bord, og barna kan krabbe på treplattingen.
- BALANSE**
 I hagen bak barnehagen er det foreslått å legge et nedhugget tre. Det må plasseres slik at det ikke kan vippe og/eller bevege på seg ved at mange barn klatrer på det. Dette er et fint element der barn kan se barken og mose på stammen. Motorikken utfordres ved balanse- og klatreferdigheter.

HOVEDGREP

I scenario II har jeg grovt sett på muligheten for å kombinere de fem fagområdene med minimale inngrep. Dette er et planforslag med inngrep som barnehagen selv kan sette i gang, basert på dugnad og med et begrenset budsjett. Barnehagen bør bruke gjenbruksmateriale i henhold til Reggio Emilia-filosofien og ReMida-prosjektet de er en del av.

For å rydde opp i problematikken rundt vognplassering bør det bygges et takutspring på boden og flytte gjerdet noen meter ned. Dette tilbygget kan være et enkelt takutspring slik at vognene står tørt under tak.

Området utenfor småbarnsavdelingene er relativt likt som i scenario I. Sandkassen bør oppgraderes og kan enkelt flyttes ned

i hjørnet slik at dette området blir en lun og solrik plass. Buskene som vokser langs gjerdet i dag bør byttes ut da dagens busker kan være allergifremkallende og irriterende på huden.

Det bør også legges til rette for små bord i barnas høyde.

Disse tiltakene vil gi en større åpen flate der det for eksempel kan graves ned gummidekk, som barna kan sitte på og krabbe over og under.

Området bak barnehagen blir i dag lite brukt og er avskjermet fra resten av området. Her kan det sås gress og bygges opp dyrkekasser

av for eksempel pallekarmer. Det bør også plantes bærbusker og frukttrær.

Sandkassen bør gjøres mer tilgjengelig, og det bør settes av en byggeplass til ReMida gjenbruksmateriale.

Det kan lages tråkeheller som barna selv kan være med på å forme ved å plukke for eksempel skjell, kongler, steiner og gjenbruksmateriale som kan legges ned i sementformer til hellene. Disse kan blant annet legges ut i stien og rundt grønnsakskassene.

SOVEPLASS/VOGNOPPSTILLING
Det kan bygges en forlengelse av taket på boden ut mot veien. Her kan det trekkes et nett ned fra det nye taket slik at verken fugler eller andre dyr kommer inn under taket. Vognene blir da ryddet bort fra inngangspartiet, samtidig som de er skjermet fra andre barns lek og det vil være oversiktlig å se til barnet som sover.

REMIDA/BYGGE, UTFORME
Det bør settes av et område som er egnet til ReMida materiale, slik at barna kan utfolde seg og få nok plass til å konstruere og bygge med gjenbruksmateriale.

GRØNNSAKSKASSER
Det er forslått å sette opp større plantekasser en barnehagen har i dag. Det kan settes opp store pallekasser som slås ned i bakken. Slik kommer bedene opp og er lettere tilgjengelig for alle og man unngår faren for at barn løper over plantefeltet.

STI
Det foreslås å lage en sti av tråkeheller som barna kan gå, hoppe og balansere på. Disse kan barna selv være med på å lage. Det kan plukkes skjell, steiner, kongler og diverse gjenbruksmateriale som kan legges i sementheller.

FRUKTHAGEN
I barnehagens østre del foreslås det å plante frukttrær og bærbusker. Ved å ha dette innenfor et avgrenset område unngås det like høy slitasje som i resten av barnehagen. En frukt- og grønnsakshage vil gi barnet en forståelse av matproduksjon og naturens gang. Det bør også sås gress på flatene.

ASFALT-FELTET
I asfaltfeltet ved inngangen kan det males opp tall og tekst. Paradis og andre geometriske former kan males opp slik at barnet kan se og utforske tall, bokstaver og form på eget initiativ i hverdagen.

DRØFTING AV SCENARIOER OG VALG

Scenario I

I planforslaget i scenario I ligger det både gode og mindre egnede kvaliteter.

En tolkning av veilederen som Kunnskapdepartementet har gitt ut er at man vektlegger utformingen fra fagområdet Natur, miljø og teknikk. Det er helt klart mange gode kvaliteter med barn og natur, men ikke alle barnehager har et egnet areal til å ha så mye natur som ønsket. Å etablere et slikt naturpreget uteareal som veilederen ønsker er i mange tilfeller vanskelig i urbane og tette bybarnehager. Med målet om full barnehagedekning tar man gjerne i bruk mindre arealer også i tette byer. Utearealet kan da være begrenset og det kan dessverre være vanskelig å etablere tilstrekkelig vegetasjon i noen av tilfellene. En vegetasjon som kan motstå slitasjen i et slikt uteareal må få god tid til å etablere seg. Dette vil i mange tilfeller ta veldig lang tid og utearealene kan dermed ikke brukes i etableringsfasen. Dette vil gå utover området barna kan bevege seg på. I verste fall må barnehagen stå tom i denne fasen, noe som er svært kostbart for utbygger og eier.

Frukthagen er et element som mange barnehager kan få til. Disse bør ikke være så store som her, men innslag av frukttrær bør det settes av plass til. I Vigelandsparken barnehage er fordelene i dagens situasjon at områder kan stenges med porter og at man dermed kan begrense slitasjen noe i etableringsfasen. I planforslaget er området for de yngste barna tatt bort. Dette gjør at de eldste og yngste til enhver tid må dele på lekearealet. De yngste barna bør ha muligheten til et område de kan leke skjermet fra de eldre barna, som ofte er mer aktive, med brå bevegelser og stor akselerasjonsevne.

Skulle man bygget en barnehage kun med landskapsarkitektens øyne, ville scenario I vært å foretrekke. Elementene i dette scenarioet er nærmest arkitektens fagområde med tanke på kunnskap om vegetasjon og forming av naturelementer.

Barnehagen ligger ikke langt unna Frognerbekken med tilhørende skog. Alle elementer som er foreslått er mer eller mindre tilgjengelige i dette området, som barnehagen har som turmål og besøker jevnlig.

Scenario I "De fem fagområdene"

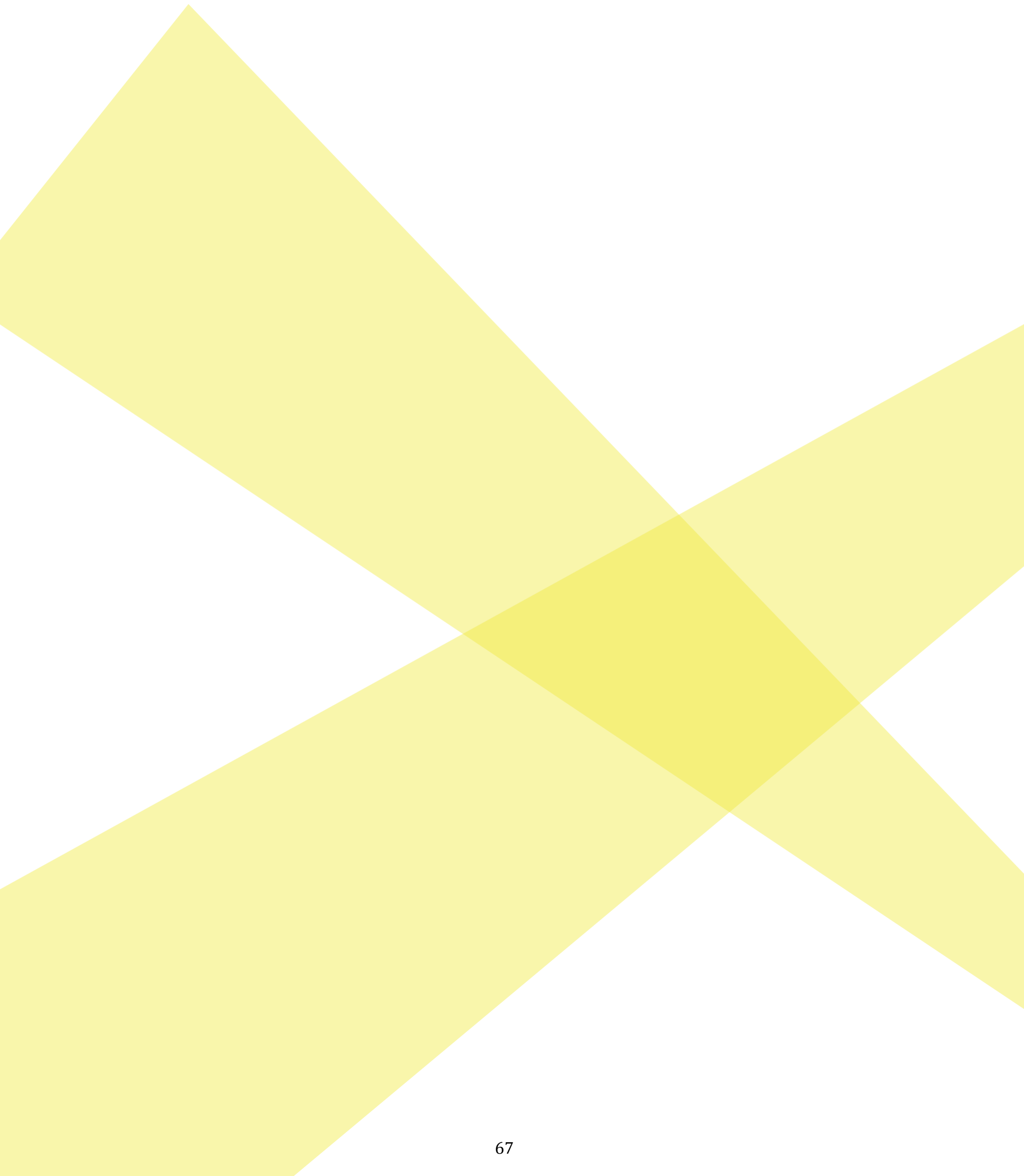
I scenario II er planforslaget sammensatt av elementer som kan knyttes opp mot alle fem fagområdene. Dette forslaget styrker det pedagogiske innholdet i barnehagen og barna kan forske og leke med ulike læringsformer, noe som også er i tråd med barnehagens tilnærming av Reggio Emilia-filosofien. I forslaget spilles det også videre på flere elementer som er tatt med i konseptet natur, miljø og teknikk. Ved å kombinere fagområdene får man et mer variert lekeareal der det er rom for utfoldelse og ulik lek.

Scenario II "Dugnadsånd"

Scenario III tar utgangspunkt i scenario II. Her er det forenklet og vist et konseptuelt grep om hva barnehagen selv kan gjøre av tiltak for rydde opp i noen av dagens konflikter og tilføre flere elementer som kan knyttes opp mot fagområdene. Det er likevel viktig å ikke etablere en tradisjon eller forventninger om at barnehager skal bygges opp av foreldreutvalget og på dugnader. Det stilles mange sikkerhetskrav til lekeplasser og det må derfor kontrolleres nøye av en autorisert lekeplasskontrollør. Det er heller ikke foreldrenes ansvar å bygge barnehagene til sine barn. Det bør da heller stilles strengere krav til kommunene om rehabilitering og vedlikehold av barnehagens uteareal.

VALG AV KONSEPT OG SCENARIO TIL DEL 5

Til del 5 har jeg valgt å gå videre med konseptet "De fem fagområder", som dekker alle fagområdene i rammeplanen. For dette konseptet viste jeg to scenarioer. Jeg velger å ta utgangspunkt i scenario I, da det er mye man kan jobbe med videre her.

DEL 5

INTRODUKSJON

DETALJERING AV VIGELANDSPARKEN BARNEHAGE

Den siste delen av masteroppgaven består av å videreutvikle planforslaget med konseptet "De fem fagområdene" fra del 4. Jeg fokuserer her på programmeringen, for å belyse hvordan man kan kombinere det pedagogiske arbeidet i barnehagen med frileken i utearealet.

I denne delen presenterer jeg først i sin helhet i en illustrasjonsplan og teknisk tegning. Videre følger illustrasjoner og nærmere forklaringer med snitt og detaljer for de ulike delene av utearealet rundt barnehagen.

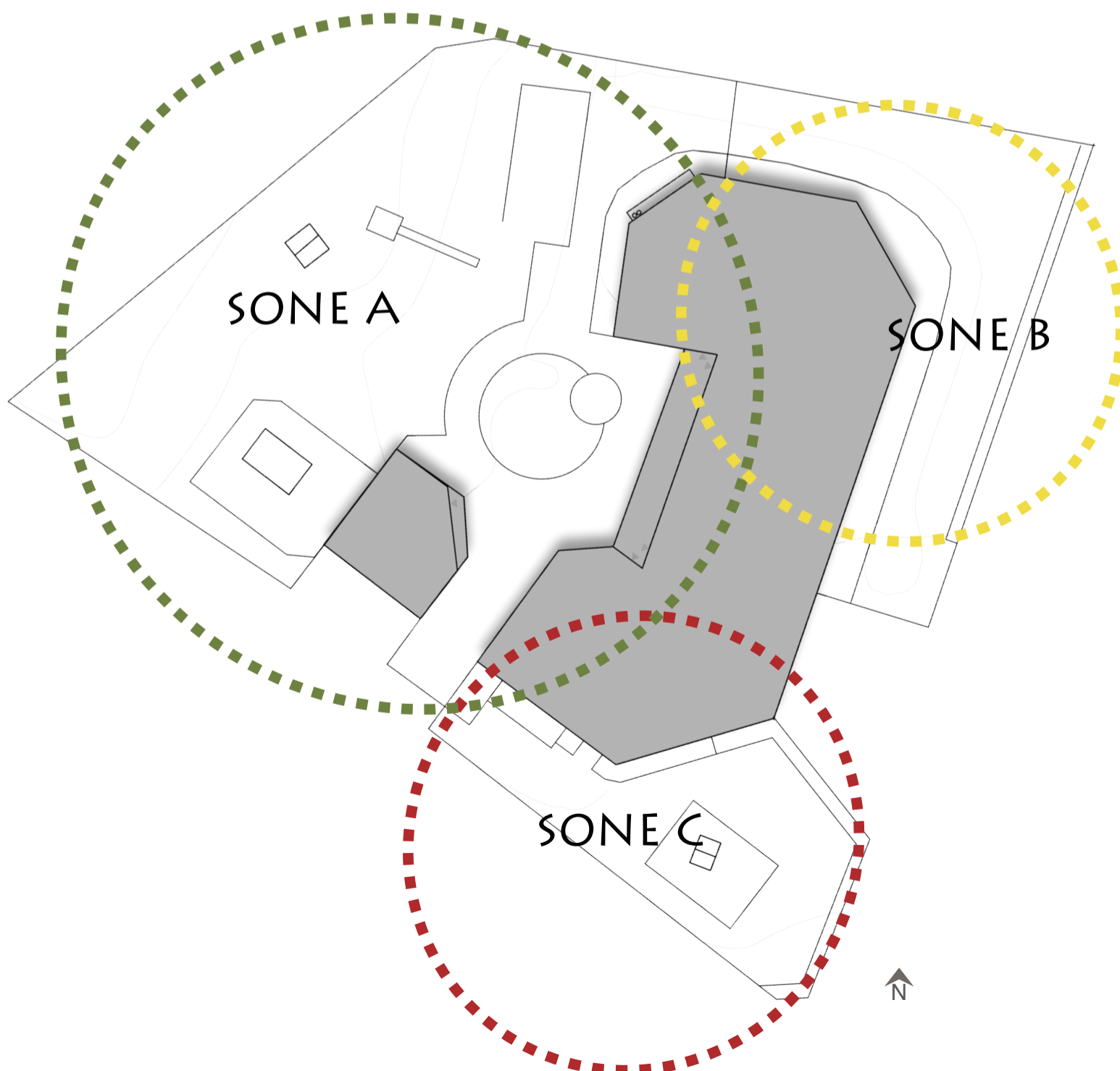
Jeg har delt opp området i tre delområder og vil vise disse delområdene etterhverandre for å gi en bedre oversikt over tomten.

DELOMRÅDE A: Inngangsparti, torg og lekeareal

DELOMRÅDE B: Frukthagen

DELOMRÅDE C: Utearealet ved småbarnsavdelingen i sør.

I tillegg til disse forklaringene og illustrasjonene vil jeg belyse temaer om vegetasjon, materialvalg, vintersituasjon og drift.

Illustrasjonen på neste side viser utearealet i plan, tegning fra er utarbeidet i programmet Lumion

ILLUSTRASJONSPLAN

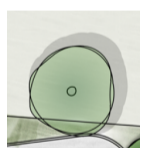

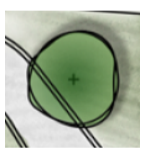

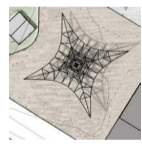
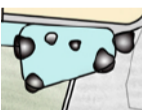

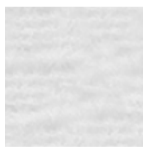
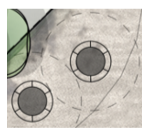

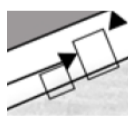

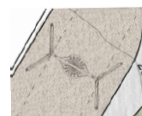
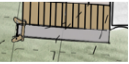
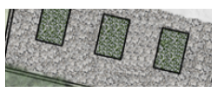
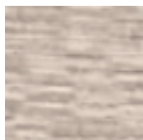

Planforslaget er en videreutvikling av konseptet "De fem fagområder" med scenario I fra del 4. Konseptet bygger på å kombinere de fem fagområdene og viser her hvordan dette kan gjøres i Vigelandsparken barnehage.

Jeg har i dette planforslaget sett på hvordan Reggio Emilia-filosofien kan knyttes inn i konseptet.

HOVEDGREP:

Rydde opp i konflikter som barnehagen har i hverdagen ved å gi plass til et nytt område til barnevogner og sandkassen, som lå ved inngangen til barnehagen. Utearealet er delt opp i flere rom der ulike stasjoner og aktiviteter kan foregå. Utearealet til de yngste barna vil få en klarere oppdeling og gi plass til flere aktiviteter enn det er i dag. Området i nordøst har fått et nytt uttrykk og et klart preg av hage med frukttrær og vegetasjon til nytte og nytelse.

TEGNFORKLARING

	Eksisterende tre		Gummibark		Trestubber		Gjerde
	Nytt tre		Busker		Tråkkheller		Port
	Sandkasse		Klatrenett		Vannrenne med elvestein		Innganger
	Asfal		Trampoliner		Vanntank		"Trehuler"
	Gress		Huske		Sklie		Dyrkningskasser
	Tre/Kebony		Lekehus		Lysthus		Klatretre

Illustrasjonsplan i
målestokk 1:200

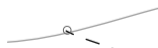

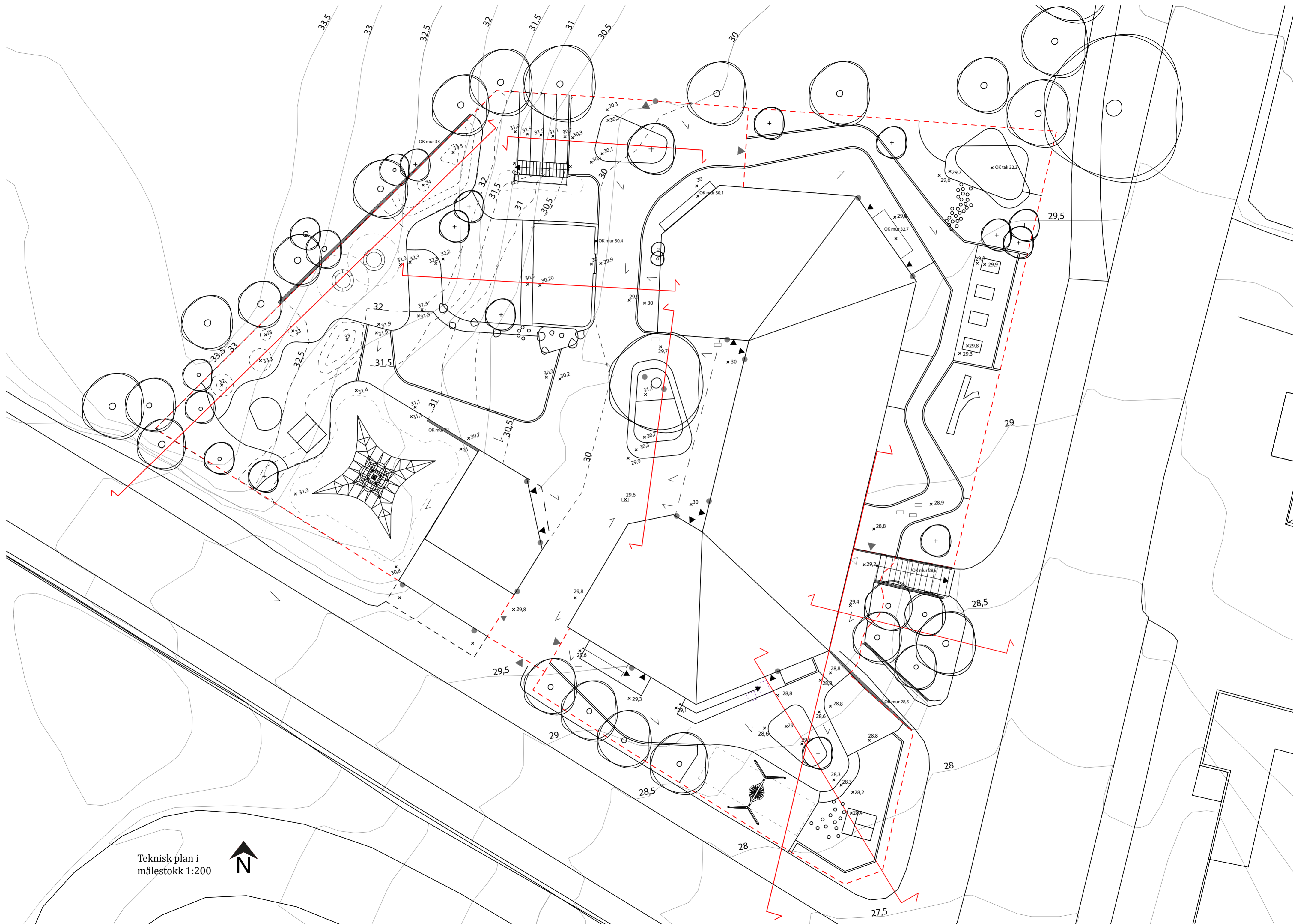
TEKNISK PLAN

Terrenginngrepene som er foreslått i planen er først og fremst i forbindelse med å tilrettelegge for veien som går opp til toppen av barnehagen. Det er også nødvendig med terrenginngrep rundt amfiet og vannrennen.

Kotene har en ekvidistanse på 0,5 meter med punkthøyder der dette er nødvendig. Sluk, fallpiler og snittlinjer er også markert i denne planen. Det er også markert nødvendige støttemurer i planen.

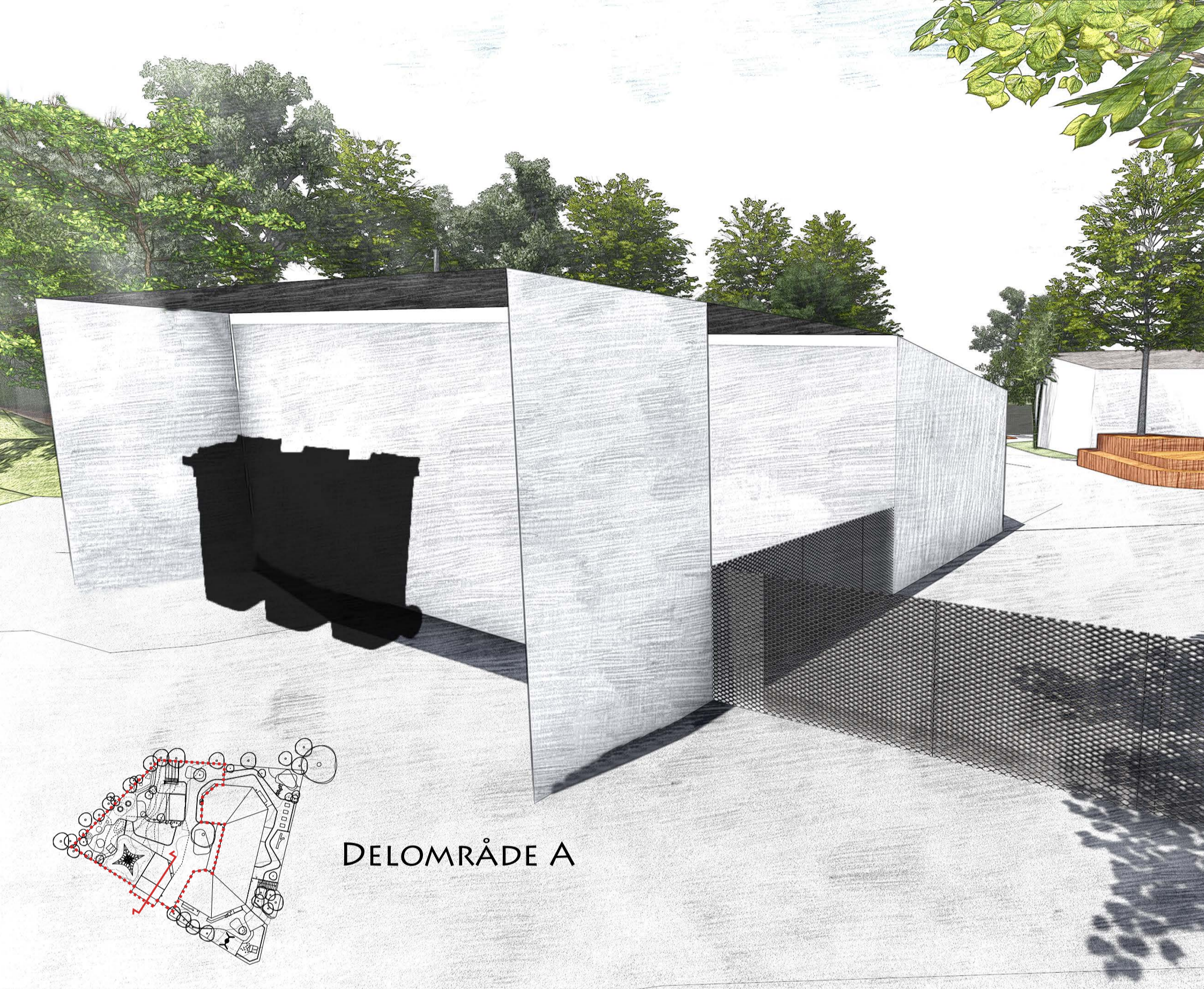
TEGNFORKLARING

	Ny kote		Gjerde		Fallpil
	Eksisterende kote		Trapp		Kum
	Punkthøyde		Mur		Sikkerhetsone
	Sirkel som markerer der ny og eksisterende kote tregger		Innganger		Nytt tre
	Punkthøyde		Port		Eksisterende tre
	Snittlinje		Belysning		Steiner

Teknisk plan i målestokk 1:200

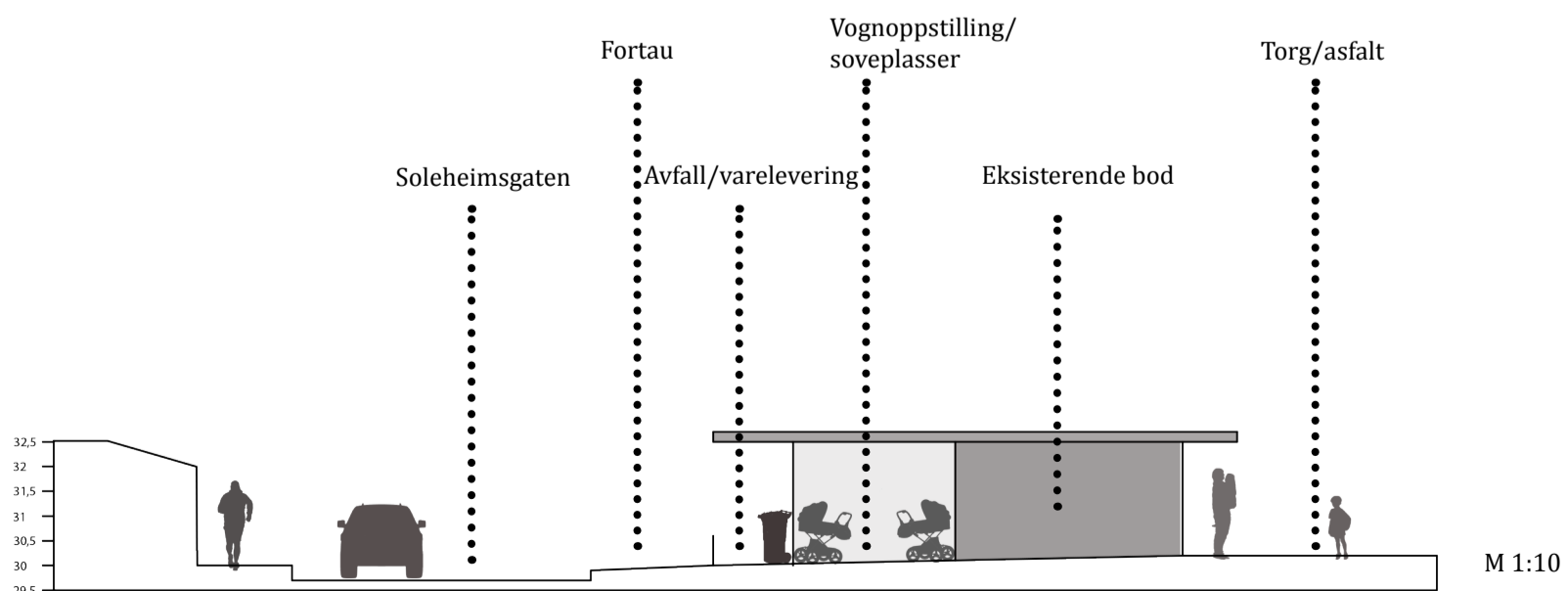

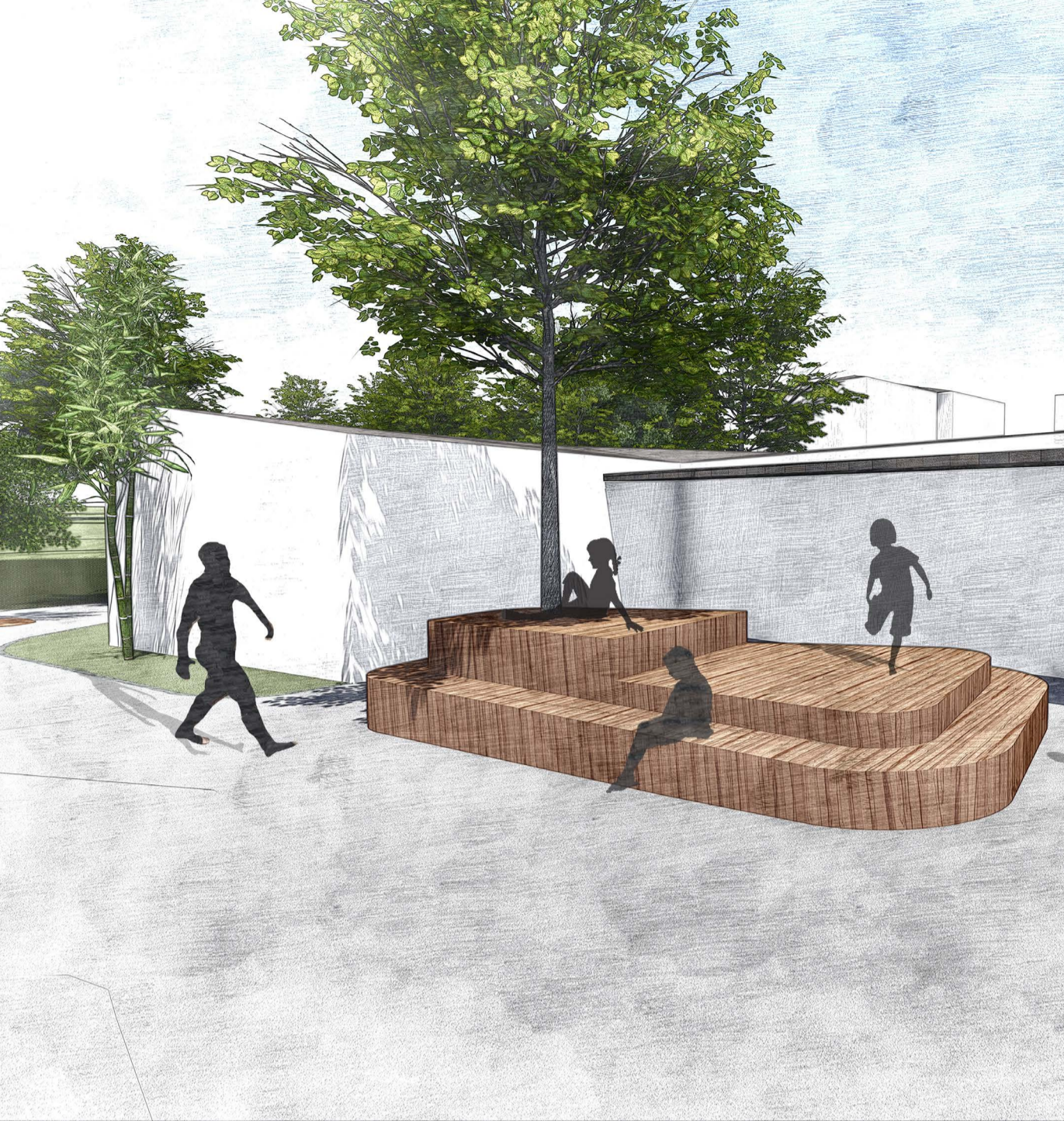
DELOMRÅDE A

NY BOD

I dagens situasjon i Vigelandsparken barnehage er det en konflikt ved inngangspartiet. Barnevognene står rett innenfor porten og sperrer store deler av inngangen.

I forslaget er det vist et prinsipp for hvordan boden kan bygges for å gi plass til oppstilling av barnevognene, med tak og godt innsyn for de voksne mens barna sover. Ytterst er det gjort plass til avfallsdunker og varelevering som dekker de behovene som er i dag.

TORG

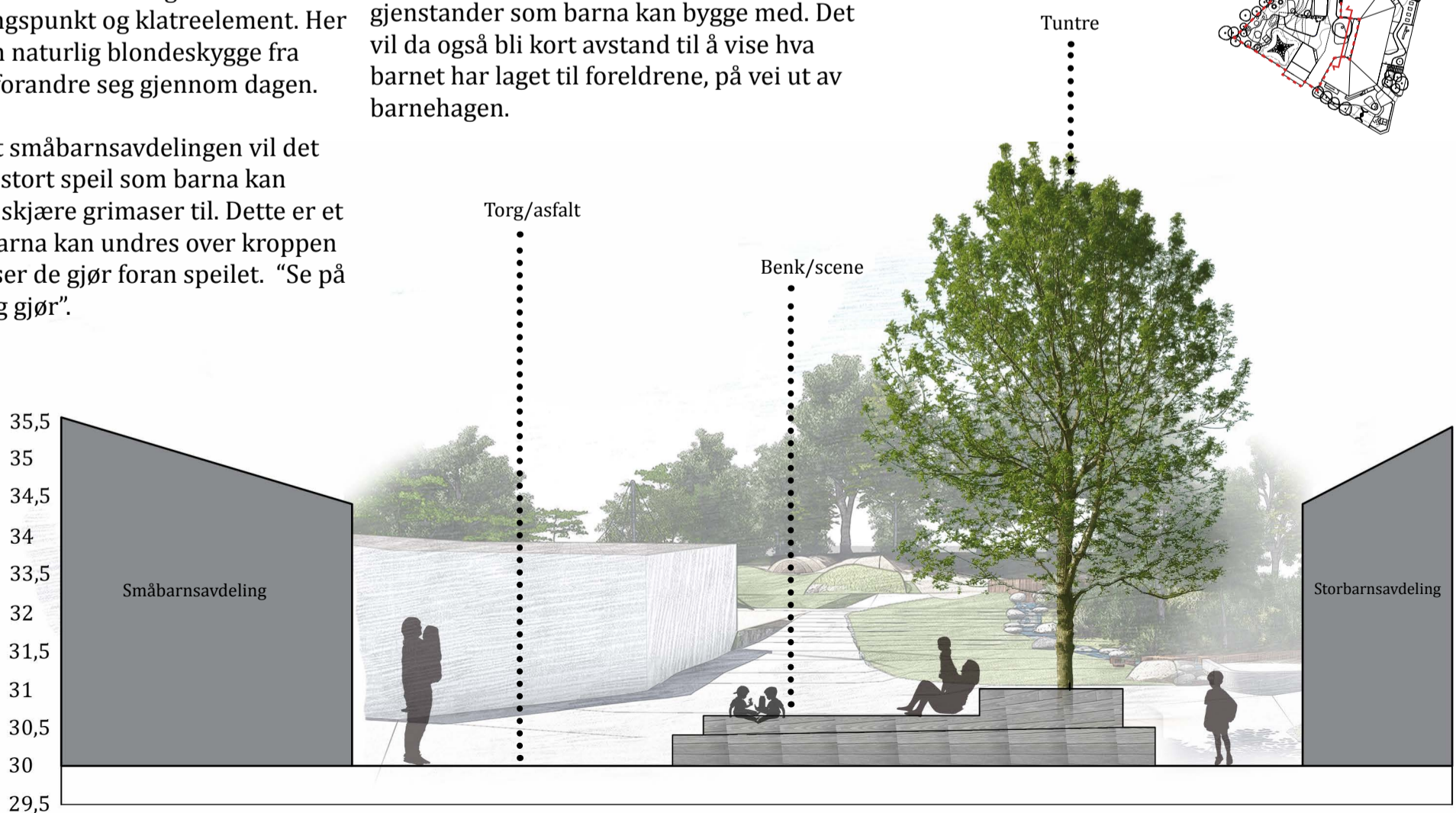
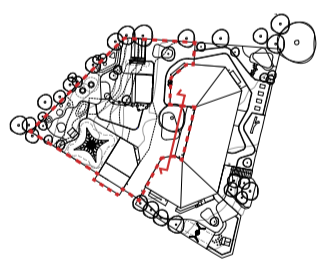
Torget er det første rommet man vil møte når man kommer inn i barnehagen om morgenen eller kommer ut fra avdelingene. Her er det en åpen plass med hardt dekke som kan benyttes til ulike aktiviteter som tauhopping, paradiset og tegning med kritt.

Under dagens tuntre bygges det opp et sitteelement der treet er integrert. Dette vil være et samlingspunkt og klatreelement. Her vil det være en naturlig blondeskygge fra treet, som vil forandre seg gjennom dagen.

På veggen mot småbarnsavdelingen vil det bli montert et stort speil som barna kan speile seg i og skjære grimaser til. Dette er et element der barna kan undres over kroppen og de bevegelser de gjør foran speilet. "Se på meg, se hva jeg gjør".

Illustrasjonene over viser torget mot inngangene til storbarnsavdelingen og speilelementet.

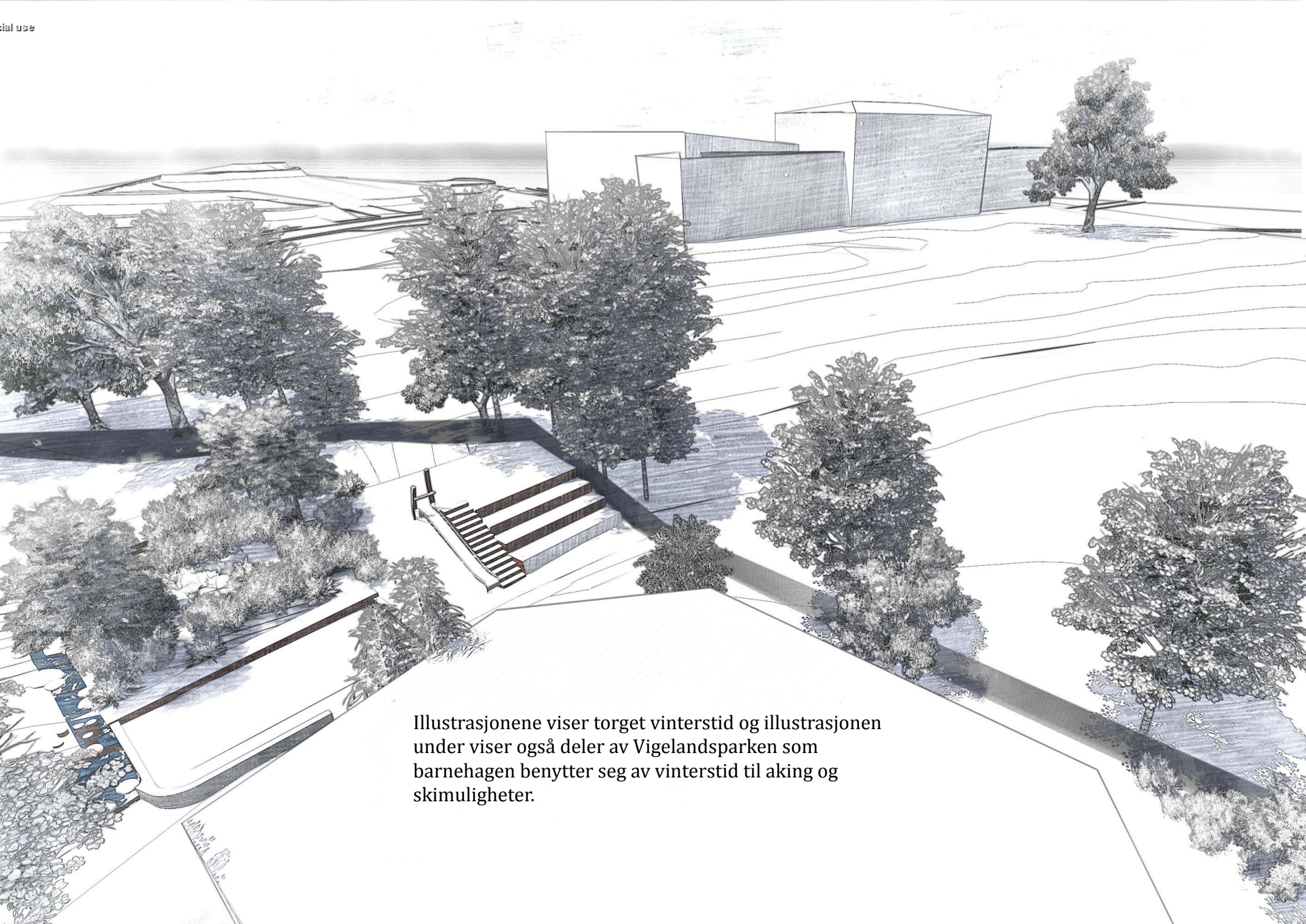
Torget vil gå over i gressflaten som er i bunnen av bakken i vest. Her vil det være plass til å legge byggemateriale og ReMida-gjenstander som barna kan bygge med. Det vil da også bli kort avstand til å vise hva barnet har laget til foreldrene, på vei ut av barnehagen.

M 1:75

ILLUSTRASJON VINTER

Illustrasjonene viser torget vinterstid og illustrasjonen under viser også deler av Vigelandsparken som barnehagen benytter seg av vinterstid til aking og skimuligheter.

Illustrasjonene over viser sandkassen og vannrennen.

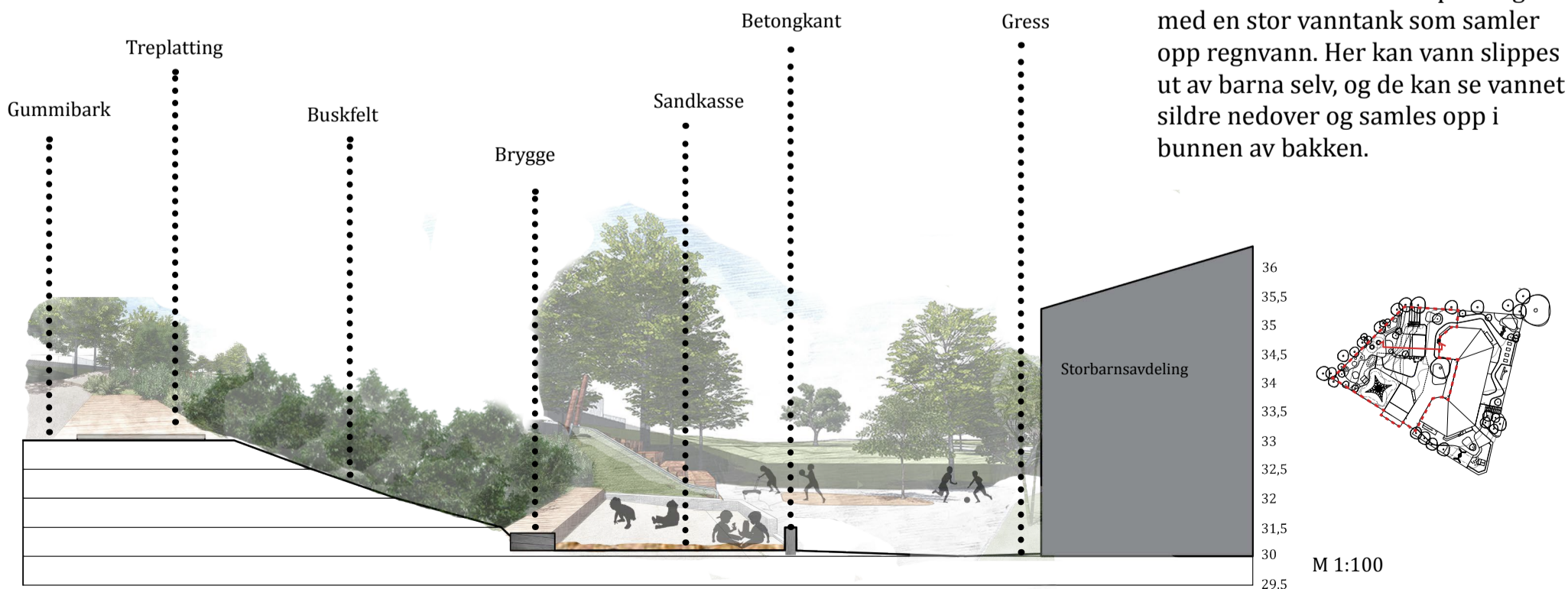
VANNRENNE OG SANDKASSE

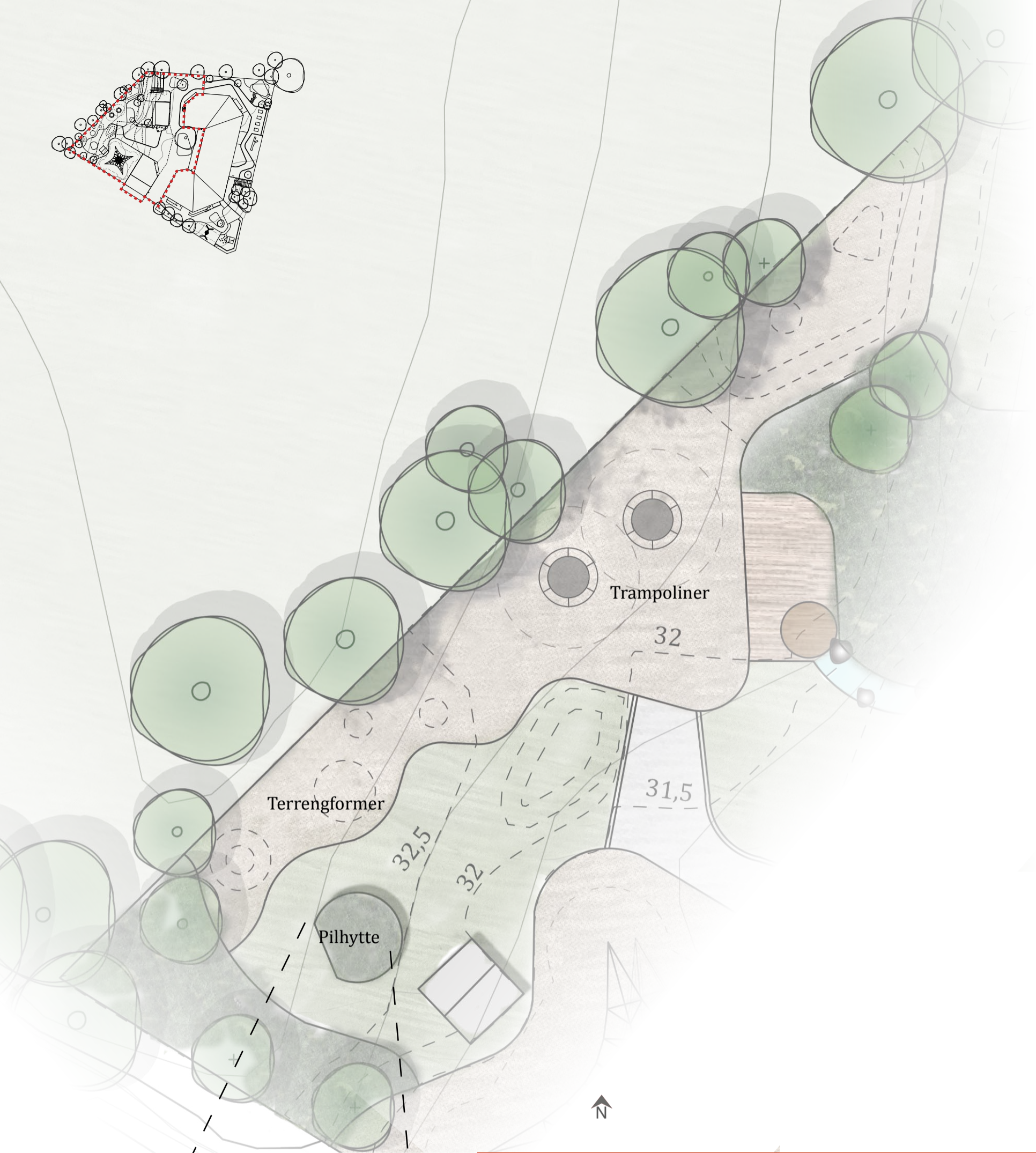
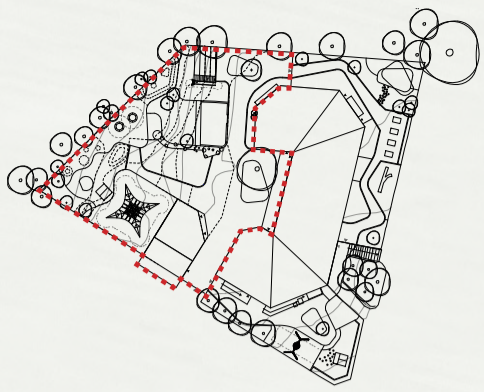
Fra torget kan man se mot buskfeltet, sandkassen, vannrenne og gresskråning. Sandkassen er flyttet lenger fra inngangen slik at man unngår å dra unødvendig mye sand inn i bygget. Sandkassen har en betongkant som går rundt og vil fungere som en sittekant.

Mellom sanden og buskfeltet er det en trebrygge som også vil være en fin sittekant, og en plating der barna kan bygge med sand.

Buskfeltet vil være tett, med noen enkeltrær innimellom. Feltet vil forandres over tid da barna vil lage små stier og rom.

Vannrennen er bygget opp av elvestein og vil stå tørr i perioder med lite nedbør. Øverst i vannrennen er det en treplating med en stor vanntank som samler opp regnvann. Her kan vann slippes ut av barna selv, og de kan se vannet sildre nedover og samles opp i bunnen av bakken.

Figur 5.1: eksempler på pilhytte, og hvordan den kan flettes.

PILHYTTE

Lekehusene er satt i nærheten av hverandre slik at det kan oppfordres til rollelek. Ideen med pilhuset er å legge inngangen på baksiden, slik at man må gå rundt for å komme inn. Det vil bli et introvert rom som man kan gjemme seg i. Ved å flette pilgrenene inn i hverandre vil hytten bli en tett, grønn oase, samtidig som det er mulig å se ut gjennom veggene. Hytten vil være i konstant forandring gjennom året. Fra et nett med bare grener vinter og tidlig vår, til en tett hule med grønne blader om sommeren. Pil tåler sterk brekkasje og forming. Pil har allergener, men disse er av en type som ikke bæres med vinden. Derfor regnes pil som mindre plagsom under pollensesongen. Hytten er plassert lengst vest på tomten og så langt bort fra innganger til bygget som mulig.

Illustrasjonene over viser aktivitetsløypen i gummibark, pilhytten og lekehuset samt et overblikk over det store lekearealet i vest.

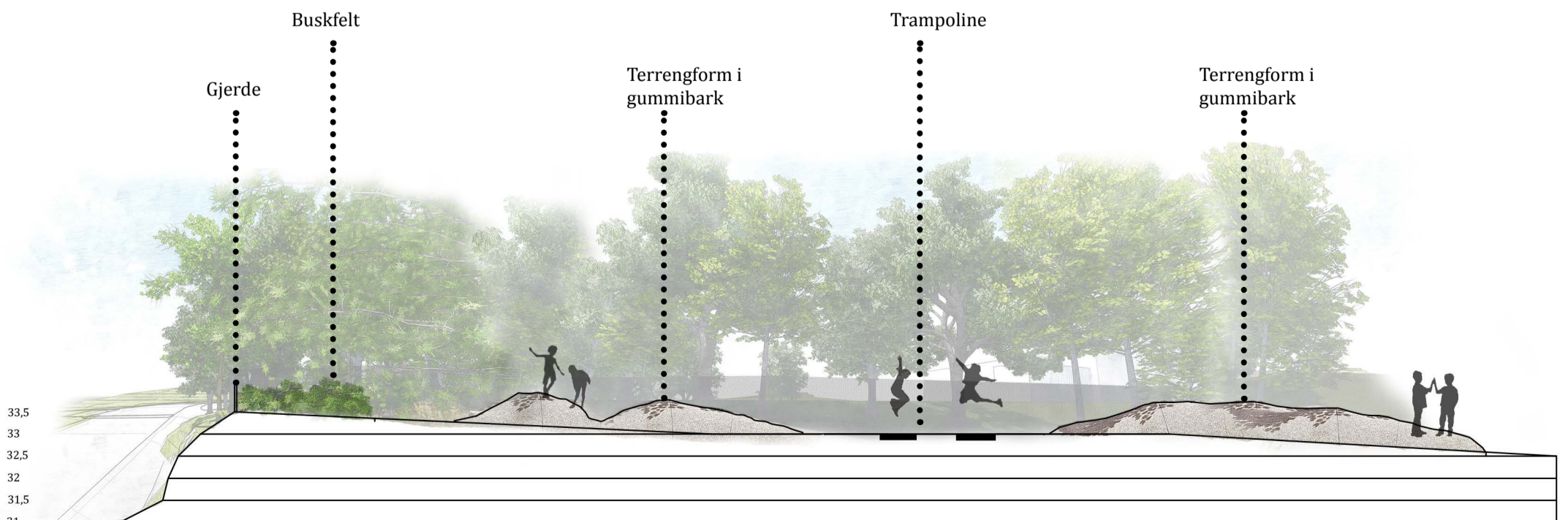
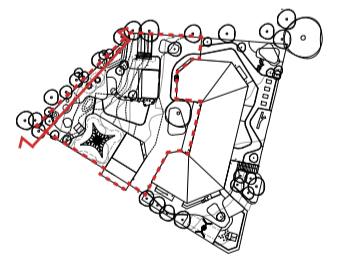
AKTIVITETSLØYPE

Øverst på tomten er det plassert en aktivitetsløype med terrengformer i ulike høyder og mykhetsgrader i underlaget. Dekket er plasstøpt gummibark i naturtro farge. Her kan barna løpe opp og ned terrengformene, rulle, hoppe, stupe kråke, sitte, ligge, slenge og henge. Det er også plassert inn to trampoliner som er nedfelt i bakken. Størrelsen på disse er slik at det fysisk kun er mulig for ett barn om gangen

på hoppeflaten, slik at man skal unngå sprett fra andre barn. Trampolinene er plassert slik at man kan hoppe fra den ene til den andre.

Rundt trampolinene er det flatt og mulig for rullestolbrukere å komme bort til pilhytten, lekehuset, vannrennen og treplattingen, der vanntanken er plassert.

Trehytten er plassert bak en terrengvoll som skjærer mot stien som går forbi, og dermed danner et mindre rom der man har god utsikt ned til torget.

Illustrasjonene over viser scenen og amfi kombinert med sklie utsikt mot sandkassen og torget

Kirsebærtre

Scene

Amfi

AMFI OG SCENE

Her er det et torg med en treplattning som er nedsenket og flukter med asfalten. Treplattningen vil markere en scene mot amfiet. Ved å la scenen flukte med asfalten vil rommet bli større og flerfunksjonelt, og kan brukes til for eksempel ball-lek. Scenen vil også markere en rundkjøring for sykler og være en del av en større rundløype.

Amfiet er bygd opp med ulike overflater som gir ulike taktile erfaringer. Det består av trestubber, teglstein, storgatestein og grove planker. Nivåene får et materiale hver, slik at barna kan oppleve ulike underlag.

Langs veggene på bygget som vender inn mot scenen befinner det seg to lufterør fra tilfluktsrommet. Disse blir aktivt brukt i dag som trommer for barna. Rundt disse rørene suppleres det med forskjellige instrumenter som kan benyttes i tilknytning til scene og ulike forestillinger, eller som et separat innslag for barna. Instrumentene gir barna en tilnærming til lyd og rytmer.

I enden av amfiet mot sandkassen integreres det en sklie som følger terrenget.

Illustrasjonene over viser scenen og amfiet med ulike taktile overflater kombinert med sklie.

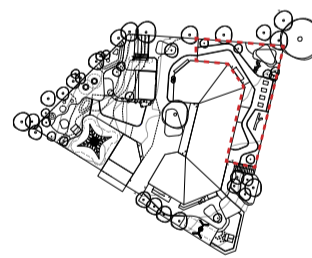

Figur 5.2: Trommer med ulike toner og størrelser.

DELOMRÅDE B

FRUKTHAGE

Illustrasjonene
over viser
frukthagen og
lysthuset

Figur 5.3: Eksempel på tråkkheller som støpes i gamle isbokser.

FRUKTHAGEN

Sone B skal være en grønn hage med frukttrær og bærbusker. Det etableres ulike frukttrær som barna kan følge utviklingen til, og trærne vil være spennende å klatre i. På gjerdet som vender mot veien og parken etableres det klatreplanter som vil skjule gjerdet og gi et mykere skille mellom barnehagen og omgivelsene rundt. Det er tenkt klatreplanter som har stor variasjon i tekstur, form og farge, og som kan være nytteplanter.

LYSTHUS

Lysthuset er plassert i hjørnet av frukthagen og vil gi en fin samlingsplass til å spise lunsjen ute eller å ha samlingsstunder i. På to av sidene som vender mot gjerdet vil det etableres klatreplanter, slik at man får grønne vegger som skjerner for innsikt fra gaten og parken. Taket vil være dekket med sedum.

PRINSIPP TRÅKKHELLER

Tråkkheller som legges i gresset fra asfalten og inn til lysthuset kan barna selv være med på å lage. Det kan samles inn skjell, steiner, pinner, kongler, plastelementer og annet gjenbruksmateriale. Dette legges i bunnen av støpeformer og helles betong over.

DYRKNINGSKASSER

Å dyrke grønnsaker sammen med barn er en lærerik og hyggelig aktivitet. Det er en viktig erfaring å følge en spire fra start til høsting (Landbruks- og matdepartementet og Hageselskapet, 2006, s. 3). I frukthagen er det i dette planforslaget gitt plass til fire dyrkningskasser som barna kan plante grønnsaker i. Platekassene er opphøyet slik at man kan komme til med rullestol. De eldste barna kan også da sitte på kne og jobbe i bedet. Ved å heve grønnsakskassene unngår man også at vegetasjonen blir tråkket ned av løpende barn. Langs gjerdet er det også laget et

bed som det kan plantes grønnsaker i. Noen grønnsaker trenger mer plass enn andre, for eksempel sukkermais. Andre trenger oppbinding og støtte, for eksempel sukkererter. Gjerdet kan brukes som espalier der man binder opp planten slik at den vil dekke gjerdet ettersom de vokser.

Illustrasjonene over viser frukthagen og klatretreet

KLATREELEMENT

I planforslaget ligger det et forslag om å legge et stort tre på bakken. Det vil være et spennende klatreelement som også kan brukes til ulike rolleleker. Dette vil være et fint supplement til klatrenettet.

DELOMRÅDE C

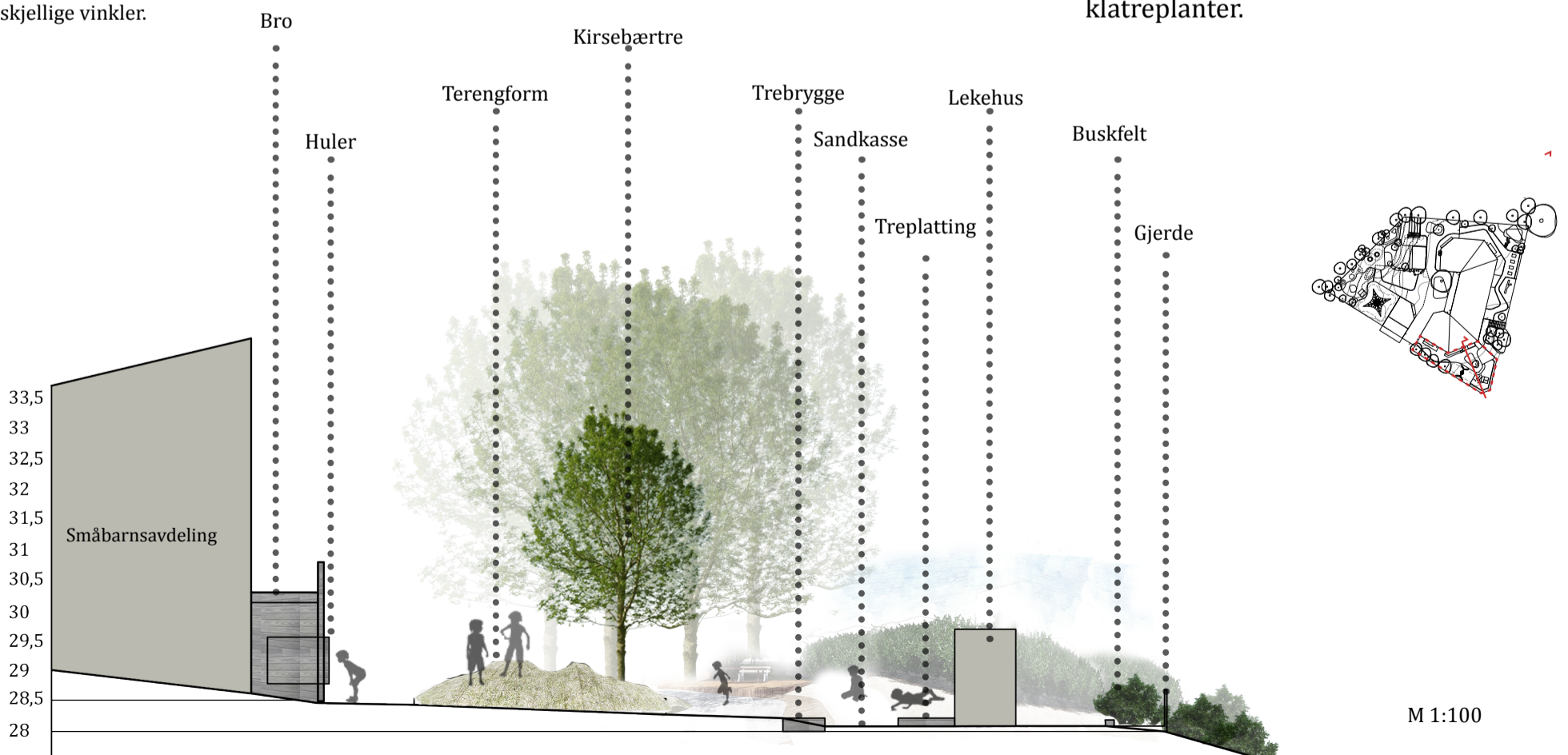
SMÅBARNSAVDELINGEN

Her tilrettelegges det for sandlek og en fugleredehuske. Det er også laget en liten rundløype med en øy i midten. Her kan barna sykle og løpe rundt. Øyen består av terrengformer som er bygd opp i kunstgress og gir mulighet for barn å løpe, hoppe, rulle og ligge på.

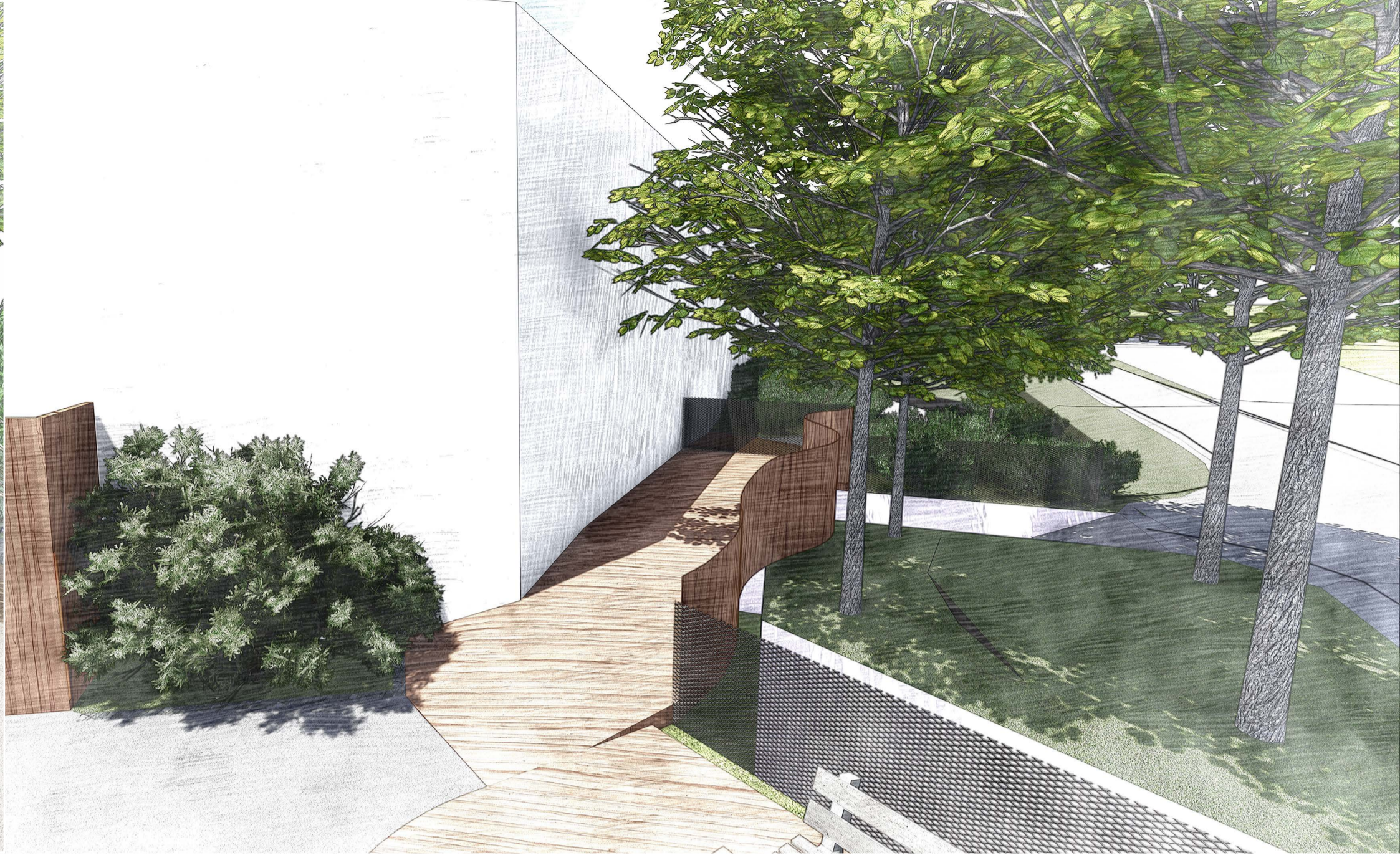
Under rampen opp til branndøren i sør er det laget to huler som barna kan gjemme seg i, ha små leker og "bo" i.

Det er også planlagt en treplattung hvor det kan settes ut bord i barnas høyde, slik at lunsjen kan spises ute. Det vil også bli en fin og lun plass for de yngste barna å ligge og krabbe på. I sandkassen er det et lite lekehus med en treplattung foran som kan benyttes som arbeidsbenk for sandlek. Gjerdene ut mot Solheimsgaten dekkes med klatreplanter.

Illustrasjonene over viser utearealet utenfor småbarnsavdelingen i forskjellige vinkler.

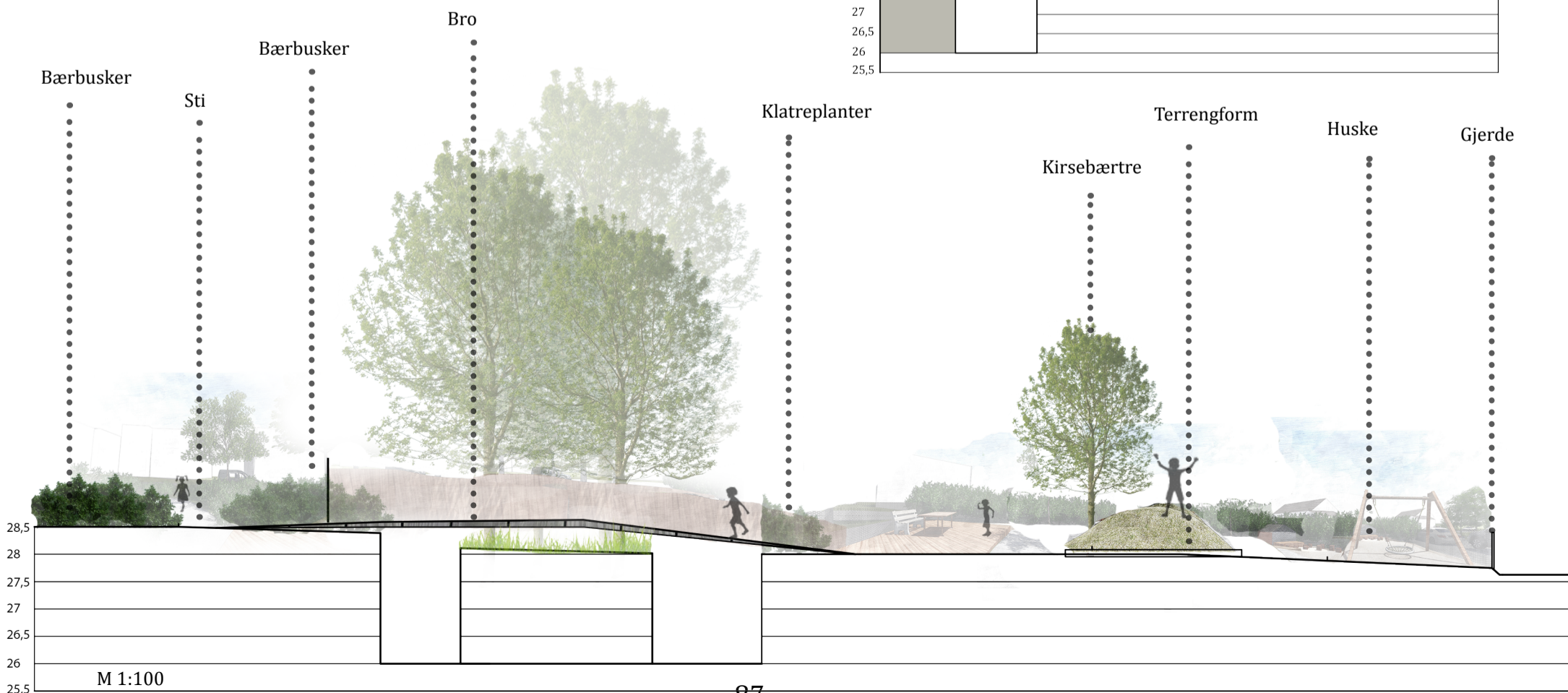
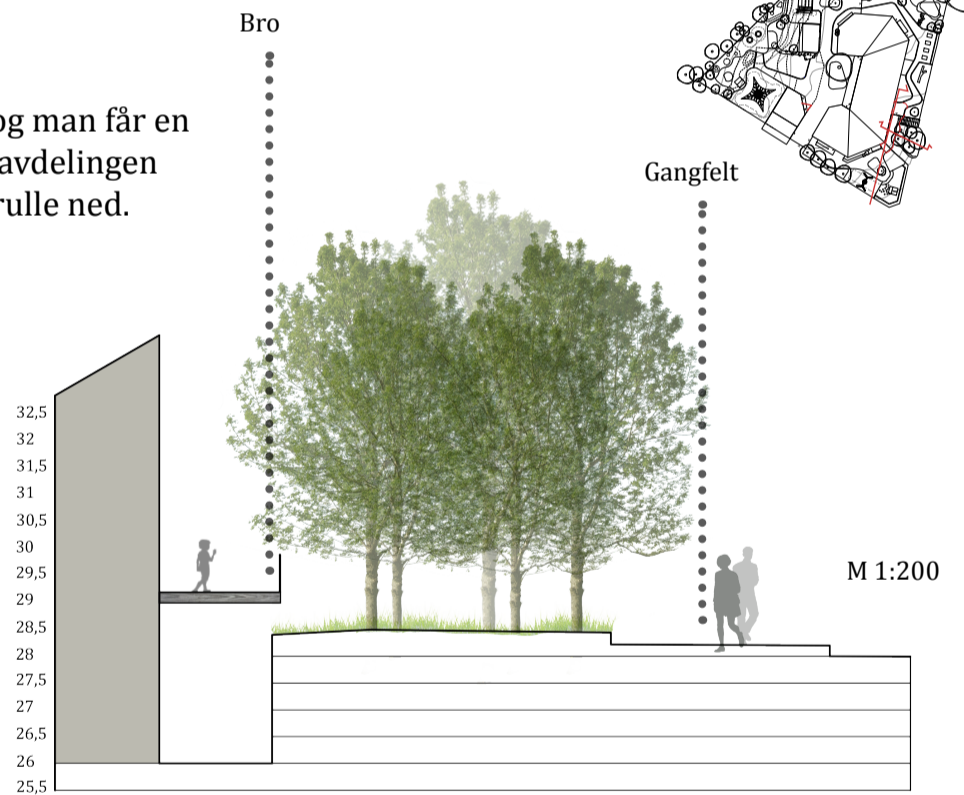
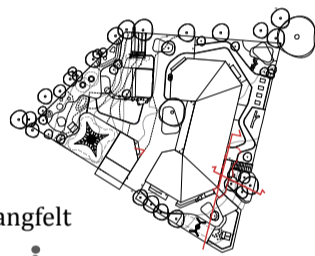
M 1:100

BROEN

Mellom frukthagen og arealet ved småbarnsavdelingene er det i planforslaget en bro som kan knytte disse områdene sammen. Denne broen har et gjerde på siden til frukthagen som kan åpnes for å få lettere tilgang til frukthagen fra småbarnsavdelingen. Det kan også benyttes som en løypebane og gi større sykkeløype. Dette gir også muligheten for å arrangere sykkelløp og andre rundeløyper.

Broen vil ha en liten stigning og man får en slak bakke ned mot småbarnsavdelingen som barna kan sykle, løpe og rulle ned.

MATERIALBRUK

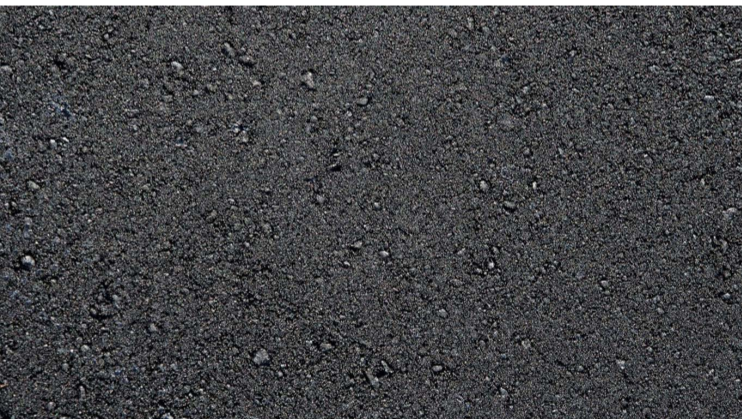
I de harde flatene er det foreslått asfalt som hoveddekke og kantene er belegningsstein i granitt. I overgangene mellom buskfelt og gress er det satt ned en list i hardplast på 4 mm, med fas. Kanten skal flukte med gress og jordsmonn. Dette er med på å gi en ren og stram linje og hindrer gresset i å vokse ut i bedet. Plastlisten vil også benyttes i overgangene mellom gummibark og gress, samt mellom sand og gummibark.

I aktivitetsstrengen, klatrefelt og huske vil det bli brukt plasstøpt gummibark som fallunderlag. Gummibarken er et mykt dekke som er produsert av resirkulert materiale. Gummibarken er naturtro til bark. Fordelen med plasstøpt gummibark er at den holder seg på plass, i motsetning til bark, som vil bli dratt utover lekeområdet. Gummibarken kan legges på uten at det er nødvendig med store grunnarbeider, og er et permeabelt dekke.

Rundt sandkassen vil det bli støpt en betongkant med røff overflate der man kan se teksturen av forskalingen.

På alle tredekker og benker på torgene vil det bli brukt Kebony.

I vannrennen vil det bli benyttet elvesteiner der legges vekt på bergarter med ulike teksturer, mønstre og farger. På den måten kan barna lære å skille steinene ved å se forskjell på prikkete eller stripete mønstre.

Figur 5.4: Asfalt

Figur 5.5: Nedfelt plastiklist med fas

Figur 5.6: Storgatestein

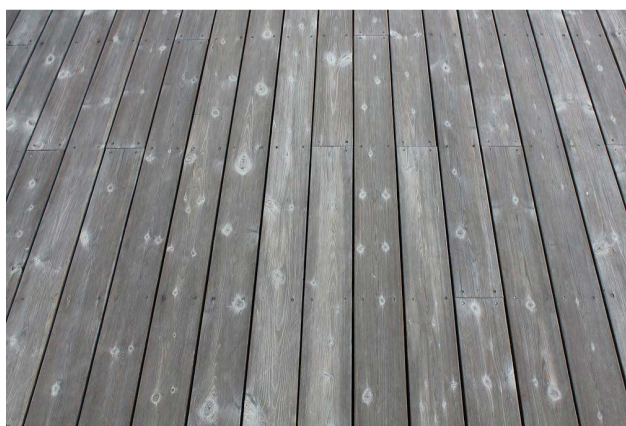
Figur 5.7: Plasstøpt gummibark i okerfarge

Figur 5.8: Betongkanter med tydelig stryktur fra forskalingen

Figur 5.9: Ulike bergarter

Figur 5.10: Kebony i treplattinger

Figur 5.11: Grove Kebony bord i sittebenker og brygger

VEGETASJON

Vegetasjonen i dag består i hovedsak av trerekkene som tilhører Vigelandsparken og vokser utenfor gjerder. Disse trærne er store og frodige, og bidrar til et godt og grønt uttrykk i barnehagen.

Busksjiktet som i dag befinner seg i skråningen i vest er en god kvalitet som jeg vil videreføre. Buskene blir flyttet lenger nord og supplert med vegetasjon som beholder bladverket gjennom året. Det vil gi et tettere uttrykk og være spennende hele året.

Den eksisterende vegetasjonen der det er plantet snøbær skal plantes om, da denne arten er irriterende og giftig.

Trærne som plantes er i hovedsak frukttrær. Treet ved amfi og øya i sone C er prydkirsebær som har fargerik blomstring på våren.

Gressflatene må ha gress som er egnet for slitasje. Gress som blir brukt på fotballbaner er å foretrekke også i barnehager og lekeplasser, da dette er slitesterkt og tåler slitasje og tråkk godt.

For å utnytte plassen til lekearealer skal det plantes klatreplanter langs gjerdet som går langs Solheimsgate og Nobels gate. Dette bidrar til et mykere skille og er et hyggeligere gjerde enn standardgjerdet som skal være i barnehagene.

TRÆR:

Malus- eple
Prunus- kirsebær
Pyrus- pære
Sorbus- rogn

BUSKER:

Salix nana- pil
Spiraea- spirea
Rubus fruticosus- bjørnebær
Rubus idaeus- bringebær
Ribes rubrum -rips
Ribes nigrum- solbær
Aronia - Svartsurbær
Euonymus japonica spp- Japanbeinved

KLATREPLANTER:

Parthenocissus- villvin
Lonicera- Kaprifol

Figur 5.12: Bjørnebær

Figur 5.13 Rips

Figur 5.14: Spira

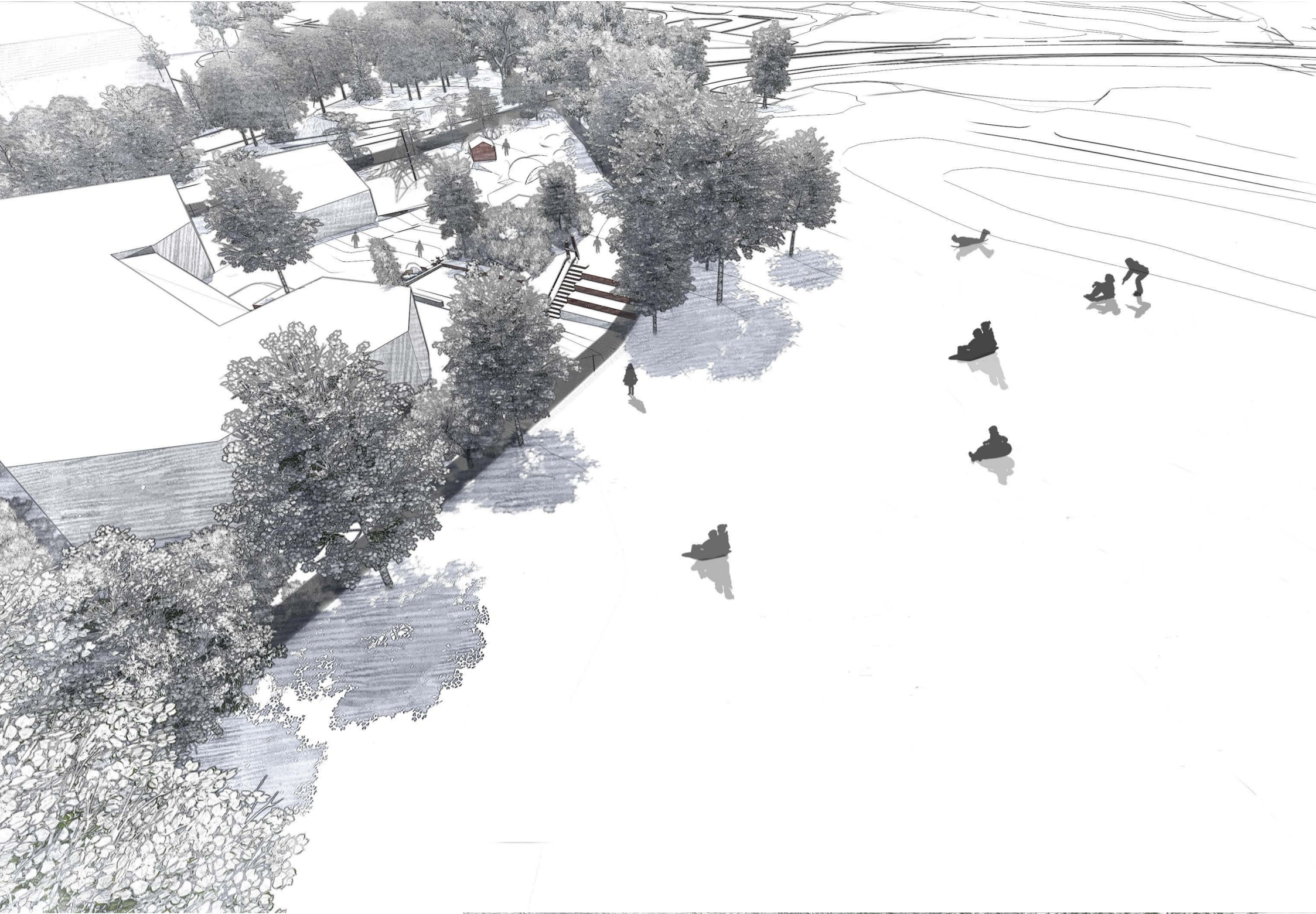
Figur 5.15: Kirsebær ifull blomst tidlig på våren

Figur 5.16: Epletre

Figur 5.17: Vilvin med fin rød høstfarge

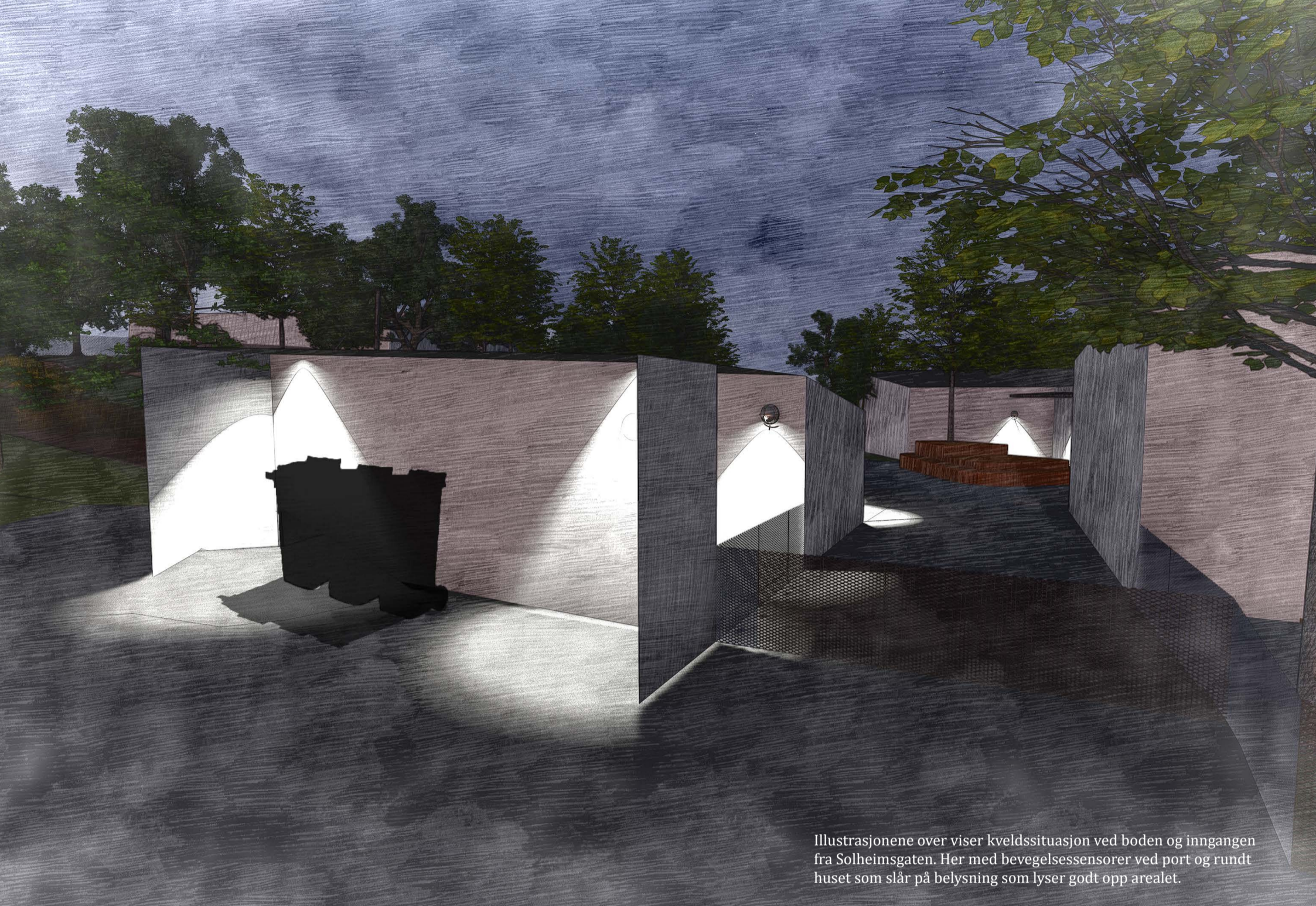
VINTERSITUASJON

I vinterhalvåret har Vigelandsparken barnehage gode muligheter til å bruke Vigelandsparken. Den store bakken utenfor gjerdet er oversiktlig. Veiene rundt er lite trafikkert og har god avstand fra bakken. Dette gjør det mulig å ta med barna utenfor barnehagens egen tomt for vinteraktiviteter som aking og skilek.

Selv om barnehagen har gode muligheter utenfor gjerdet er det også viktig å tilby vinterlek i barnehagens arealer. Det må derfor passes på at snøen kan lagres inne på tomten for å skape snøhauger. Dette vil innby til aking, klatring og andre vinteraktiviteter. Jeg har vist hvor snødeponering kan plasseres, se kart på side 91.

Illustrasjonene over viser vintersituasjoner i Vigelandsparken og utearealet ved småbarnsavdelingen (sone C)

Illustrasjonene over viser kveldssituasjon ved boden og inngangen fra Solheimsgaten. Her med bevegelsessensorer ved port og rundt huset som slår på belysning som lyser godt opp arealet.

DRIFT

I den daglige driften av utearealet er den største oppgaven å se til at lekeapparater og elementer er forskriftmessige.

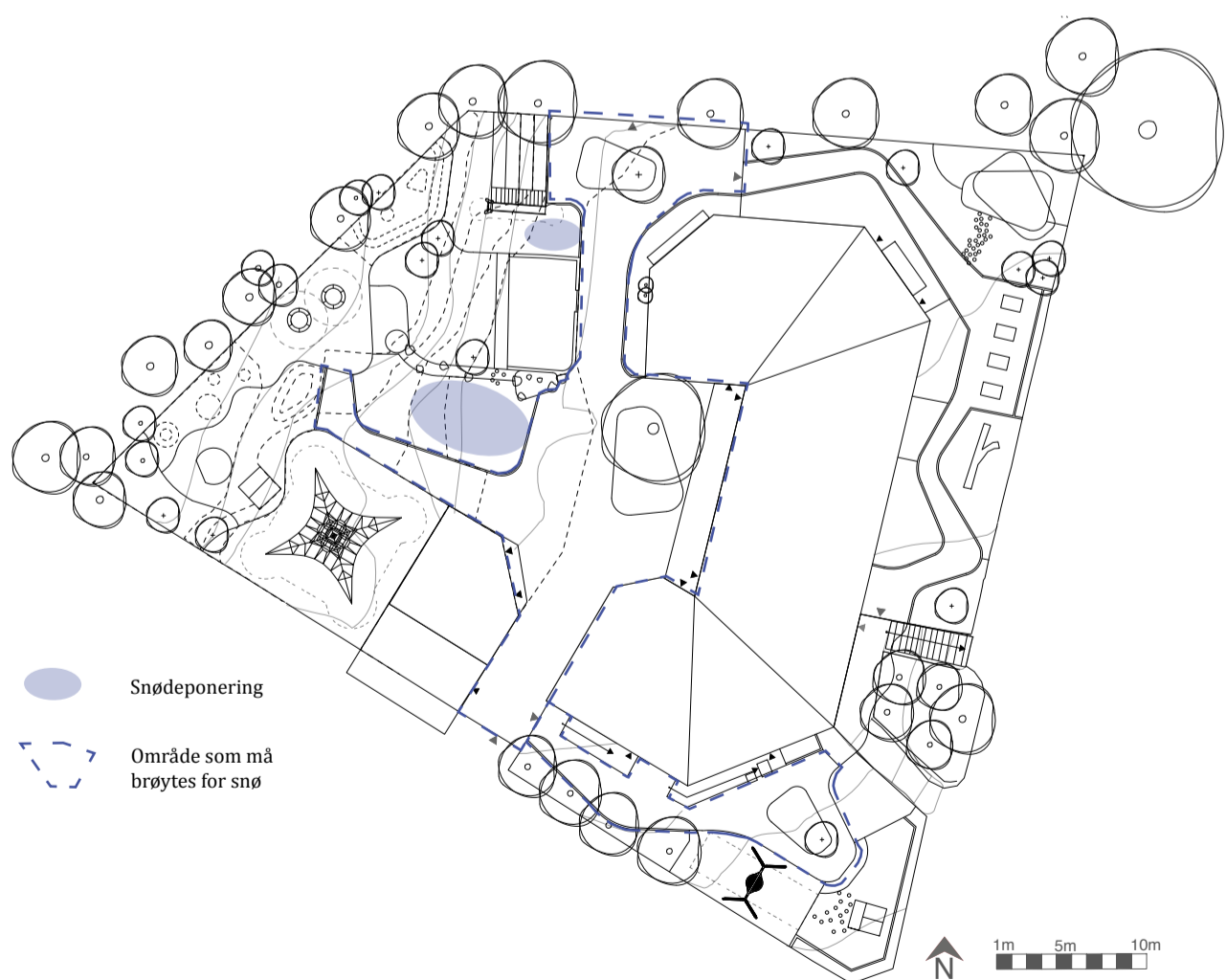
I frukthagen kreves det mer tilsyn i for hold til dirkningskassene og vannin i sommerhalvåret. Det krever at man monterer et selvvanningsystem for å vanne vekstene i de ukene barnehagen er stengt i fellesferien. Et alternativ kan være å aliere seg med ansatte eller familier som bor i nærheten av barnehagen, som kan vanne i sommerferien.

Bærbusker og frukttrær må beskjæres og dette må gjennomføres før bladsprett på våren.

På høsten bør bladverket som faller av trær og busker beholdes lengst mulig i utearealet, gjerne i store hauger da dette er spennende for barn å leke med løv.

Alle harde flater og trapper må brøytes og være isfrie. Unntaket er ved frukthagen da dette ikke er hensiktsmessig her.

Det må monteres lyskilder med bevegelsessensorer ved alle innganger til barnehagens bygg, i og rundt boden. Dette av sikkerhetsmessige grunner. Dette vil også hindre uønsket aktivitet inne på området.

AVSLUTNING

GJENNOMFØRING

Et ønske fra Vigelandsparken barnehage for denne masteroppgaven var å få noen ideer og innblikk i hvilke tiltak de selv kunne gjennomføre på dugnad.

I det planforslaget jeg har kommet med bør barnehagen selv kunne gjennomføre store deler av frukthagen (sone B). Her kan det bygges opp dyrkningskasser av gjenbruksmateriale. Barna kan selv være med på å lage tråkkheller. Prinsippet som er beskrevet på side 84 er en spennende og læringsrik aktivitet for barna.

En vannrenne kan også bygges opp ved hjelp av steiner som barn og voksne plukker med seg fra turer med barna. En plasttønne kan settes opp i toppen av rennen og samle opp vann.

Pilhytten er også noe jeg vil anbefale at barnehagen gjennomfører. Dette er svært innbydende og spennende for barna.

Men det bør stilles større krav til kommunen for å gjennomføre rehabilitering av Vigelandsparken barnehage. Det bør også legges vekt på videre vedlikehold av dagens elementer av både sikkerhetsmessige og estetiske grunner.

OPPSUMMERING

I denne masteroppgaven har jeg sett på de pedagogiske målene til barnehagen som er bestemt av regjeringen.

Jeg gikk gjennom en veileder som Kunnskapsdepartementet har gitt ut, som er rettet mot planleggere. Etter en gjennomgang av rammeplanen og veilederen, mener jeg at planleggeren har mangelfull informasjon om viktige aspekter som ligger til grunn for utformingen av barnas lekearealer.

Jeg viste videre i oppgaven elementer og eksempler på hva planleggeren kan tilføre barnehagene for å nå de pedagogiske mål som er satt.

Til slutt viser jeg hvordan Vigelandsparken barnehage kan oppgradere sine utearealer ved å kombinere de faglige temaene og sin pedagogiske filosofi.

EGENREFLEKSJON

Arbeidet med denne oppgaven har vært meget givende og lærerik. Jeg har fått en større forståelse av kompleksiteten ved å planlegge lekearealer for barn og behovet for programmeringen av innholdet.

Forhåpentligvis har det kommet frem noen punkter som kan inspirere flere til å undersøke disse temaene nærmere, og bidratt til mer kunnskap om å tilrettelegge for de ulike temaene i rammeplanen i barns lekearealer.

Det er ikke behov for å en lage konkrete lister over hva barnehagene må ha i utearealet. Hvert uteareal må tilpasses og formes for hver enkelt barnehage selv om mange kommuner, deriblant Oslo kommune, ønsker standarder på grunn av at det vil medføre raskere og mer kostnadseffektiv bygging av nye barnehager. Vedlikeholdsarbeidet vil også være lettere om det finnes standardløsninger. Jeg mener det vil være uheldig om vi vil komme dit

at man får standardiserte lekearealer. Lekeplassene vil være mindre attraktive for barn hvis alle er like.

Som nevnt i oppgaven er det bare fantasien og sikkerhetsregler som setter grenser for hva barnas lekearealer kan inneholde. Jeg mener vi som planleggere bør legge til rette for det forskende barnet som nevnes i Reggio Emilia-filosofien. Vi må gi et skapende og spennende landskap som barn kan utforske i sitt eget tempo.

I denne oppgaven har jeg fått muligheten til å utvikle meg i digitale verktøy som Lumion, AutoCAD, Sketchup, Illustrator, Photoshop og InDesign.

BIBLIOGRAFI

LITTERATURLISTE

- Barne- og familiedepartementet.** (2010). *Barnehagens fysiske miljø, et temahefte om utforming av barnehagens inne- og uteområder*. Oslo: Barne og familiedepartementet i samarbeid med Husbanken.
- Boldemann, C., Dal, H. et al.** (2011). *Preschool outdoor play environment may combine promotion of children's physical activity and sun protection. Further evidence from Southern Sweden and North Carolina*. *Science & Sports* 26(2): 72-82.
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.** (2008) *Fakta ark: Lekeplussstyr*, Oslo
- Fjørtoft, I.** (2010) *Landscape as playscape*. Norges idrettshøgskole
- Grunelius, E. M.** (1979) *Opdragelse i den tidlige barndom: Om barnet fra 0-7 år og om Rudolf Steiner børnehaven*, København, sammenslutningen af Rudolf Steiner Børnehaver i Danmark
- Helsedirektoratet.** (2010) *Gode råd om planter i barnemiljøer*. Oslo, Helsedirektoratet i samarbeid med Norsk forum for bedre innelima for barn.
- Kunnskapsdepartementet** (2006) *Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver*, Oslo, Kunnskapsdepartementet.
- Kunnskapsdepartementet** (2006) *Veileder for utforming av barnehagens utearealer*, Oslo, Kunnskapsdepartementet i samarbeid med Det norske hageselskap
- Kunnskapsdepartementet** (2012). *4.7.5 Veiledende arealnorn*, Oslo Kunnskapsdepartementet
- Landbruks – og matdepartementet, Det norske hageselskap.** (2006) *Dyrking av frukt og bær i barnehagen*. Oslo
- Landbruks – og matdepartementet, Det norske hageselskap.** (2006) *Dyrking av grønnsaker i barnehagen*. Oslo
- Miljøverndepartementet** (2007) *Universell utforming, begrepsavklaring*. Oslo, Miljøverndepartementet
- Montessori, M** (1917) *Nye tanker om opdragelsen*. Danmark, Højskolebladet.
- Nebelong, H. , Forsberg, K. , Romby, C.** (2013) *Lekepladsen i universelt perspektiv*. *Grønt miljø*, 2013(1), s. 24-27
- Nilsen, A. H.** (2014) *Change in play area size in kindergartens: tensions in the role of the landscape architect*, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet.
- Norbeck, K.** (2013) *Fysisk aktivitet ute i en barnehage med plass til 500 barn*, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
- Schul, J.** (2008) *Hvilken plante hvor –planteguide for hagen*. 2. utg. Danmark, Cappelen Damm as.
- Søbstad, F.** (2007) *Rammeplanen i et kritisk lys*, Oslo, Universitetsforlaget
- Vigelandsparken barnehage** (2011) *Virksomhetsplan*. Oslo, Vigelandsparken barnehage
- Wallin, K.** (1997) *Reggio Emilia og de hundrede sprog*, Frederikshavn, Dafolo
- Wilhjelm, H.** (2013) *Barnehagen – hus og hage: fra 1630 til 2010*. 1. Utg. Oslo Gyldendal Norske Forlag AS.

NETTSIDER:

Barnehageforum, Norsk Reggio Emilia Nettverk, tilgjengelig fra: <http://www.barnehageforum.no/reggio.aspx> [Lest august 2014]

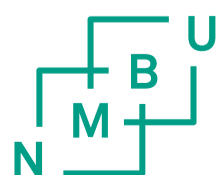
Direktoratet for arbeidstilsynet, (mars 2006) *Lekeplussstyr* [internett], tilgjengelig fra: <http://regelhjelp.no/no/Emner-A---A-/Lekeplussstyr-/> [Lest 20.oktober 2014].

FORSKRIFTER:

Forskrift om sikkerhet ved lekeplussstyr (1996) Forskrift om sikkerhet ved lekeplussstyr. Fastsatt ved kgl.res. 19. juli 1996 med hjemmel i lov av 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) § 4, jf. Kronprinsreg.res. av 7. september 1990 nr. 730. Fremmet av Barne- og familiedepartementet (nå Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet). Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1996-07-19-703> [lest september 2007]

FIGURLISTE:

- Figur 1.0: Wikipedia
Figur 1.1: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9f/Nursery_School-Life_at_the_Old_Manor_House%2C_Wendover%2C_Buckinghamshire%2C_England%2C_1944_D21111.jpg
Figur 1.2: Wilhjelm, H. Barnehagen hus og hage fra 1630 til 2010, Gyldendal akademisk, 2013, s. 33
Figur 1.3: Wilhjelm, H. Barnehagen hus og hage fra 1630 til 2010, Gyldendal akademisk, 2013, s. 40
Figur 1.4: Wilhjelm, H. Barnehagen hus og hage fra 1630 til 2010, Gyldendal akademisk, 2013, s. 43
Figur 1.5: Wilhjelm, H. Barnehagen hus og hage fra 1630 til 2010, Gyldendal akademisk, 2013, s. 69
Figur 1.6: Kunnskapsdepartementet, Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver, 2006
Figur 1.7: Anne-Britt Nilsen, Tor Jørgen Askim, Øyvinn Vestre: Barnas uterom - lek og samvær. Universitetsforlaget, 1996.
Figur 1.8: <http://www.preventfreezing.com/wp-content/uploads/2009/10/frozen-tongue.jpg>
Figur 1.9: Faktaark, Lekeplassutstyr, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.
Figur 1.10: <http://blog.makingwaves.no/wp-content/uploads/2014/02/uu-tegning-skilt02.jpg>
Figur 1.11: <http://luirig.altervista.org/cpm/albums/bot-011/spiraea-salicifolia9447.jpg>
Figur 1.12: NMBU digitalt bildearkiv, fotograf Ole Billing Hansen
Figur 1.13: NMBU digitalt bildearkiv, fotograf Ole Billing Hansen http://giardinaggio.efiori.com/media/image/immagini_3/Tropaeolum%20majus%20-%20immagine%20tratta%20dal%20web.jpg
Figur 1.14: NMBU digitalt bildearkiv, fotograf Ole Billing Hansen
Figur 1.15: NMBU digitalt bildearkiv, fotograf Ole Billing Hansen
Figur 1.16: http://www.naaf.no/upload/1.%20Ny%20pollen/Nu_bjork_720.jpg.jpg
Figur 1.17: NMBU digitalt bildearkiv, fotograf Ole Billing Hansen
Figur 2.1: <http://amarkussen.no/wp-content/uploads/2014/10/Gullhaugen-1.jpg.jpg>
Figur 2.2: http://www.norfax.no/img/filarkiv/Image/Produkter/Lekeplass/Lekehus_2/Lekeplass_Lekehus2_02.jpg.jpg
Figur 2.3: Simen Lund Rauan
Figur 2.4: Simen Lund Rauan
Figur 2.5: Simen Lund Rauan
Figur 2.6: http://ostengen-bergo.no/wp-content/uploads/2014/03/aros_001_low-copy.jpg
Figur 2.7: <http://ostengen-bergo.no/prosjekt/tonsehagen-skole/nr2.jpg>
Figur 2.8: Simen Lund Rauan
Figur 2.9: Simen Lund Rauan
Figur 2.10: <http://www.tegn3.no/uploads/prosjekter/Bønsmoen%20barnehage/Ute.jpg.jpg>
Figur 2.11: http://www.skoleanlegg.utdanningsdirektoratet.no/image/1351/1/1351_1.jpg
Figur 2.12: Simen Lund Rauan
Figur 2.13: http://www.skoleanlegg.utdanningsdirektoratet.no/id/1808.0_foto-bjorbekk_og_linheim.jpg
Figur 2.14: <http://ostengen-bergo.no/prosjekt/nye-loren-skole/.jpg>
Figur 2.15: <http://ostengen-bergo.no/prosjekt/mulesvingen-barnehage/.jpg>
Figur 2.16: Simen Lund Rauan
Figur 2.17: Simen Lund Rauan
Figur 2.18: <http://europaconcorsi.com/projects/212120-We-Made-That-Free-Play-Wild-Kingdom-playspace/images/3445262.jpg>
Figur 2.19: Simen Lund Rauan
Figur 2.20: <http://www.rakkestad.kommune.no/byggekllossen-barnehage.4888328-176834.html.jpg>
Figur 2.21: http://www.norfax.no/img/filarkiv/Image/Produkter/Lekeplass/Lekeplass_StorBat.jpg;w;316;h;198.jpg
Figur 2.22: <http://www.ratioark.no/en/project/25.jpg>
Figur 2.23: www.mammanett.no/barn/ekstraordinaere_lekeplasser.jpg
Figur 2.24: http://www.blark.no/flash.blark.no/images/stories/02_bomiljo_oghager/pilestredet_park/PilestredetPark1.jpg.jpg
Figur 2.25: Simen Lund Rauan
Figur 2.26: http://www.norfax.no/img/filarkiv/Image/Produkter/Lekeplass/Lekehus_2/Lekeplass_Lekehus2_02.jpg.jpg
Figur 2.27: <http://media-cache-ak0.pinimg.com/236x/32/6b/c3/326bc36c21a34f17e3c869d6cb8554db.jpg>
Figur 2.28: <http://www.rakkestad.kommune.no/byggekllossen-barnehage.4888328-176834.html.jpg>
Figur 2.29: <http://www.play-scapes.com/wp-content/uploads/2013/06/barefoot-parks-sensation-paths-natural-playground-playscape1-150x150.png>
Figur 2.30: Simen Lund Rauan
Figur 2.31: Simen Lund Rauan
Figur 2.32: <http://skaaredalen.espira.no/barnehagens-egenart/miljofyrtarn/.jpg>
Figur 2.33: Simen Lund Rauan
Figur 2.34: Simen Lund Rauan
Figur 2.35: <http://strawberryshaake.blogg.no/images/420457-2-1247612591735-n500.jpg.jpg>
Figur 2.36: <http://www.ingvarjonassen.no/Content/image/LP&&P-2.jpg>
Figur 2.37: Simen Lund Rauan
Figur 2.38: Simen Lund Rauan
Figur 2.39: <http://www.ratioark.no/en/project/25.jpg>
Figur 2.40: www.skoleanlegg.utdanningsdirektoratet.no.jpg
Figur 3.1: www.finn.no
Figur 3.2: www.1881.no
Figur 3.3: <http://www1.appstate.edu/~carpentr/reggdr1.JPG>
Figur 3.4: Vann og avløpsetaten, Oslo kommune
Figur 3.5: Simen Lund Rauan
Figur 5.1: http://g.api.no/obscura/API/image/r1/escenic/478x1000r/1283256908/archive/03422/3923952375_3422804a.jpg
<http://miespileflet.dk/wp-content/uploads/iphone-april2013-082.jpg.jpg>
Figur 5.2: Simen Lund Rauan
Figur 5.3: http://4.bp.blogspot.com/_R9E9K7PFckw/TGmT2jki2MI/AAAAAAAAAvg/CISD7VQizcM/s1600/sommer+10+562.JPG
Figur 5.4: <http://www.landevei.no/var/friflyt/storage/images/media/images/14-28-24/3411047-1-nor-NO/14-28-24.jpg>
Figur 5.5: <http://www.skihagelag.com/kanting-av-bed-med-ecolat-kantband-fra-aquaworld-no/.jpg>
Figur 5.6: http://www.scangranitt.no/storage/webshop_categories_pic/441-orginal.jpg.jpg
Figur 5.7: <http://media-cdn.pitchcare.com/Z/d09c6NsgaXHFJ3JYWYhr.jpg>
Figur 5.8: http://www.byggutengrenser.no/filer/imagecache/full/images/c35_betong_med_tilslag_08_mm_6_889_original.jpg.jpg
Figur 5.9: <http://www.allstein.no>
Figur 5.10: <http://www.85255.websys.sysedata.no/wp-content/uploads/2014/04/kebony-terrassegulv.jpg.jpg>
Figur 5.11: http://www.kebony.com/gallery/Kebony_Nansen_Park_Fornebu_001.jpg
Figur 5.12: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a8/Schwarzejohannisbeere.jpg>
Figur 5.13: http://1.bp.blogspot.com/-1NAN9HkhisY/T0WjkbDp1GI/AAAAAAAAABKw/dL0TSdprlns/s1600/other_photos_3.jpg
Figur 5.14: NMBU digitalt bildearkiv, fotograf Ole Billing Hansen
Figur 5.15: <http://www.academyfloor.com/images/guideamericancherry.jpg.jpg>
Figur 5.16: <http://www.carolinanature.com/trees/mapu100029.jpg>
Figur 5.17: http://www.creativelandscapedesign.co.uk/wp-content/uploads/2012/10/IMG_05831.jpg

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Postboks 5003
NO-1432 Ås
67 23 00 00
www.nmbu.no